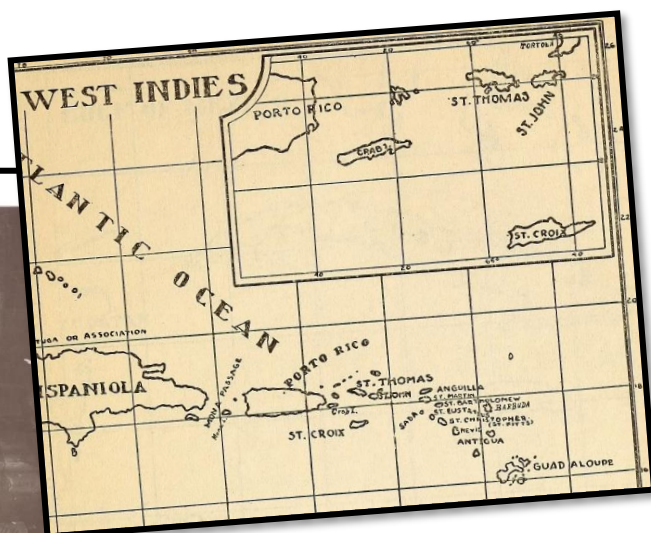
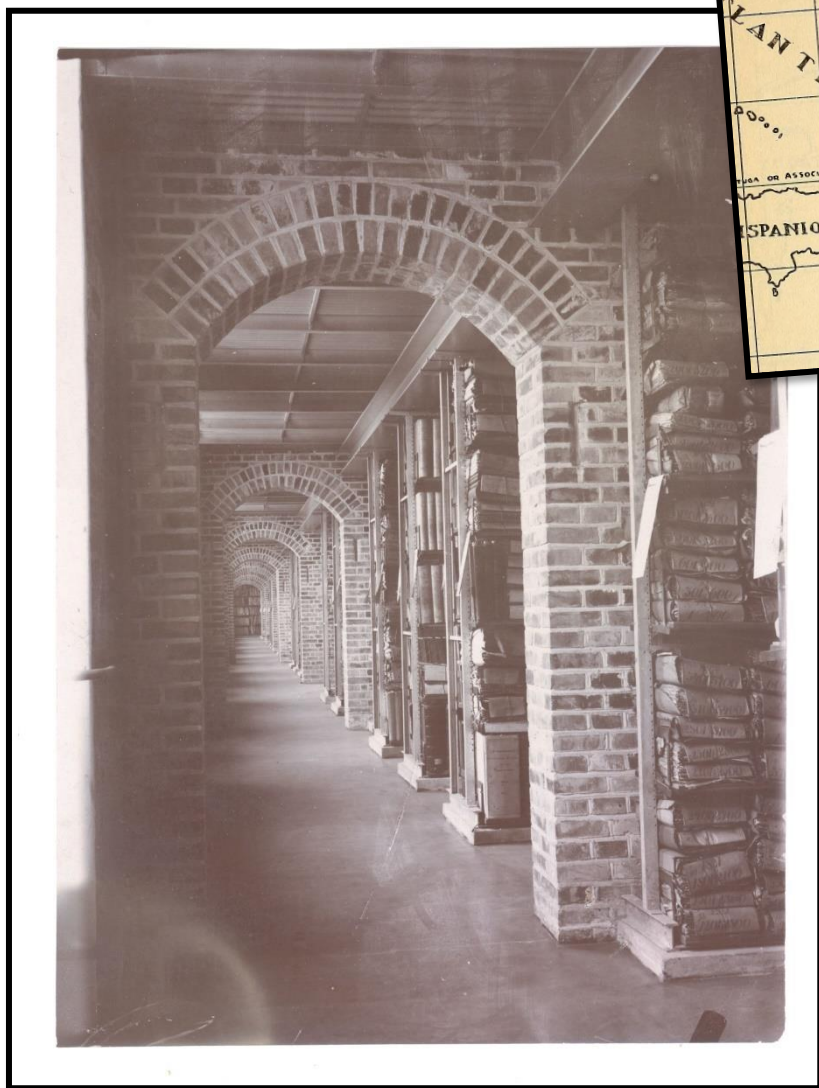

Mere end en teknisk proces

en objektbiografisk analyse af den dansk-vestindiske arkivsamling og en
diskussion af arkivarens rolle i samlingens nye digitale liv

Specialeafhandling foråret 2021

Skrevet af

Mia Kanstrup

10. Semester

Informationsforvaltning AAU

Afleveringsdato:

31. Maj 2021

Vejleder:

Marianne Rostgaard

**AALBORG
UNIVERSITET**

STUDENTERRAPPORT

FORORD

Jeg vil gerne indlede dette korte forord med en tak til min vejleder Marianne Rostgaard, for kyndig, digital vejledning og generel stor interesse i mit emne under hele forløbet. Grundet Covid-19 måtte vi ikke have fysisk vejledning, og derfor var det ikke helt som vi nok havde regnet med. Marianne gjorde dog sit absolut ypperste, og de bekymringer jeg måtte have haft inden hvert møde var efterfølgende forsvundet.

Herudover vil jeg gerne nævne mine dygtige studiekammerater, Camilla Bøgeskov og Simon Holleufer. Tak til jer for at have inspireret mig i stor stil, og for altid at være klar på kaffedates – også når det hele bliver lidt hektisk.

Til sidst vil jeg rette en tak mod mit yndlingsmenneske, min kæreste Michael for at have været utroligt støttende gennem hele min uddannelse – lige meget hvilken sindstilstand jeg har været i.

Jeg har altid interesseret mig for især den caribiske kolonihistorie, og derfor skulle mit speciale i informationsforvaltning selvfølgelig kombineres med den interesse.

God læselyst!

More than a technical process

an object biography of the colonial archives of the Danish West Indies and a discussion of the archivist's role in the new digital life of the collection

ABSTRACT

In 2016 the Danish National Archives finished a large digitization project. The main aim of the project was to scan the colonial records created by local institutions on the Danish West Indies as well as the records of the central administration in Copenhagen from the years circa 1665 to 1917 when the islands were sold to the United States. In 2017, marking the centennial of the sale, the Danish National Archives publicly released the digitized colonial records on both their website and a new user interface that communicate the history of the Danish West Indies.

This thesis examines the role and responsibility of the archivist and archival institutions in preserving and providing access to colonial archival collections through digitization. This is done through a case study of the records of the former Danish West Indies from the creation of the first colonial records on the islands to the digitization and public release of the collection in 2017.

The Danish National Archives removed a large part of the records from the islands after the sale, thereby leaving the native population of the US Virgin Islands without access to written sources on their history. The aim of this thesis is in part to convey the history of the colonial records. This is done by altering the method of object biography and merging it with the Records Continuum theory to create a framework for analyzing archival collections. The object biography proves to be a giving method for analyzing the meaningful webs of human relation imbedded in the life of complicated archival collections. The method highlights the collection's significant characteristics which further the understanding of how the collection evolved, through different contexts, into what it is today.

Through the analysis of the collection's history, the thesis demonstrates the developing role of the archivist. The ideal role has changed from being an impartial guardian protecting the archival material to actively working to ensure diversity and use the archives to prevent future ways of abuse. It is expected of the modern-day archivist that collections are made accessible in meaningful ways for all parts involved in the history, that the records convey. The thesis shows that the archivist had a passive role throughout most of the collection's history with a

distance to, and a focus on not interfering with, the work of the records creator. With the first danish law on archives in 1889, and the establishment of the Danish National Archives, the archivist became more involved in preserving the local colonial records. The interfering role of the archivist had its peak with the records' removal from their context on the Danish West Indies. After their removal, the records went into a state of hibernation, only to be used by a few historians before a bilateral agreement on preserving and sharing the colonial records was signed by the Danish Ministry of Culture, and the Virgin Islands government in 1999. This was the initial step that led to the digitization.

Several scholars point out the need for examination on the challenges of digitization. Therefore, the thesis sets out to discuss these challenges as well as the opportunities that digitizing a large colonial records collection rise. The thesis finds that while the digitization is a huge step forward in providing access to Virgin Islanders, there are still barriers concerning language, uneven digital infrastructures and reinforcing repressing power relations that need to be acknowledged.

The thesis argues that the digitization of the colonial archives of the Danish West Indies is equal to the creation of a whole new digital archive. Therefore, it must be an ongoing process of repatriation through initiatives that point towards restoring the accessibility of the collection to satisfy Virgin Islanders, in need of their archives. The thesis proposes several ways of acceding to the need of including these people in making decisions regarding the colonial archives to finally make the history representative of all people relating to the history of the Danish West Indies.

The thesis ultimately concludes that changing the view on records and archival collections to a focus on the relations and contexts instead of the material can change the way we understand custody and the role of the archivist in working towards inclusion. This may be a way for Denmark to confront, come to terms with, and be accountable for its colonial history. Giving back the cultural heritage to Virgin Islanders in a way that both satisfy the elder and the younger generations to come must be considered an important step to ensure that Virgin Islanders have a means of telling the origin of their islands and the people who lived there through a period of 250 years.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	1
1.1. Problemformulering	3
1.1.1. Problemstillinger	3
1.2. Specialets Opbygning	4
1.3. Afgrænsning	4
2. PRÆSENTATION AF CASE	5
2.1. "Den Dansk-Vestindiske Arkivsamling"	5
2.2. Kollektiv Erindring	6
2.3. Nye Digitale Udfordringer	8
3. FORSKNINGSDISKUSSION	10
3.1. Arkivarens Ideelle Rolle i Samfundet	10
3.2. Specialets Positionering	14
4. METODE OG TEORI	16
4.1. Objektbiografimetoden.....	16
4.1.1. En Arkivalisk Objektbiografi	18
4.2. Recordsbegrebet i <i>Continuum</i> -tænkning.....	20
4.3. Metodens Anvendelse	24
5. DEN DANSK-VESTINDISKE ARKIVSAMLING: EN OBJEKT BIOGRAFI	28
5.1. Skabelsen Af En Kolonisamling.....	29
5.2. Opbevaringsforhold	32
5.3. Løbende Afleveringer	35
5.4. Salg, Flytning Og Splittelse	38
5.5. Bevaring Og Historieskrivning	42
5.6. Arkivsamarbejde Og Retrodigitalisering	46
5.7. En Splittet Kolonisamling	50
6. DISKUSSION	53
6.1. Proveniens, Ejerskab Og Varetægt.....	53
6.1.1. Proveniens.....	53
6.1.2. Ejerskab Og Varetægt	55
6.2. Udfordringer Ved Retrodigitalisering	57
6.3. Arkivarens Rolle Og Ansvar	61
6.4. En Ny Virtuel Arkivsamling?	65
7. KONKLUSION	71
8. LITTERATUROVERSIGT	75
8.1. Forsidebilleder	80

1. INDLEDNING

En sommerdag i 1848 forlod slavegjorte arbejdere i samlet flok deres arbejde på sukkerplanterne på øen St. Croix i det daværende Dansk Vestindien. De gik mod byen Frederiksted for at kræve deres frihed efter flere hundrede år med tvangsarbejde, og som ufrivillige bidragydere til den danske kolonisering, der begyndte med overtagelsen af øen St. Thomas i 1672.¹ Emancipationen af de slavegjorte mennesker kan på mange måder kaldes begyndelsen på enden for det danske slaveri, og fejres derfor hvert år den 3. juli.

Ved 150 års fejringen af Emancipation Day i 1998 udfordrede den dansk-amerikanske historiker Svend Holsøe legenden om US Virgin Islands' folkehelt General Buddhoe, som også gik under navnet Moses Gottlieb. Historikeren havde kortlagt handlingerne for den begivenhedsrige dag den 3. juli 1848, hvor General Buddhoe skulle have redet sammen med de danske officerer, og ledet folkemængden til deres frihed. Problemet var, at dokumenterne ifølge Holsøe ikke støttede op om historien. For det første var der ingen af navnet Moses Gottlieb i hverken folketællinger eller slavelister. Der var i stedet nogle andre personer med de navne, hvorfor legenden muligvis kunne være skabt ud fra en sammensmeltning af flere personers navne, eller den kunne dreje sig om en enkelt mand ved navn John Gottlieb. I Holsøes fortælling stillede han spørgsmål ved Buddhoes motiver samt ved hele idéen om, at der skulle have været én person, der kontrollerede den vrede folkemængde. Han antydede derfor, at Buddhoe måske havde en alliance på koloniadministrationens side.³

Denne udfordring af befolkningens heltefortælling resulterede i mange forskellige reaktioner hos USVI's videnskabelige og kulturelle fællesskaber. Nogle var sure, f.eks. den lokale historiker Malik Sekou, der direkte væmmedes ved fortællingen. Andre trak blot på skuldrene. De der blev decideret vrede mente, at problemet lå hos arkivmaterialet i sig selv, hos dem, der havde skabt det, og hos dem, der fortolkede det.⁴ Det rejste en debat om, hvor nyttige recordsne⁵ egentlig er i at fortælle USVI's historie med udgangspunkt i slavesamfundene. Den lokale historiker Eddie Donoghue, der selv havde anvendt kilderne i sin forskning om de

¹ Olsen (red.) 2017, 55, 273-276.

² Efterfølgende vil jeg benytte forkortelsen USVI.

³ Bastian 2003, 44-46.

⁴ Ibid., 44-46; Andersen 2017, 110-111.

⁵ I stedet for det alment brugte begreb "arkivalier", anvender jeg begrebet "records". Recordsbegrebet vil blive forklaret og defineret i kapitel 4.

slavegjorte menneskers liv i Dansk Vestindien, argumenterede for, at de danske records var yderst brugbare.⁶

Ovenstående fortælling er et eksempel på de gnidninger, der kan opstå mellem den mundtlige historietradition og de skriftlige kilder. Grunden til, at befolkningen på USVI ikke havde adgang til sin historie i første omgang skal findes i årene efter salget af øerne til USA i 1917, da størstedelen af de records, der var blevet skabt på øerne, i forbindelse med Danmarks tid som kolonimagt, blev transporteret til Rigsarkivet i København.⁷ Befolkningen på USVI mistede således en del af sin kulturarv, og har siden da kæmpet for at få adgang til disse records, der fortæller deres historie. På trods af, at nogle lokale historikere måtte være modvillige i forhold til at se recordsnes evne til at fortælle slavesamfundets historie, så har de en afgørende rolle i enten at modsige eller underbygge de mundtlige traditioner.⁸

Som anerkendelse af behovet for adgang, offentliggjorde Rigsarkivet i 2017 sit store retrodigitaliseringsprojekt, hvis primære formål var scanningen af den dansk-vestindiske arkivsamling, udgjort af både records fra centraladministrationen i København og de vestindiske lokalarkiver. Tilgængeliggørelsen af samlingen har potentialet til at udfylde det hul, der har været i historietraditionen på USVI. Det påpeges dog i den internationale forskning, at en retrodigitalisering af analogt arkivmateriale ikke er en simpel, neutral handling, der giver USVI direkte adgang til deres kulturarv. Der ses derfor et behov for flere undersøgelser af retrodigitaliseringens påvirkning af arkivsamlingerne, såvel som af arkivarens ideelle rolle i håndteringen af disse. Samtidig med, at retrodigitalisering har muligheden for at formidle en arkivsamling til både ikke-arkivvante brugere og specialister, rejser handlingen også en række principielle spørgsmål om retrodigitaliseringens rolle i at tilbagegive kulturarv.

Historien om den danske koloni i Caribien har været fortolket og behandlet et utal af gange, men historien om kilderne, der indeholder nøglen til fortællingerne, er ikke blevet inddraget i de større danske værker om kolonihistorie. Det er til trods for, at denne historie trækker tråde langt op i nutiden, og har et stort net af betydninger for de nulevende efterkommere af slavegjorte mennesker på øerne. Det er historien om skabelsen af en kolonisamling, fratagelsen af kulturarv, manglen på adgang, tilvejebringelsen af samme gennem retrodigitalisering, og

⁶ Andersen 2017, 110.

⁷ Olsen 2004, 90.

⁸ Bastian 2003, 48.

ikke mindst spørgsmålet om, hvordan denne nye digitale form, arkivsamlingen får, skaber nye forpligtelser og krav til arkivaren.

I dette speciale har jeg valgt at undersøge, hvorledes udfordringerne som retrodigitalisering rejser, kan skabe nye forståelser af arkivarens rolle og ansvar overfor denne type samlinger. For at nå frem til denne diskussion vil jeg først analysere arkivarens udviklende rolle i historien om arkivsamlingens liv. Det vil jeg gøre ud fra objektbiografiens metodiske ramme, som fokuserer på objektets signifikante karakteristika og udviklende betydning gennem nye kontekster og sociale relationer – heriblandt til både arkivskaber og arkivar. En arkivsamling er anderledes end objekter på en række parametre, hvorfor specialet også er et forsøg på at undersøge, hvorvidt den oprindelige metode kan sammenstilles med arkivteoriens opfattelser af records, og hvorvidt det på den baggrund er nyttigt at anvende metoden på arkivsamlinger, for at opnå nye indsigter. På baggrund af den undersøgelse, vil jeg endeligt nå frem til en diskussion af arkivarens ideelle rolle og ansvar i forhold til den nye digitale arkivsamling. Alt dette rummes i følgende problemformulering.

1.1. Problemformulering

Hvordan har arkivarens rolle og ansvar i forhold til bevaring og tilgængeliggørelse af den dansk-vestindiske arkivsamling udviklet sig op til retrodigitaliseringen af samlingen i 2017? Hvilke udfordringer og muligheder rejser retrodigitaliseringen, og hvordan bør arkivaren ideelt set forholde sig til den arkivalske koloniarv, når den gennem retrodigitalisering får nyt digitalt liv?

1.1.1. Problemstillinger

- Hvordan har arkivarens rolle og ansvar i forhold til bevaring og tilgængeliggørelse af den dansk-vestindiske samling udviklet sig?
- Hvorvidt fungerer objektbiografimetoden som analyseværktøj i undersøgelsen af arkivsamlinger?
- Hvilke udfordringer og muligheder rejser retrodigitaliseringen af den dansk-vestindiske arkivsamling?
- Hvordan bør arkivaren ideelt set forholde sig til den arkivalske koloniarv?

1.2. Specialets Opbygning

Spørgsmålet om hvordan arkivaren bør forholde sig til den arkivalske koloniarv vil blive undersøgt ud fra en bestemt opbygning. Indledningsvist vil problemstillingen blive præciseret i en beskrivelse af den dansk-vestindiske arkivsamling som case. Herefter vil der være en diskussion af den internationale forskning om arkivarens rolle op til i dag. Efterfølgende vil objektbiografimetoden blive præsenteret, hvorefter der vil følge en diskussion af, hvordan denne kan tilpasses arkivsamlinger ud fra den internationale arkivteoris syn på records og relationen til arkivaren. Kapitlet vil ende med en metodisk ramme for specialet, hvor spørgsmålene til analysen vil blive konkretiseret. På baggrund af objektbiografimetoden vil den dansk-vestindiske arkivsamling blive analyseret med fokus på relationen til arkivaren og dennes rolle og ansvar gennem samlingens historie. Til sidst vil jeg diskutere de udfordringer og muligheder, som rejses på baggrund af retrodigitaliseringen af arkivsamlingen. Denne diskussion danner grund for en diskussion af, hvordan arkivaren ideelt set bør forholde sig til den arkivalske koloniarv, der befinder sig i en ny digital kontekst.

1.3. Afgrænsning

Der findes en interessant, men omfattende diskussion om dansk kolonialisme i almindelighed. Denne er ikke relevant at inddrage i specialet, der har til formål at kredse om arkivarens rolle i den dansk-vestindiske arkivsamlings liv. Kontekstuelle henvisninger til dansk kolonitid vil derfor udelukkende forekomme, når det har relevans for arkivsamlingens biografi. Endvidere er det heller ikke relevant at dykke ned i diskussionerne om postkolonialisme, arven fra kolonitiden, retfærdighed, erstatning og spørgsmålet om undskyldning, om end det er uundgåeligt ikke at berøre emnerne for at give en fornemmelse af arkivsamlingens relevans i en større social, kulturel og politisk kontekst. Det tidsmæssige spænd som analysen vil strække sig over, er fra og med de første danske koloniseringsforsøg i Caribien i ca. 1665, da samlingen begyndte at tage sin form i lokal- og centraladministrationen frem til i dag, hvor den dansk-vestindiske arkivsamling er bevaret på Rigsarkivet.

2. PRÆSENTATION AF CASE

Jeg har valgt den dansk-vestindiske arkivsamling som case for min undersøgelse. Samlingen har en lang og omdiskuteret historie, men det var først fra 1980'erne, at historikere og arkivarer begyndte at inddrage USVI's administrative historie i sin forskning og historieskrivning om kolonitiden. I løbet af de efterfølgende årtier blev selve samlingens unikke historie case for en række undersøgelser om blandt andet retten til koloniarkiver, kollektiv erindring og identitet, undskyldning og erstatning for det transatlantiske slaveri samt kolonisamlingers tilgængeliggørelse i digitaliseringens tidsalder.

2.1. "Den Dansk-Vestindiske Arkivsamling"

Indledningsvist vil jeg forklare, hvad jeg mener, når jeg skriver den dansk-vestindiske arkivsamling i løbet af specialet, da dette er en samling, der er udgjort af en del forskellige arkivgrupper med individuelle livsgrene. Når jeg anvender betegnelserne "den dansk-vestindiske arkivsamling", "arkivsamlingen" eller blot "samlingen", så mener jeg samlet set de records, der blev skabt i centraladministrationen i København samt de lokale records, der blev skabt på øerne og flyttet til Rigsarkivet. Det vil sige, de records, der blev retrodigitaliseret og offentliggjort i 2017.

Når der er tale om en tilbagelevering af recordsne, tales der selvsagt om en tilbagelevering af de records, der blev skabt af lokaladministrationen og de lokale institutioner på øerne, som blev flyttet til Rigsarkivet. Jeg vil imidlertid, ligesom Rigsarkivet har valgt at retrodigitalisere centraladministrationens records på lige fod med de vestindiske lokalarkiver, også inddrage recordsne, der blev skabt i København, da disse records også fortæller USVI's historie.

I analysen, der foregår op til salget og flytningen af recordsne, har jeg forsøgt at betegne de arkivgrupper, jeg nævner ved at være specifik omkring deres proveniens eller arkivskaber såvel som forskellen ved, om de er skabt af lokal- eller centraladministrationen. I resten af specialet vil jeg være konsekvent med at nævne hvis jeg udelukkende omtaler en bestemt del af arkivsamlingen. Hvis jeg specifikt omtaler de records, der blev flyttet til National Archives i Washington, USA efter salget af øerne, vil jeg kalde dem Record Group 55. Ligeledes vil jeg være tydelig, når jeg udelukkende skriver om de records, der forblev på øernes lokalarkiver.

2.2. Kollektiv Erindring

Der er en del, der gør denne samling interessant som case. Ikke nok med, at den dokumenterer næsten 250 års kolonihistorie, så er store dele af dens liv også dokumenteret. Chefkonsulent hos Rigsarkivet Poul Olsen har i sin artikel "Negeroprør, termitter og landsarkivar Saxild: Om de dansk-vestindiske lokalarkivers skæbne" (1985) skrevet arkivsamlingens tidlige historie ud fra arkivmateriale fra før og omkring salget af øerne i 1917. Olsens artikel er derfor et godt udgangspunkt til at analysere denne case objektbiografisk.

Arkivsamlingen har stor betydning for befolkningen på USVI's kollektive erindring og identitet. Grundet de forskellige placeringer efter salget af øerne, blev der dog skabt fysiske barrierer for forskere og historikere på øerne. Netop dét, at de ikke havde recordsne hos sig gjorde det selvsagt svært for dem at skrive deres egen historie, hvorfor de måtte stole på sekundært materiale langt op i 1900-tallet.⁹ Lokale historikere på USVI har ligefrem måtte advare sine studerende om, at den historie de fortæller har fejl og mangler.¹⁰ Herudover har undervisere igennem årene anvendt amerikanske eksempler til at undervise i caribisk slavehistorie, hvilket giver et sammenstød mellem de folk, der er skolet i historien om det amerikanske slaveri og de historikere, der med udgangspunkt i den dansk-vestindiske arkivsamling, kan udpege forskelle. Recordsne får således en ambivalent rolle for befolkningen på USVI, hvor de på den ene side truer de allerede etablerede fortællinger og traditioner. På den anden side er recordsne nødvendige for at genvinde muligheden for at skrive øernes historie.¹¹ Adgangen til den arkivalske koloniarv er derfor afgørende.

Jeanette A. Bastian, der fra 1987 til 1998 var leder af Libraries and Archives of the United States Virgin Islands, har brugt en del af sin karriere på at undersøge de vestindiske lokalarkivers historie samt de arkivfaglige debatter som denne lægger op til. Hun belyser den helt centrale rolle som adgang til historiske kilder har i at konstruere et samfunds kollektive erindring. At have adgang til egen kulturarv er naturligvis afgørende for et samfunds muligheder og evner til at forstå deres fortid. Ifølge Bastian bør det derfor også være en del af arkivarens og arkivinstitutionens rolle, at man som repræsentant for det land, der fysisk har recordsne i sin varetægt, sørger for at tilgængeliggøre dem for det folk, hvis historie de omhandler.¹² Herudover er

⁹ Bastian 2002, 80.

¹⁰ Bastian 2003, 39.

¹¹ Andersen 2017, 135.

¹² Bastian 2002, 80-96.

kampen om anerkendelse, erstatning og undskyldning også en kamp om at bryde med fortiden, og sætte en ny retning mod fremtiden. Recordsne har en betydningsfuld plads i denne kamp, og manglen på muligheden for at skrive sin egen historie gør det besværligt for befolkningen på USVI at opnå selvstændighed. Befolkningssammensætningen indeholder stor diversitet, hvilket besværliggør en grundfortælling, der kan omfavne alle disse forskellige identiteter, og skabe en samlet historie for øerne.¹³

I bogen *Owning Memory: How a Caribbean Community Lost Its Archives and Found Its History* (2003) undersøger Bastian mere specifikt, med udgangspunkt i de vestindiske lokalarkiver, hvad der sker med et samfund, når de ikke har deres skrevne records. Hun argumenterer for vigtigheden af skrevne kilder i udviklingen af en pålidelig social hukommelse.¹⁴ Fraværet af de records, der var flyttet til København og Washington samt fraværet af adgang, påvirkede folket på øerne til at skabe en historietradition, der baserer sig på mundtlig historiefortælling. Bogen tydeliggør disse records' rolle, gennem deres fravær, i skabelsen af en kollektiv erindring og identitet for befolkningen på USVI, og er derfor relevant i min objektbiografi af den dansk-vestindiske arkivsamling.

Daværende arkivar på USVI, Susan Laura Lugo kom i 2008 med et vestindisk syn på de problemer som den manglende adgang til recordsne rejser for især dem, der interesserer sig for slægtsforskning. Lugo argumenterer for, hvor vigtige de skrevne kilder er for familiehistorie og genealogi, da det nærmest er umuligt at konstruere denne historie uden records, der indeholder genealogiske oplysninger.¹⁵ Hun inddrager hele Caribien, og tager udgangspunkt i erfaringen, at igennem tiden, hvor kolonimagterne trak sig tilbage, så trak de også recordsne med sig. Det betød, at de mange øsamfund stod tilbage uden records om deres historie, og ligeledes uden adgang og mulighed for at skrive den.

Lugo påpeger, at en af grundene til, at adgangen ikke har været prioriteret i de pågældende arkivinstitutioner, er de sporadiske interaktioner fra caribiske slægtsforskere og historikere. Den manglende anvendelse af recordsne, som i det dansk-vestindiske tilfælde var placeret flere tusinde kilometer væk fra de interesserede, er blevet fortolket som manglende interesse, og adgangen er derfor ikke blevet prioriteret i lige så høj grad som den måske burde have

¹³ Andersen 2017, 122-123.

¹⁴ Bastian 2003, 86.

¹⁵ Lugo 2008, 4.

været i løbet af 1900-tallet.¹⁶ Udover, at man som caribier måtte rejse til andre verdensdele for at få adgang til records om ens historie, så er det, at recordsne er skrevet på dansk også en forhindring, der har stoppet mange lokale historikere i at gøre det tidskrævende og bekostelige forsøg.¹⁷ Hvis man så alligevel har overkommet denne barriere gennem oversættelser, eller ved at lære sproget, så har afstanden mellem USVI og Danmark stadig været den største hindring, specielt tidligt i 1900-tallet, da øerne havde en del færre midler og ressourcer.¹⁸

2.3. Nye Digitale Udfordringer

Der er i løbet af tiden blevet arbejdet på forskellige projekter, der skulle tilgængeliggøre historien for befolkningen på USVI. I 2017 blev arkivsamlingen som nævnt retrodigitaliseret og offentliggjort på Rigsarkivets hjemmeside, hvilket skulle være et skridt i den rigtige retning. Initiativet har potentialet til at rette op på fortiden ved, at befolkningen på USVI kan få fortalt og cementeret deres egen historie. Alligevel opfatter Daniela Agostinho den øgede adgang og retrodigitalisering af recordsne som endnu et overgreb på befolkningen på USVI.¹⁹ I sin artikel "Archival encounters: rethinking access and care in digital colonial archives" (2019) introducerer hun idéen om *archival encounter*, for at fremhæve de udfordringer, der befinder sig i mødet mellem det koloniale, det arkivalske og det digitale.²⁰

Retrodigitaliseringen af en arkivsamling er aldrig blot er en teknisk proces, hvor man giver digital adgang. Det er også en kulturel, social og politisk proces.²¹ Digitaliseringen spiller en rolle i sig selv i at placere erindringen om dansk kolonialisme i den offentlige debat. Tilgængeliggørelsen af denne omstridte arkivsamling fremhæver derfor også dens forbindelser til de magtforhold, raceforestillinger og nationale forestillinger som samlingen altid har været en del af. Alle disse forhold vil fortsætte med at forme de samfund som recordsnes historier er forbundet til.²²

Agostinho kritiserer handlingen i at digitalisere samlingen for så vidt, at der ikke medfølger en form for videre ansvarlighed og stillingtagen til kolonitiden. Hun ser digitaliseringen som "a gesture that could fit all too neatly into the narrative of admitting the 'shameful' and

¹⁶ Lugo 2008, 2.

¹⁷ Andersen 2017, 133.

¹⁸ Bastian 2003, 39.

¹⁹ Agostinho 2019, 156.

²⁰ Ibid., 145.

²¹ Ringel 2020, 13.

²² Agostinho 2019, 143.

‘unforgivable’ nature of colonialism and slavery without any consequent acts of transgenerational accountability.”²³ Det ifølge Agostinho ikke nok blot at tage det standpunkt, at digitaliseringen skal forsyne os med mere viden om Danmarks kolonihistorie, hvis ikke også den skal være med til at konfrontere den koloniale arv, der fortsætter med at påvirke og bestemme nutiden for befolkningen på USVI.²⁴

Der er en del andre tilgængelighedsudfordringer udover den helt åbenlyse udfordring i, at de fleste records er skrevet på dansk, ovenikøbet i gotisk håndskrift, og derfor er svære at tyde og forstå. Retrodigitaliseringen af disse records er dermed ofte kun en sekundær barriere, fordi barrierer som sprog, ulige digitale infrastrukturer og ikke-tilstrækkelig metadata fortsætter med at forhindre et fuldt engagement med arkivsamlingen.²⁵ Den dansk-vestindiske arkivsamling er således en case, der bidrager til at synliggøre nye digitale udfordringer i arkivfeltet.

²³ Agostinho 2019, 144.

²⁴ Ibid., 144.

²⁵ Ibid., 151, 162.

3. FORSKNINGSDISKUSSION

Den internationale, arkivteoretiske forskning har i de seneste 30 år centreret sig omkring, hvordan arkivaren skal forholde sig til den stigende digitalisering. Digitaliseringen har en række muligheder og problemstillinger i forhold til papir-records, der i større grad bliver retrodigitaliseret, og indgår i helt andre digitale kontekster. I den internationale teori om informationsforvaltning forventes det, at arkivaren engagerer sig aktivt i forhold til at arbejde med records før de bliver bevaret på arkivet gennem f.eks. sikring af korrekt journalisering.²⁶ Ligeledes forventes det, at arkivaren forholder sig aktivt overfor de arkivsamlinger, der allerede ligger bevaret på arkivet. I dette kapitel vil jeg diskutere arkivarens udviklende rolle som den er blevet fremlagt i arkivforskningen.

3.1. Arkivarens Ideelle Rolle i Samfundet

Arkivarens rolle i samfundet er et omdiskuteret emne i den internationale forskning, fordi synet på arkivaren har udviklet sig drastisk fra at være en passiv vogter, der modtager og bevarer records til i dag at formidle samlingerne, være proaktiv i forhold til indfangning af digitalt skabte records, og sørge for at inddrage brugerne i alle områder af arkiveringsprocessen.

Denne udvikling beskriver arkivteoretiker Terry Cook i sin artikel "Evidence, memory, identity, and community: four shifting archival paradigms" (2013), hvor han argumenterer for, at arkivfagets historie kan inddeles i fire paradigmer. Det første paradigme som Cook kalder *evidence*-paradigmet, strækker sig fra slutningen af 1800-tallet og op gennem 1920'erne. Her blev arkivaren set som en neutral, objektiv og upartisk vogter af arkivets juridiske records. Bevaring og kassation blev set som en subjektiv indgriben, der ville forhindre arkivaren i at være vogter af sandheden – de autentiske og pålidelige kilder. Det var derfor udelukkende arkivskaber, der skulle stå for denne udvælgelse af dokumenterne, der blev produceret.²⁷

I mellemkrigstiden fra 1930'erne og op til 1970'erne skete der en eksplosion i mængden af statsligt producerede records, hvilket betød, at bevaring og kassation nu blev set som en nødvendig og uundgåelig opgave for arkivaren. Som uddannet historiker skulle arkivaren tage vel-funderede beslutninger om, hvilke dokumenter, der ville blive relevante for fremtidens

²⁶ Cunningham 2010, 182-183.

²⁷ Cook 2013, 106-107.

historieskrivning. Arkivarens rolle i at bevare den kulturelle arv for eftertiden blev understreget, og andet paradigme bliver derfor retvisende kaldt *memory*-paradigmet.²⁸

Fra 1970'erne og frem fik *identity*-paradigmet sit indtog. Det karakteriseres ved, at arkivarens professionelle identitet blev formet med opkomsten af de første universitetsuddannelser i arkivstudier.²⁹ Samtidig kom professionen i en form for identitetskrise, fordi man netop begyndte at overveje, hvad en arkivars rolle i samfundet egentlig er, og hvilket ansvar professionen har overfor befolkningen.³⁰ Der blev blandt andet defineret et skarpt brud med idéen om den passive kustode med begrebet *active archivist* som Gerald Ham introducerede i 1975. I termen ligger idéen om, at arkivaren bør stræbe efter at sikre diversitet for at kunne repræsentere hele befolkningen og ikke kun de politiske, økonomiske, sociale og intellektuelle eliter. Historikeren Howard Zinn var med til at definere begrebet, og talte for nødvendigheden i at arbejde mod en uhæmmet adgang til de offentlige records.³¹ Han mente, at arkivaren måtte tage et aktivt valg om at følge status quo, eller aktivt "promote those human values of peace, equality, and justice, which our present society denies."³² Heri lå også tanken om, at arkivaren kunne bruge sine forskellige arbejdsområder til at yde social retfærdighed. I det tredje paradigme fik arkivarer nemlig øjnene op for, at der var mange forskellige sandheder, historier og perspektiver, hvorfor man i forhold til bevaring og kassation blev opmærksom på at dokumentere de enkelte borgere lige så meget som dokumentationen af statens anliggender. Herudover begyndte arkivarer at udforske arkivinstitutioners rolle i at afsløre fortidige uretfærdigheder, for derigennem at sikre, at informationshåndteringssystemer blev designet på en måde, der skulle forebygge fremtidige former for misbrug, så regeringer og offentlige myndigheder lettere kunne stilles til ansvar for sine handlinger.³³

Den større ansvarlighed overfor arkivsamlingerne blev sat på spidsen af Ham, der i 1980 præsenterede idéen om *the postcustodial era* ved et årligt møde for Society of American Archivists. I perioden forinden, *the custodial era*, var arkivaren, ligesom Cook beskriver i det første paradigme, passiv og udelukkende interesseret i den objektive håndtering af arkivsamlinger. Ifølge Ham bliver alle mennesker deres egen informationsforvalter i *the postcustodial era*,

²⁸ Cook 2013, 107-109.

²⁹ Ibid., 109.

³⁰ Ibid., 112.

³¹ Greene 2013, 303.

³² Ibid., 303; Zinn 1977, 20.

³³ Cook 2013, 110.

hvorfor arkivaren i højere grad må gribe aktivt ind i sagsdannelsen. Udover en større involvering i skabelsen af records, indebærer idealet for æraen også, at der bør ydes en lettere adgang til samlingerne.³⁴ Ham var dog en smule forud for sin tid, og det var først i 1990'erne, at hans vision fik en plads i den arkivalske diskurs.³⁵

Vi står godt plantet i den digitale verden, og det har de seneste 40 år været umuligt, også i Danmark, ikke at tage stilling til arkivarens mere proaktive rolle i arbejdet med de digitalt skabte records. Skiftet til det fjerde paradigme som Cook ser det, skete i begyndelsen af det 21. århundrede som en forlængelse af et skifte i magten, hvor borgere fik mere indflydelse på beslutningsprocesserne i samfundet. Arkivarens fokus bliver i højere grad flyttet fra dokumentation af staten til dokumentation af borgerne. I det nuværende *community*-paradigme, hvor vi befinder os i dag, bliver idéen om den aktive og ansvarlige arkivar kun forstærket. Cook taler for, at arkivarer må give slip på de gamle idéer om at være eksperter med kontrollen og magt over arkivsamlingerne. I stedet bør fællesskaber i samfundet – fysiske fællesskaber, såvel som fællesskaber på internettet – inddrages i arkiveringsprocessen. Arkivarens rolle bliver derfor mere en form for facilitator, der hjælper fællesskaberne med at indsamle og dokumentere deres historie.³⁶ For at anerkende diversiteten i samfundet og de mange forskellige perspektiver, der kan være på oplevelsen af forskellige begivenheder eller fænomener, kan arkivaren også gå i dialog med borgerne, og inddrage dem i f.eks. registreringsopgaven.³⁷

Ligeledes kræver det, at arkivaren og arkivinstitutionen aktivt bryder med de magtforhold, der bliver videreført i arkivsamlinger, der bliver tilgængeliggjort og formidlet. Hvis arkivarerne ikke længere er passive vogtere eller upartiske beskyttere af recordsne, så er de en aktiv medspiller i skabelsen af viden, hvilket er en magtfuld rolle at have. Joan M. Schwartz og Terry Cook beskrev skiftet således:

in the pursuit of their professional responsibilities, archivists - as keepers of archives - wield power over those very records central to memory and identity formation through active management of records before they come to archives, their appraisal and selection as archives, and afterwards their constantly evolving description, preservation, and use.³⁸

³⁴ Cunningham 2010, 173.

³⁵ Ibid., 174.

³⁶ Cook 2013, 113-114.

³⁷ Ibid., 115.

³⁸ Schwartz og Cook 2002, 2.

Når arkivarer har magt over de arkivsamlinger, de arbejder med, må de have et ansvar i at sørge for, at disse er tilgængelige, men også håndteret på en måde, der fremmer en anvendelse, der er inkluderende og repræsentativ for hele samfundet. Det er et ansvar, der indeholder at sørge for inklusionen af minoriteter, og agere aktivt i at gøre op med de magtforhold som arkivinstitutionerne producerer på ny.

Randall C. Jimerson, der har forsket en del i arkivinstitutioners ansvar i forhold til social retfærdighed mener, at "archivists have a moral professional responsibility to balance that support given to the status quo by giving equal voice to those groups that too often have been marginalized and silenced."³⁹ Jimerson går så langt som at skrive, citeret efter Ham, at hvis arkivaren ikke griber muligheden for at blive aktør i ansvarlighedens, retfærdighedens og diversitetens interesser, "[...] "... then I do not know what it is we are doing that is all that important."⁴⁰ Ud fra dette synspunkt afhænger professionen af, at man tager denne dagsorden seriøst. En måde at gøre det på er først og fremmest ved, at arkivaren overvejer sine egne professionelle praksisser. Arkivalske principper som f.eks. proveniensprincippet⁴¹, blev udviklet i konteksten af det 19. århundredes bureaukratiske stater, og baserer sig på organisatoriske strukturer og hierarkier, der privilegerer de magtfulde.⁴² Der kunne således være behov for et opgør hermed, for at genfinde og genetablere en måde at opfatte proveniens, der sikrer en ordentlig bevaring, men samtidig tilgodeser behovet for at inkludere befolkningen i alle områder af arkivarbejdet.

Herudover har internationale forskere rejst behovet for flere undersøgelser af udfordringerne ved digitaliseringen og den forøgede adgang til arkivsamlinger, der vedrører marginaliserede samfundsgrupper.⁴³ Teknologien har den fordel, at den har et stort potentiale i at åbne arkivsamlinger for offentligheden, og sørge for større adgang, men det er alligevel et felt, der kræver mere kritisk undersøgelse. Ifølge Ricardo L. Punzalan og Michelle Caswell må arkivfeltet "investigate how cultural heritage institutions can create avenues of meaningful access without further promoting the uneven power dynamic that inspired the creation or collection of records of certain communities or groups."⁴⁴ Det er således forventet af arkivarer og arkivinstitutioner, at samlingerne tilgængeliggøres. Denne opgave kompliceres dog i den digitale verden, hvor

³⁹ Jimerson 2007, 254.

⁴⁰ Ibid., 255.

⁴¹ Et hjemhørsprincip, der bestemmer, at records altid ordnes efter den oprindelige orden som arkivskaber har lavet.

⁴² Jimerson 2007, 275-276.

⁴³ Punzalan og Caswell 2016, 11.

⁴⁴ Ibid., 11.

spørgsmål bliver rejst om ulige digitale infrastrukturer og manglende kontekstuel metadata, samt hvordan arkivarer passende bør håndtere arkivsamlingerne. Forsker Sharon Ringel argumenterer for, at når records retrodigitaliseres, så skabes der ny viden. Hun påpeger derfor ligeledes behovet for at undersøge, hvilke opmærksomhedspunkter, der er ved denne type tilgængeliggørelse.⁴⁵ Tilknyttet til denne undersøgelsesramme, er der også brug for undersøgelser, der demonstrerer, hvorvidt disse arkivalske handlinger bidrager til eller hindrer inklusion.⁴⁶

3.2. Specialets Positionering

Den nyeste forskning mener således, at retrodigitaliseringen af en arkivsamling er lig med skabelsen af ny viden. Det kræver, at man samtidig tager stilling til, hvilke udfordringer det rejser, samt hvilken betydning det har, når man som arkivinstitution tilgængeliggør gennem retrodigitalisering. Man skaber nemlig ny viden ved at sætte samlingen ind i en ny digital kontekst.

Specialet positionerer sig direkte ud fra forskningens behov for en undersøgelse af retrodigitaliseringens udfordringer og muligheder. I forlængelse af dette undersøgelsesfelt, finder jeg det nærliggende at udvide med en diskussion af arkivarens og arkivinstitutionens rolle og ansvar i forhold til tilgængeliggørelsen af konfliktfyldte og omstridte koloniale arkivsamlinger, der har en helt konkret påvirkning af nulevende befolkningsgrupper. Den dansk-vestindiske arkivsamling er valgt som case, fordi den er en speciel samling, der belyser de potentialer som retrodigitalisering har, samtidig med at fremhæve de problemstillinger som ændringen af arkivsamlingens form rejser. Arkivsamlingen og dens historie er en case, der har behovet for adgang og tilgængeliggørelse som et eviggyldigt drivværk for udviklingen af samlingens liv op til i dag. Specialet vil demonstrere, hvordan historien om den dansk-vestindiske arkivsamling i sig selv er et argument for, at samlingen ikke kan eller bør behandles ud fra traditionelle forståelser for arkivsamlinger. Når man retrodigitaliserer en arkivsamling, så sker det åbenlyse, at records bliver offentligtgjort og lettere tilgængelige, men der opstår også andre konflikter, når samlingen gøres digital, og formidles til en gruppe mennesker, der har en anden erfaring og fortælling om kolonitiden end den, der er blevet dyrket i en dansk kontekst.

Dette speciale positionerer sig metodisk og teoretisk i en diskussion, der i højere grad kan bringe forholdet mellem arkivsamlingens historie, form, funktioner og karakteristika i spil med

⁴⁵ Ringel 2020, 2.

⁴⁶ Punzalan og Caswell 2016, 11-13.

de relationer, der omkredser samlingen i løbet af dens liv. Set i konteksten af arkivsamlingens nye digitale liv er det især relationen til arkivaren og dennes ideelle rolle og ansvar, der er relevant at diskutere. Specialet vil være todelt på den måde, at det på den ene side har til formål at gennemgå historien om samlingen for at tydeliggøre samlingens signifikante form og udvikling samt arkivarens rolle heri. Herudover er formålet at undersøge, hvordan arkivaren ideelt set bør forholde sig til den arkivalske, retrodigitaliserede koloniarv. Specialets bidrag til forskningen ydes således i en kombination af det historiefaglige gennem en objektbiografisk analyse af den dansk-vestindiske arkivsamling og det arkivfaglige gennem en diskussion af udfordringerne ved retrodigitalisering samt af arkivarens rolle og ansvar overfor samlingen i dens nye digitale liv.

4. METODE OG TEORI

Kan man skrive en objektbiografi om en arkivsamling? Både en kulturgenstand og en record begynder sit liv med en aktiv relation til et subjekt. Det kan enten være arkivskaberen eller den person, der har skabt genstanden. Begge kan efterfølgende udveksles mellem forskellige mennesker, hvorefter de til sidst enten musealiseres eller arkiveres. Som nævnt, har man inden for arkivverdenen ideelt set det som en efterfølgende passiv relation til arkivaren, når en record arkiveres. Det handlede om ikke at overskrive den oprindelige aktive relation til arkivskaber. Det, at jeg har valgt at undersøge en arkivsamling, der er udgjort af en masse individuelle enheder, som er skabt forskellige fysiske steder, og derfor ikke har samme oprindelseshistorie, har potentialet til at komplicere undersøgelsen. For at kunne diskutere, hvorledes objektbiografien kan anvendes som metode til at analysere en arkivsamling, vil jeg først gennemgå den traditionelle objektbiografimetode, hvorefter jeg vil give eksempler på, hvordan metoden er blevet anvendt på arkivsamlinger. Til sidst vil jeg beskrive recordsbegrebet som jeg i min undersøgelse vil kombinere med objektbiografimetoden.

4.1. Objektbiografimetoden

Objektbiografimetoden stammer fra den litterære biografimetode, der anvendes til at beskrive et subjekts livshistorie. Biografen anvender et kreativt og billedligt sprog til at skabe en levende fortælling gennem brugen af plotstruktur kombineret med fakta fra subjektets liv.⁴⁷ Hvis man overfører denne definition til objektbiografimetoden, kan denne siges at være fortællingen om et objekt eller en genstand. Metoden udsprang fra antropologien, som anvendte den til at undersøge forholdet mellem mennesker og objekter. Indtil slutningen af 1900-tallet havde forskere udelukkende undersøgt objekters funktionalitet og form. De havde derfor ikke givet megen opmærksomhed til materielle objekter som noget levende, der kunne skabe viden, og interagere med sin omverden. Ifølge arkæologerne Chris Gosden og Yvonne Marshall er den centrale idé bag metoden, at når mennesker og objekter samles over tid, så ændrer og former de hinanden. Metoden bruges derfor som et værktøj til at analysere de betydningsfulde sociale konstellationer som mennesker og objekter indgår i. I disse sociale konstellationer foregår der en gensidig proces, der skaber værdi.⁴⁸ I en sådan undersøgelse ligger fokus derfor heller ikke

⁴⁷ Nadel 1986, 8.

⁴⁸ Gosden og Marshall 1999, 169.

udelukkende på objektet, men også objektets omverden og alt hvad det påvirker, og bliver påvirket af.

Antropologen Igor Kopytoff, som fremlagde den biografiske tilgang til objekter i 1980'erne mente, at man kunne stille lignende spørgsmål til objekter som man stiller, når man biograferer mennesker; Hvor kommer objektet fra? Hvem har skabt objektet? Hvilke materialer er brugt til at skabe objektet? Under hvilke forhold er objektet skabt? Hvorfor er objektet skabt? Hvordan bevæger objektet sig fra hånd til hånd? Hvordan ændrer objektets anvendelse sig gennem tiden? Hvilke andre kontekster har objektet indgået i? Hvad sker der med objektet, når det ikke længere er brugbart?⁴⁹ Således kan man, ligesom man kan undersøge et menneske efter modellen "fødsel-liv-død", undersøge et objekts historie.⁵⁰

Den oprindelige idé baserede sig på, at objekter akkumulerer biografier i takt med, at de bevæger sig mellem mennesker, og derved indgår, og bliver udvekslet, i forskellige kontekster. Gosden og Marshall mener dog, at ligesom objekter ikke behøver at være fysisk ændret for at få nye betydninger, så behøver de heller ikke at blive udvekslet for at få ny betydning. Andre kontekster kan også skabe nye betydninger, og producere objektbiografier.⁵¹ Objekter kan få betydning gennem en form for ceremoniel *performance of actions*, der relaterer sig til objektet.⁵² Ligeledes kan objekter, der befinder sig i en kolonial kontekst, blive udsat for et skarpt brud i biografien som Gosden og Marshall kalder "a radical resetting of meaning".⁵³ Det kan være i forbindelse med, at objektet bliver flyttet fra sin oprindelige kontekst til en anden, hvor der sker et skarpt skel i betydningen, fordi objektet bliver genbrugt på en anden måde. Objektbiografien får os til at tænke komparativt på akkumuleringen af betydning i objekter, og de påvirkninger de kan have på mennesker og begivenheder.⁵⁴ Pointen med objektbiografien er derfor ikke, at objekter handler og agerer selv, men at der er et gensidigt forhold mellem objekter og mennesker, hvor de influerer hinanden.⁵⁵ Et individ kan have flere forskellige biografier som f.eks. familiære eller professionelle. På lignende vis kan en objektbiografi være fokuseret på et

⁴⁹ Kopytoff 1986, 66-67. Hoskins 2006, 3.

⁵⁰ Joy 2009, 540.

⁵¹ Gosden og Marshall 1999, 174.

⁵² Ibid., 175; Joy 2009, 544.

⁵³ Gosden og Marshall 1999, 176.

⁵⁴ Ibid., 176-177

⁵⁵ Hoskins 2006, 3.

objekts politiske, økonomiske, fysiske eller sociale historie. Når et fokuspunkt udvælges, bliver andre fravalgt, men de kan også sagtens overlappe.⁵⁶

Idéen om, at den objektbiografiske tilgang er indrammet af modellen "fødsel-liv-død" kan virke begrænsende, og flere forskere har derfor påpeget, at objekter med et langt liv kan gennemgå reinkarnationer.⁵⁷ Arkæolog John Moreland skrev i 1999 en biografi om et middelalderkors fra Bradbourne i England, der gennem dets liv blev influeret af flere forskellige samtidige holdninger til billeder og forestillinger om fortiden. Derfor har korset gennemgået en række reinkarnationer i løbet af dets liv på grund af disse forskellige fortolkninger, der har formet forståelsen for korset.⁵⁸

Ligesom vi som individer er summen af vores relationer til andre mennesker, så kan det også siges at være summen af de sociale relationer, der udgør objektet.⁵⁹ Et objekts liv behøver derfor ikke at blive forstået som værende lineært. Efter objektets skabelse kan det dø og tage del i nye relationer. Det kan også have en række parallelle liv, der optræder i forskellige relationer. Ligeledes kan objektet have en periode, hvor det er inaktivt. Ved de objekter hvis liv strækker sig over flere menneskers livstid, kan objektbiografien blive mere kompliceret ved, at hvert tidspunkt i objektets liv kan blive influeret af holdninger og opfattelser af fortiden. Disse holdninger kan influere betydningen af objektet. Hvordan objektet derfor bliver fortolket, kan være afhængigt af, hvordan objektets fortid forstås.⁶⁰

Selvom objektet måske ikke har et klart narrativ eller en tydelig lineær livshistorie, så forklarer arkæolog Jody Joy, at det, der gør metoden biografisk mere end blot relationel er "the continuation of the material form of the artefact and the structuring of these relationships as biography."⁶¹ Et objekts kontinuerende materielle form gennem tid og sted, gør det muligt at konstruere en biografisk fortælling uden at skulle give en komplet kronologisk beskrivelse.

4.1.1. En Arkivalsk Objektbiografi

Nogle forskere har valgt at anvende metoden på arkivsamlinger. Det er blevet gjort ud fra idéen om, at arkivsamlinger på samme måde som objekter ændrer form afhængigt af de kontekster de indgår i. Det vil også være afgørende for måden man fortolker indholdet – det skrevne – på,

⁵⁶ Kopytoff 1986, 67-68.

⁵⁷ Joy 2009, 541.

⁵⁸ Moreland 1999, 198.

⁵⁹ Joy 2009, 544.

⁶⁰ Ibid., 543-44.

⁶¹ Ibid., 544.

og det er antropolog Carolyn Hamiltons hovedargument i hendes objektbiografi om James Stuarts arkivsamling. Hamilton mener, at det er et metodisk skridt som mange historikere undlader, og først dykker ned i, når fortolkningen af recordsne debatteres.⁶²

Selvom man i dag mener, at en records proveniens kan sige en hel del om de kilder man undersøger, så er det alligevel en forholdsvis ny idé at anvende objektbiografimetoden på arkivsamlinger. Der mangler derfor en del indsigter i forhold til, hvorvidt metoden er relevant, og kan bidrage til at forstå, som forsker og arkivar Kathy Carbone skriver det, "how records acquire, construct, and change meaning, gain personal and public significances; and share linkages with people across time and space and the relevance of this interconnectedness to the stories records can be used to tell."⁶³ Når man vil lave en objektbiografi af en arkivsamling kan et naturligt startpunkt derfor også være at udforme spørgsmål, der passer ind i *The Records Continuum*⁶⁴, altså de aktiviteter og kontekster, der relaterer sig til skabelsen, indsamlingen, organiseringen og tilgængeliggørelsen af records gennem tid og sted.⁶⁵ De spørgsmål Carbone anvender i sin undersøgelse af politiovervågningsfiler er:

what is the provenance of the records, who authored them and for what purposes? What were the social, political, and cultural contexts that brought them into existence? Who has had control over the records? How have the records been organized, managed, and used over time, in what contexts, and to what effects?⁶⁶

Ved hvert af disse punkter i løbet af recordsnes liv har hun spurgt ind til, hvilke typer interaktioner, der har været, og hvordan disse relationer til mennesker har produceret en bestemt værdi og betydning.⁶⁷

Hamilton undersøger James Stuart-arkivsamlingens liv på lignende vis, men skelner analytisk imellem de to koncepter baggrundshistorie og biografi. I tilfældet med James Stuarts arkivsamling mener hun, at baggrundshistorien defineres ved at være perioden inden James Stuart nedskrev sine noter til mundtlige overleveringer fra indbyggere i kolonierne Natal og Zululand. Det vil sige, at baggrundshistorien er historien om materialet inden det blev indfanget af

⁶² Hamilton 2011, 320.

⁶³ Carbone 2020, 3.

⁶⁴ Modellen vil blive forklaret i næste afsnit.

⁶⁵ Carbone 2020, 5.

⁶⁶ Ibid., 5.

⁶⁷ Ibid., 5.

Stuart: "What form did it take, where did the material come from, what shaped it over time, who was interested in it and why?"⁶⁸ Biografi er den periode, hvor materialet først blev "engaged with a view to it entering some form of recognized preservatory housing."⁶⁹ Hamilton ser således den overgang, hvor noterne indgår i en bevaringstilstand som perioden, hvor man kan begynde at skrive en biografi om arkivet.

Ligesom objekter gør det, så påvirker records og arkivsamlinger verden omkring sig og omvendt. Det er en kontinuerlig proces, hvor records har nogle betydninger og karakteristika, som ændrer sig over tid i takt med de mennesker, der anvender dem i en bestemt kontekst.⁷⁰ Ligesom ved objekter, vil man på nogle punkter i en arkivbiografi se lange, stille perioder med inaktivitet, hvilket dog ikke betyder, at deres betydning ikke kan ændre sig. Records kan også ændre sin fysiske form over tid, og der kan ske dramatiske ændringer og brud i en arkivsamlings liv som f.eks. dens størrelse.⁷¹ Arkivsamlingen kan vokse, hvis der bliver tilføjet records til samlingen, men den kan selvfølgelig også blive mindre, hvis dele af arkivsamlingen kasseres eller ødelægges.

4.2. Recordsbegrebet i *Continuum*-tænkning

I dette afsnit vil jeg beskrive recordsbegrebet som jeg har valgt at anvende det i specialet. I diskussionen af udviklingen af arkivarens rolle ovenover blev det slået fast, at man traditionelt set har haft synet på arkivaren som en passiv kustode, der blot skulle vogte samlingerne. Dette syn skyldtes, at man ville beskytte recordens bevisværdi. Det var kun muligt at bevare records som et sandt udtryk for den givne arkivskabers virke, hvis arkivaren søgte at være en passiv kustode, der aldrig påvirkede recordens natur.⁷² Recordsbegrebet ændrer dette syn på arkivaren betragteligt.

En record er ifølge Cambridge Dictionary "a piece of information or a description of an event that is written on paper or stored on a computer."⁷³ Det er således den meget simple udgave af definitionen på, hvad en record er. Til denne definition kommer selvsagt en række udvidelser inden for arkivteorien. På dansk har man generelt anvendt termen "arkivalier", men som forsker Marianne Paasch påpeger i sin ph.d.-afhandling, signalerer det nærmere, at der er

⁶⁸ Hamilton 2011, 321.

⁶⁹ Ibid., 327.

⁷⁰ Ibid., 332-333.

⁷¹ Ibid., 334.

⁷² Cook 2013, 100.

⁷³ Cambridge Dictionary, "record", <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/record>.

tale om "afviklede dokumenter og data, der opbevares i en arkivsamling og/eller -institution."⁷⁴ Recordsbegrebet som det vil blive beskrevet nedenfor, signalerer i stedet information, der er i konstant forandring, og som aldrig er fastlåste eller afviklede.

Ifølge Terry Cook er records altid beskrevet med verber, fordi de dækker over en handling: "The names of archival documents [...] were all derived in the later Middle Ages from action verbs: to map, to chart, to file, to memorialize."⁷⁵ Bag et dokument ligger også behovet for at dokumentere, og dokumentet er derfor også dokumentation for, at en handling har fundet sted: "Behind the record always lies the need to record, to bear evidence, to hold and be held accountable, to create and maintain memory."⁷⁶ Records ses således mere i relation til en proces, og er derfor altid knyttet til en handling. I den traditionelle *custodial era* handlede det i stedet om at fiksere øjeblikket og handlingen, som kom til udtryk i recordsne således, at de ikke længere blev påvirket efter bevaring. Recordsbegrebet og specielt relationen til et subjekt kan dog udvides endnu mere, hvilket kommer til udtryk i *Records Continuum*-tænkningen.

Records Continuum er en måde at tænke arkivprocesser på, som også blandt andet baserer sig på kendsgerningen, at records dokumenterer en handling. Herudover ses records som information, der er i relation til noget andet. Det vil sige, at records' natur afhænger af relationen til arkivskaber, dem, der organiserer dem (som også ofte kan være arkivskaber), dem, der bevarer dem, og dem, der anvender dem.⁷⁷ At opfatte records som en proces i stedet for uforanderlige stykker information kan også siges med arkivteoretiker Sue McKemmish' ord: "The record is always in a process of becoming."⁷⁸ Hver gang en record bliver brugt, eller den indgår i en bestemt kontekst, så ændrer den sin betydning. Der er derfor også et utal af forskellige måder vi kan fortolke records på, fordi det altid vil afhænge af, hvilket syn vi tillægger dem, og hvilken kontekst de indgår i.

Records Continuum-tankegangen lægger også vægt på, at konteksten, der omkredser en record, fortæller lige så meget om en record som selve indholdet. De metadata, der identificerer eller dokumenterer records omkring skabelsen eller i brugen af dem, er ligeledes med til at konstruere en betydningsfuld fortælling, der bidrager til forståelsen af en record.⁷⁹ Handlinger

⁷⁴ Paasch 2018, 25.

⁷⁵ Cook 2007 (1994), 402-403.

⁷⁶ Ibid., 403.

⁷⁷ Reed 2005, 102.

⁷⁸ McKemmish 1994, 8.

⁷⁹ Reed 2005, 111.

som er definerende for en record kan derfor også ske på forskellige tidspunkter i tid og sted, men også på samme tid. Betydningen af en record ændrer sig således konstant.

En måde at konkretisere denne komplekse og abstrakte tankegang kom med *The Records Continuum Model*, som blev skabt af Jay Atherton i 1980'erne. Det er dog arkivteoretikeren Frank Upwards analyse af modellen i 1990'erne, der er den fremherskende i dag.⁸⁰ Modellen blev udarbejdet som et modsvar til den amerikanske, og i mange år herskende, *livscyklus*-model, som primært var knyttet til records i papirform. Denne har en simpel lineær tilgang til de aktiviteter, der sker i informationshåndteringsprocessen. Forsker Gillian Oliver har forklaret *livscyklus*-modellen ud fra faser i en records liv:

the point of creation; the "active" period (when records are needed to support current operational working needs); the "inactive" period (when records are no longer needed for current use but still have to be kept for a designated period of time); and finally disposition. "Disposition" includes destruction or transfer to archival custody for preservation⁸¹.

De tre faser udgør en skarp opdeling af informationsforvaltning og arkiv som Atherton mente var ufordelagtig for samarbejdet mellem arkivarer og arkivskabere, fordi modellen ignorerer de mange måder arbejdet med records i alle faser, er indbyrdes forbundet.⁸² Ydermere kan modellen kritiseres for at være lineær, hvilket antyder, at records på et tidspunkt dør, eller at de forskellige tidspunkter i en records liv ikke påvirkes af hinanden konstant.

Continuum-modellen beskriver i stedet en records liv fra skabelse til bevaring på en mere kompliceret måde, hvor informationsforvaltning er en kontinuerlig og sammenhængende proces. Recorden har intet start- eller slutpunkt, og modellen er således, i modsætning til *livscyklus*-modellen, ikke lineær, om end det kan være svært at anvende modellen uden at gå lineært til værks. Jeg vil ikke dykke udførligt ned i den komplekse model her, men jeg vil alligevel lave nogle nedslag i modellen, der kan vise sig anvendelige i analysen af min case.

Records Continuum-modellen er udgjort af fire dimensioner⁸³:

- **Create** repræsenterer det sted, hvor handlingen sker, og recorden indgår i en aktiv brug, der tilføjer indhold.

⁸⁰ Paasch 2018, 115.

⁸¹ Oliver 2017, 88.

⁸² Atherton 1985, 47.

⁸³ McKemmish, Upward og Reed 2015, 4451.

- **Capture** er den dimension, hvor recorden bliver fikseret, og dokumenterer en bestemt brug. Med kontekstualiserende metadata vil recorden leve videre, og fortsat ændre sig.
- **Organise** repræsenterer organiseringen af recorden, så den kan anvendes.
- **Pluralize** repræsenterer de samfundsmæssige perspektiver på informationshåndtering. Konkret giver denne dimension mulighed for, at recorden kan blive delt med omverdenen.

Modellen er således en kontekstuel måde at tænke records og informationshåndtering på. Der er ingen skarpt opdelt faser, og recorden vil ikke optræde i en bestemt kronologisk orden inden for disse dimensioner. Man kan alligevel konkretisere dimensionerne en smule mere. Første dimension indeholder de aktører, der handler, handlingerne i sig selv, de dokumenter, der dokumenterer handlingerne og sporet, som er repræsentationen af handlingerne. Anden dimension indeholder design af de systemer, som indfanger records på måder, der støtter deres evne til at agere som bevisførelse. Det gøres gennem indfangningen af den rette metadata, der placerer records i relation til hinanden. Tredje dimension handler om organiseringen af informationshåndteringsprocesserne. Den interesserer sig for måden, hvorpå en organisation eller et individ konstituerer arkivet som social erindring. I den fjerde dimension handler det om måden, hvorpå records eller arkiver kommer ind i en bestemt ramme, der sørger for en kollektiv social, historisk og kulturel erindring af individer og virksomheders sociale formål og roller. Det gøres med andre ord muligt at dele records i kontekster, der transcenderer individet eller virksomheden, og sikrer tilgængelighed.⁸⁴

I *Continuum*-modellen bliver kendsgerningen om, at records aldrig er færdige tydeliggjort. Records akkumulerer hele tiden ny metadata om alle de kontekster de indgår i. Det er derfor også besværligt at definere præcist, hvad en record er, fordi definitionen afhænger af, hvilken kontekst begrebet indgår i. Definitionen af en record gennem *Continuum*-tankegangen giver ikke et håndterbart, konkret og anvendeligt begreb. Det giver i stedet nærmere en forståelse af, hvordan arkivprocesserne fungerer. Det recordsbegreb jeg vil tage med mig videre i resten af undersøgelsen, er derfor en kontekstuel forståelse for arkivprocesserne, der siger, at alle områder er influeret af hinanden, hvor records springer i dimensionerne, og konstant

⁸⁴ McKemmish, Upward og Reed 2015, 4452.

skabes i nye kontekster. Når man erkender, at alle former for påvirkninger af en record er uundgåelige, så bliver det afgørende i stedet at fokusere på de kontekstuelle omstændigheder som en record indgår i. Fokus bør således ligge hos konteksten, der skaber recorden og ikke i lige så høj grad på recorden i sig selv. Det er derfor mindre vigtigt, hvorvidt man kalder "arkivalier" for records, og mere vigtigt at skifte sit syn på, hvad "arkivalier" er.

4.3. Metodens Anvendelse

Objektbiografien har fokus på den gensidige relation mellem objekter og mennesker samt de sociale kontekster som de indgår i. I disse sociale kontekster formes og ændres de i mødet med hinanden. Metoden er anvendelig i min undersøgelse af arkivarens rolle og ansvar overfor arkivsamlinger, da den indeholder en ramme, der lægger op til specifikke analysespørgsmål, lignende de spørgsmål vi stiller i en biografisk undersøgelse af mennesker. Den metodiske ramme gør det muligt for mig at konstruere en analyse, der er tilpasset mit eget syn på mit objekt; den dansk-vestindiske arkivsamling. Forståelsen for en arkivsamling som jeg tager med mig fra definitionen af recordsbegrebet, er en samling, der er i konstant forandring, aldrig fastlåst og aldrig afviklet. Jeg vil undersøge, hvordan den skabes i relation til mennesker, sine omgivelser og i forskellige kontekster. Jeg mener, at dette syn på samlingen vil åbne op for helt nye indsigter om arkivsamlings historie og især dens nye digitale liv.

En records natur afhænger af relationen til dem, der skaber den, organiserer den, bevarer den og anvender den. Derfor komplementerer objektbiografimetoden og *Continuum*-tankegangen hinanden i forhold til at undersøge en arkivsamling som objekt. En arkivsamling har ikke de samme karakteristika eller funktioner som en museumsgenstand, men måden vi tænker på dem som levende enheder, der skabes i forskellige kontekster, kan sammenlignes. Som nævnt er vi som individer summen af alle vores interaktioner med andre mennesker. Ligeledes er synet på objekter, at de kan være summen af deres sociale relationer. I en *Continuum*-tankegang har man også idéen om, at alle de kontekster en record indgår i, vil bidrage til at skabe recorden i løbet af dens liv. Gennem en beskrivelse af de forskellige udgangspunkter er det således tydeligt, hvor fint de supplerer hinanden.

Det som objektbiografien ydermere kan give er, at den lægger op til et fokus på relationen til subjektet, hvilket er nærliggende i min undersøgelse af, hvordan arkivarens rolle og ansvar i forhold til bevaring og tilgængeliggørelse af samlingen har udviklet sig. Metoden kan i samspil med *Continuum*-tankegangen bidrage til at konkretisere dette ved at stille konkrete spørgsmål,

der følger en records liv og indgår i de dimensioner en record gennemgår. Således vil jeg følge metodens ramme ved at tilføje arkivfaglige spørgsmål. Objektbiografimetoden interesserer sig for detaljerne og mellemregningerne i en arkivsamlings liv. Metoden vil derfor bidrage til at komplicere de arkivfaglige diskussioner ved at undersøge, hvordan man kan forstå den dansk-vestindiske arkivsamlings historie samt arkivarens rolle heri.

Jeg arbejder ud fra en idé om, at retrodigitalisering ikke blot er en teknisk proces. Med et syn på records, der siger, at de aldrig dør, og altid er "in a process of becoming", er det en klar modsætning til objektbiografiens oprindelige lineære undersøgelsesmetode "fødsel-liv-død", som kan sammenlignes med en *livscyklus*-beskrivelse af en records liv. Selvom *Continuum*-tænkningen argumenterer imod at anvende biografien på den originale måde, hvilket forskere også til dels er gået væk fra, så vil jeg alligevel blive nødt til at have en konkret kronologi, grundet mit spørgsmål, der skal tydeliggøre udviklingen af arkivarens rolle og ansvar overfor arkivsamlingen. Samtidig vil jeg benytte mig af *Continuum*-modellens forklaringer af de forskellige dimensioner en record gennemgår til at opstille mine egne spørgsmål til den dansk-vestindiske arkivsamling.

Hamilton brugte objektbiografien til at undersøge recordsnes indholdsmæssige potentialer ved at undersøge, hvordan kilderne er blevet brugt gennem historien. Det er muligt også at undersøge den dansk-vestindiske arkivsamling biografisk med henblik på at undersøge dens potentialer inden for historieskrivningen, men det er ikke det primære formål med denne undersøgelse. Jeg undersøger tendenserne i historieskrivningen og deres opkomst uden at gå i dybden med de enkelte dokumenters indhold. I modsætning til Hamilton vil jeg derfor fokusere på den arkivfaglige håndtering af arkivsamlingen for, at vi kan forstå arkivarens og arkivinstitutionens rolle og ansvar i arkivsamlings liv. Med det formål til sidst at kunne give et bud på, hvordan denne rolle ideelt bør tage sig ud i en digital verden.

Jeg mener qua *Continuum*-tankegangen, i modsætning til Hamilton, at arkivsamlings liv starter før skabelsen, og ikke først når recordsne bliver set eller bevaret i en arkivinstitution. Skabelsen af en record begynder med behovet for en record, ligesom at forud for dokumentet, ligger behovet for at dokumentere. Jeg vil derfor argumentere for, at det Hamilton kalder baggrundshistorie, som er et fint og anvendeligt koncept i analysen, bør ligge indenfor rammerne af objektbiografien. Objektbiografien vil således begynde med behovet for at skabe samlingen, da en klargøring af behovet for dokumentation er en vigtig faktor i spørgsmålet om, hvorfor arkivsamlingen overhovedet eksisterer i den form og under de forudsætninger som den gør.

Kathy Carbone og Carolyn Hamilton har lavet nogle gennemarbejdede objektbiografier af arkivsamlinger, hvor der især fokuseres på henholdsvis recordsnes værdi som kilder til historien og på deres proveniens. I forhold til at undersøge recordsnes kildeværdi, ville man med et *custodial* synspunkt prioritere en så neutral og ubesmittet overlevering fra arkivskaber til arkivinstitution som muligt. I forhold til min undersøgelse, vil jeg i stedet anvende den objektbiografiske tilgang til i højere grad at se på de skiftende omstændigheder, der gør sig gældende i praksis, når en arkivsamling overgår fra administrativ brug til bevaring. Objektbiografien er således brugbar til at indtænke denne overgang i arkivsamlingens liv.

Min analyseramme er lavet på baggrund af spørgsmål, der kombinerer objektbiografimetoden med *Continuum*-tankegangen. Analysen vil blive opstillet ud fra følgende kronologiske opbygning; **1) Skabelse, 2) Flytning, 3) Bevaring, 4) Anvendelse, 5) Retrodigitalisering.** Overordnet er det mit fokus at undersøge, hvordan relationen til mennesker har formet og skabt arkivsamlingen ved at give den en bestemt betydning i de flydende overgange mellem disse punkter. I skabelsesdelen vil det være relevant at spørge, hvorfor var der et behov for at skabe arkivsamlingen? Hvad er den historiske baggrund, og hvilke sociale, politiske og kulturelle kontekster fremskyndede arkivsamlingens skabelse? Hvad var formålet med skabelsen? De indledende spørgsmål vil omhandle arkivsamlingens proveniens; hvem skabte, og havde kontrollen over samlingen? Hvornår blev den skabt? Hvor blev den skabt? Herudover vil jeg stille spørgsmål til samlingens form og den administrative brug; hvordan ser den fysisk ud? Hvad er samlingen udgjort af? Hvad blev samlingen brugt til administrativt?

Efter denne del vil jeg fokusere på flytningen af arkivsamlingen; hvad var omstændighederne ved flytningen? Hvilken rolle havde arkivaren og arkivinstitutionen i flytningen? Hvad var de politiske omstændigheder ved flytningen? I forhold til bevaringen af arkivsamlingen vil jeg spørge ind til, hvad beslutningerne om samlingens bevaring indebar; Hvordan blev arkivsamlingen organiseret og håndteret? Herefter vil tilgængeliggørelsen af samlingen komme i spil; Hvordan blev samlingen brugt? Hvorledes har samlingens form ændret sig? Hvilken betydning har retrodigitaliseringen og den nye kontekst for samlingen? Hvilken rolle har Rigsarkivet taget i tilgængeliggørelsen?

Disse spørgsmål vil gøre det muligt for mig at skitsere den udvikling som samlingen er gennemgået til den i dag er retrodigitaliseret på Rigsarkivets hjemmeside i en ny form, som lægger op til en diskussion af de forskellige problemstillinger, der er forbundet med

retrodigitalisering. Det vil skabe grobund for en diskussion af arkivarens ideelle rolle og ansvar i samlingens nye digitale kontekst.

Min empiri i både analysen og diskussionen er primært sekundært materiale. Det vil sige forskning med samlingen som case og forskning, der har beskrevet samlingens historie. Jeg vil også anvende hjemmesider, der kan bidrage i biografien af samlingen. Endelig vil jeg anvende forskning, der diskuterer arkivarens rolle, samt udfordringer i forhold til retrodigitalisering og dennes påvirkning af records, for til sidst i specialet at placere min case i den internationale forskning.

5. DEN DANSK-VESTINDISKE ARKIVSAMLING: EN OBJEKTBIOGRAFI

Den dansk-vestindiske arkivsamling havde ikke eksisteret, havde det ikke været fordi Danmark-Norge, ligesom mange andre europæiske lande helt tilbage til 1400-tallet, tog del i koloniræset med etableringen af oversøiske kolonier i både Vestafrika, Indien, Grønland og Mellemamerika.⁸⁵ Kolonien i Tranquebar i Indien blev erhvervet i 1620, og det danske fort på Guldkysten i Vestafrika blev erhvervet i 1659.⁸⁶ Danmark-Norge forsøgte forholdsvis sent at erhverve sig besiddelser i Caribien, og sendte i 1652 det første togt til Vestindien for at lave opklarende ekspeditioner. I 1665 sendtes skibe afsted med det formål at kolonisere øen St. Thomas. Det gik ikke som forventet, og det var først efter Vestindisk Kompagni blev dannet i 1671, at der året efter blev gjort et vellykket forsøg på at kolonisere øen.⁸⁷ På øen begyndte danskerne ved hjælp af tvungen arbejdskraft at producere sukker, og i 1718 koloniseredes også den mindre ø St. Jan. I 1733 købte kompagniet den franske ø St. Croix, og den danske koloni i Caribien blev dermed tredoblet i areal.⁸⁸

Formålet med besiddelserne var primært at etablere en koloni, hvor der kunne drives plantager og produceres sukker, der skulle transporteres til Europa. Arbejdskraften på planterne bestod hovedsageligt af slavegjorte afrikanere, der var blevet købt og transporteret fra Vestafrika. På vegne af kronen, ejede og administrerede Vestindisk-guineisk Kompagni kolonien indtil 1755, hvor kronen måtte tage over grundet pres fra plantageejerne, der var utilfredse med kompagniets drift af øerne.⁸⁹ Efter kronens overtagelse gik kolonien ind i en storhedstid, hvor sukkerproduktionen på St. Croix fik et enormt peak og blev en af de vigtigste handelsvarer i København.⁹⁰

Forbundet til historien om kompagniets og den danske krones bestræbelser om sukkerproduktion og transatlantisk slavehandel findes en anden historie. Det er historien om administrationen af øerne, nærmere bestemt historien om det materiale, der beskriver koloniseringen af de tre øer. Grunden til vi i dag kan læse historier om da handelskompagnerne og kronen

⁸⁵ Olsen (red.) 2017, 23-26.

⁸⁶ Pedersen (red.) 2017, 75-77.

⁸⁷ Olsen (red.) 2017, 55, 60.

⁸⁸ Ibid., 93, 108-109.

⁸⁹ Ibid., 140.

⁹⁰ Ibid., 157-158.

transporterede slavegjorte afrikanere til øerne for at arbejde på plantager, er den stærke danske forvaltningstradition, der stammer helt tilbage fra middelalderen og trækker tråde op til i dag. Den gør, at vi i detaljer kan læse om antallet af transporterede slavegjorte afrikanere, skibsbeskrivelser, prisen på sukkeret pr. pund, hverdagslivet på øerne, og den udførlige kortlægning af byerne Christianssted på St. Croix og Charlotte Amalie på St. Thomas. Alt dette kan findes i den dansk-vestindiske arkivsamling på Rigsarkivet, og gør den til en af de rigeste samlinger om europæisk kolonitid. Noget andet, der gør denne samling speciel er, at fordi danskerne var så flittige til at dokumentere, holde regnskab og journalisere, så kan man beskrive kolonisamfundet meget længere tilbage i tiden end andre samfund.⁹¹

5.1. Skabelsen Af En Kolonisamling

Forud for skabelsen af records eksisterer behovet for at dokumentere. Behovet for at dokumentere fandtes allerede i Danmark-Norge og har som nævnt sin begyndelse i den ældre middelalder. Dengang blev der opbygget en form for forvaltning, hvor kongen havde sine trofaste mænd, der udførte politiske og administrative opgaver på hans vegne. Allerede i senmiddelalderen fandtes der forvaltningsmæssige centraliseringsbestræbelser på lokalt og centralt hold. Disse udviklede sig op gennem 1500-tallet, hvor Danmark-Norge begyndte at have den lokal- og centraladministration, som også er kendetegnende for administrationen af øerne i Caribien fra slutningen af 1600-tallet.⁹²

Den dansk-vestindiske arkivsamling tog sin form i løbet af de næsten 250 år Danmark (Danmark-Norge indtil 1814) ejede øerne i Caribien. Man kan sige, at samlingen allerede har haft sin begyndelse med den første ekspedition til St. Thomas i 1665. Det var dog først fra og med Vestindisk-guineisk Kompagnis overtagelse af øen i 1672, at kompagniet begyndte deres administration af øerne på vegne af kronen. Handel, kolonisering og plantagedrift var deres ansvarsområder, og disse administreredes gennem en videreføring af den lange forvaltnings-tradition indtil 1755. Vestindisk-guineisk Kompagnis arkivgruppe består af overvældende 957 arkivæsker, der indeholder indbundne bind i form af kontrakter, kopibøger, sagsmapper, administrationsdokumenter om ejendomsforhold, direktørernes brevkorrespondancer og andre generelle dokumenter vedrørende slave- og sukkerhandel.⁹³

⁹¹ Olwig 1984, 76.

⁹² Jespersen (red.) 2000, 44, 91-92.

⁹³ Gøbel 2002, 48-49, 163-253.

Når dokumenter gik ud af administrativ brug, blev de overført til kompagnihuset, men da kompagniet blev nedlagt i 1755, blev alle records flyttet fra kompagnihuset til Rentekammeret, som blev det officielle bureau, der overtog administrationen af øerne. I disse arkiver kan det ses, at der to år senere blev kasseret nogle af de records som man fandt overflødige. Efterfølgende var der flere kassationer i 1796, 1799, 1807 og 1848, som lavede store indhug i de originale records i Vestindisk-guineisk Kompagnis samling. Det var blandt andet hovedbøger, journaler, regnskabsbilag fra sukkerraffinaderiet 1729-1754 og dokumenter, der omhandlede kompagniets handel, skibslogbøger og anden regnskabsmateriale om kompagniets indkomst samt udgifter.⁹⁴

Kronens overtagelse af øerne i 1755 blev ikke en større administrativ omvæltning udover, at records efterfølgende officielt blev skabt under andre kontorer og betegnelser. Det viser dog alligevel det historiske, skarpe administrative skel mellem de records, der blev skabt på øerne. En af de arkivskabere, i personlig forstand, der stod for den daglige administration, da kompagniet havde ansvaret, var Peder Mariager. Han havde siden 1728 været bogholder for kompagniet, og dermed stod han for den daglige drift af kompagniets aktiviteter gennem dokumentationen af direktørernes forskellige beslutningsprocesser. Mariager fik efter 1755 titlen renteskriver og fortsatte sit arbejde, blot på Vestindisk-guineisk renteskriverkontor under det nyligt oprettede Renterkammer.⁹⁵ Siden 1720'erne var den voksende centraladministration blevet samlet på Slotsholmen i København, i den røde bygning, hvor Finansministeriet i dag har til huse. Man kaldte det dengang for Kancellihuset, da både Danske Kancelli og Tyske Kancelli havde kontorer her. Her fik Rentekammeret kontorer, og arkiverne fra de tre administrationer blev opbevaret i kælderen.⁹⁶ Da Generaltoldkammeret erstattede Rentekammeret i 1760, blev Mariager og hans ansvarsområder flyttet med. Her fortsatte han, indtil sin død i 1764, med at skabe en del af de records som vi i mange år har anvendt til at skrive dansk kolonihistorie.⁹⁷ Generaltoldkammeret havde ansvaret for centraladministrationen af øerne indtil 1848, hvor arbejdet overgik til direktoratet Koloniernes Centralbestyrelse under Finansministeriet indtil 1917.⁹⁸

Administrativt set er det også fra 1755, at man primært kan tale om skabelsen af den del af arkivsamlingen, som kan kaldes for de vestindiske lokalarkiver. I tråd med de

⁹⁴ Gøbel 2002, 48-49.

⁹⁵ Ibid., 50; Gøbel 2015, 165-166.

⁹⁶ Jespersen (red.) 2000, 228-229.

⁹⁷ Gøbel 2002, 50.

⁹⁸ Ibid., 53.

forvaltningsmæssige traditioner som embedsmændene tog med sig fra fastlandet, blev der hver dag nedskrevet informationer, som dokumenterer livet på øerne. Der blev produceret et væld af forskellige typer records som årlige landregistre, matrikelkort, folketællinger mindst hvert tiende år efter frigørelsen af de slavegjorte afrikanere i 1848, rapporter fra den lokale administration til den overordnede autoritet i guvernementet og til centraladministrationens kontorer i København. Herudover sendte den danske kommission, der blev sendt til øerne for at dokumentere forholdene, rapporter til centraladministrationen.⁹⁹

Lokaladministrationen var i tæt kontakt med centraladministrationen i København, som parallelt med embedsmændene på øerne producerede records vedrørende kolonien. Det vestindiske materiale, der ophobede sig i de københavnske kontorer, var hovedsageligt kopier af korrespondancer fra København til Dansk Vestindien, interne sager, indkomne breve, rapporter og regnskabsmateriale. Kopierne af de mange administrative records, der blev skabt på øerne, blev sendt til København og omvendt.¹⁰⁰

Jeg vil ikke gå ned i hver enkelt arkivfond, men recordsne som centraladministrationen producerede, er beskrevet indgående og detaljeret i Erik Gøbels bog *A Guide to Sources for the History of the Danish West Indies (U.S. Virgin Islands), 1671-1917* (2002). I bogen beskriver Gøbel også få af de vestindiske lokalarkiver, der blev skabt på øerne. Eksempler på disse er det vestindiske guvernement, by- og landfogederne, havnemesteren på Sankt Thomas, politikontorene, postkontorerne med flere.¹⁰¹

Behovet for at dokumentere er som nævnt en gammel idé, som krydser kulturelle og geografiske linjer. Den kan strække sig fra behovet for en regering i at have kontrol over sine borgere gennem skatter til et individ, der har brug for at lade sin stemme blive hørt i en dagbog til det juridiske behov for et skrevet bevis for ejendomsforhold eller udvekslingen af varer og services. Hvis man udelukkende ser recordsskabelse funktionsmæssigt, er det "[t]he need to keep an accounting of property and taxation between a government and its citizens, the necessity of inscribing transactions of goods and services between individuals and between nations", som har drevet et samfunds afhængighed af at skabe records.¹⁰² I forhold til recordsskabelsen i Dansk Vestindien har formålet været både at dokumentere alle former for transaktioner og

⁹⁹ Olwig 1984, 62.

¹⁰⁰ Gøbel 2002, 9.

¹⁰¹ Ibid., 9, 57-59, 335-337.

¹⁰² Bastian 2003, 4.

akkumuleringer af værdi af hensyn til centraladministrationen i København for at have gennemsigthed med, hvad der foregik i det daglige arbejde. På øerne var formålet at holde styr på dagligdagens begivenheder i det voksende kolonisamfund.

En meget vigtig del af disse records' fysiske karakteristika, som har haft en stor påvirkning af samlingens tilgængelighed, er sproget. De records, der blev skabt på øerne, blev skrevet på dansk, som var det officielle sprog i administrationen. Det blev dog aldrig det primære sprog blandt de slavegjorte afrikanere, der i stedet udviklede deres eget hollandsk-kreolske sprog, som blev kendt som "Negerhollands". Sproget kombinerede både hollandsk og afrikansk, hvoraf den hollandske indflydelse kom fra hollandske plantere og hollandske slavegjorte personer fra den afrikanske kyst.¹⁰³ Først i 1860'erne insisterede det koloniale råd på, at de officielle dokumenter skulle skrives på både engelsk og dansk. Før var selv vidnesbyrd fra domstolene, som var aflagt på engelsk eller andre sprog, blevet transskriberet og oversat til dansk af en kontor-assistent.¹⁰⁴ Udover at være blevet nedskrevet på dansk, var alle dokumenter inden 1860'erne også håndskrevet i gotisk skrift helt op til slutningen af 1800-tallet.¹⁰⁵

5.2. Opbevaringsforhold

Et naturligt forvaltningsmæssigt skel, der sker ved en record, er når den går ud af administrativ brug. Tænker vi i stedet på en arkivsamling, er der praktisk set ikke et klart tidspunkt, hvor dette sker for den dansk-vestindiske arkivsamling som helhed. Der har løbende været punkter i samlingens liv, hvor records blev sat væk, når de ikke længere var i administrativ brug. Som nævnt, blev kompagniets records flyttet til guvernementshuset på St. Thomas, som i øvrigt også blev brugt som arkiv for de lokale embeder.¹⁰⁶ Herudover blev alle records skabt af Vestindisk-guineisk Kompagni sendt til Gehejmearkivet i 1754, da kompagniet blev opløst.¹⁰⁷ Det har været en løbende proces at overføre records man ikke længere havde brug for, og som alligevel havde en vis historisk værdi.

Fra 1760'erne begyndte embedsmænd og historieinteresserede at se en interesse i de records, der blev skabt på øerne. Nationaløkonomen Christian Martfeldt rejste til øerne for at foretage historiske undersøgelser af guvernementsarkiverne. Her kunne han berette om den store uorden arkiverne var i. Både records fra St. Thomas og St. Croix var et stort rod på grund

¹⁰³ Bastian 2001, 99-101; Bastian 2003, 25.

¹⁰⁴ Bastian 2003, 25.

¹⁰⁵ Gøbel 2002, 26.

¹⁰⁶ Olsen 1985, 162.

¹⁰⁷ Bastian 2003, 27.

af flytninger fra fortet til flere forskellige guvernementshuse.¹⁰⁸ Der skete dog et skifte i den måde embedsmændene skulle forvalte dokumenterne på, som hjalp en smule på at sætte dokumenterne i orden.

I Danmark-Norge indførtes der på dette tidspunkt en egentlig journaliseringspraksis i forvaltningen, og denne kom selvfølgelig også til Vestindien. Guvernementerne blev i 1773 pålagt at anvende rentekammerssystemet.¹⁰⁹ Systemet blev udviklet som et journaliseringssystem, der er baseret på kronologi som udgangspunkt for registrering. Ved benyttelse af rentekammerssystemet fik hver henvendelse et nummer i journalen. Hver efterfølgende henvendelse, der omhandlede en foregående kunne bruges til at frem- og tilbagevise til de forskellige numre, der blev brugt i journalen. Materialerne blev lagt sammen med den sidste henvendelse hver gang man fremviste til et nyt nummer i journalen. Alle sagens dele blev således samlet med det materiale, der opstod sidst, og sagskæderne kunne derfor også være mange årtier om at blive afsluttet. Rentekammerssystemet blev benyttet helt op til 1980'erne, og danner således grundlaget for den journaliseringspraksis, der anvendes i den offentlige forvaltning i dag. Denne er vigtig for genfindning, dokumentation og kassation af materialer.¹¹⁰ Ændringen i journaliseringen havde en betydning for samlingens videre liv. Den har sandsynligvis sørget for en vis orden, men den har givetvis også besværliggjort en opdeling af samlingerne, når de skulle arkiveres, hvis embedsmændene ikke har kunne bestemme, hvornår recordsne var ude af administrativ brug.

På trods af indførslen af rentekammerssystemet befandt arkivet på St. Croix sig stadig i en rodet tilstand, da det skulle flyttes i 1801. Ordningen af denne blev overladt til Carl Henrik Holten, der var guvernementssekretær, og senere fik stillingen som såkaldt gehejmekabinetssarkivar. Han havde en vis erfaring med ordning, da han lige var blevet færdig med ordningen af det endnu mere rodede arkiv fra St. Croix skiftekommission. Herefter lykkedes det kongelige fuldmægtige at holde en nogenlunde orden i guvernementsarkivet på St. Croix.¹¹¹

St. Thomas guvernementsarkiv var som skrevet også plaget af flytninger, der bragte samlingen i uorden. Arkivet blev flyttet til en række forskellige guvernementshuse, der ikke var af en særlig høj bygningsmæssig kvalitet. Derfor blev en del ældre sager i 1823 lagt i behandlede

¹⁰⁸ Olsen 1985, 157; Bastian 2001, 101-102.

¹⁰⁹ Engel 2005, 90; Olsen 1985, 157.

¹¹⁰ Engel 2005, 90.

¹¹¹ Olsen 1985, 157; Dansk Biografisk Leksikon. "Carl Holten – embedsmand | lex.dk", https://biografiskleksikon.lex.dk/Carl_Holten_-_embedsmand.

kasser og anbragt i fortet fordi de var "højlig udsatt for Destruction af de samme Insecter, der havde hemsøgt Bygningen".¹¹² De nyere sager blev også anbragt i fortet og flyttet mellem forskellige kældre i guvernementets kontorer – alle steder dårlige at opbevare records. Som det blev beskrevet i en af St. Thomas guvernementets indberetninger fra 28. november 1895 kunne "man næppe [...] have valgt heldigere Steder, hvis man ønskede Arkivet ødelagt."¹¹³ Arkivernes ringe opbevaringsforhold tvang administrationen til i 1880'erne at bruge 50\$ om måneden på at lønne prokurator Jens Peter Jørgensen for at bringe arkivet i orden.¹¹⁴

Den forvaltningsmæssige ansvarsfordeling mellem arkivskaber og arkivar, som først er blevet udfordret i nyere tid med de digitalt skabte records, ses tydeligt i denne case, hvor det var embedsmændene, der stod for ordningen af samlingerne, også når de ikke længere var i administrativ brug. Embedsmændene eller arkivskaber er den afgørende, handlende aktør, der påvirker og ændrer samlingen i forbindelse med journaliseringspraksis, ordning og flytninger. Arkivaren havde ingen indvirkning på recordsnes liv på dette tidspunkt, da hele arkivinstituti- onen først så sit ansvar, når recordsne skulle bevares for evig tid. For den del af den dansk- vestindiske arkivsamling, der befandt sig på øerne, ville arkivaren først få en betydning senere op i 1800-tallet. Det vender jeg tilbage til.

Grunden til, at der begyndte at komme en interesse i recordsne på øerne, var ikke blot af bekymring for den uorden recordsne befandt sig i. De ringe fysiske opbevaringsforhold var ud- gjort af andre faktorer. Det voldsomme, tropiske klima var en konstant fjende, og påvirkede recordsnes fysiske form i løbet af den tid de blev opbevaret på øerne. I 1772 gik næsten alle records ældre end 1755 tabt ved en orkan.¹¹⁵ Klimaet bidrog med høj luftfugtighed og høje tem- peraturer til, at papiret efter noget tid begyndte at smuldre. Mange af dokumenterne blev også angrebet af skimmelsvampe, der nedbrød papiret. Herudover var termitter, orme og andre in- sekter gode til at spise sig igennem papirerne og skære dem i små stykker, hvilket gør dem umulige at samle igen. Recordsne kunne ligeledes få lov til at stå hengemt i mange år uden op- syn, hvor mus, rotter og andre gnavere havde gode muligheder for at pådrage dokumenterne store, uoprettelige skader.¹¹⁶

¹¹² St. Thomas guvernement. Referatprotokol. Citeret i Olsen 1985, 157-158.

¹¹³ Koloniernes Centralbestyrelse. Sager til vestindisk journal 628/1915. Citeret i Olsen 1985, 158.

¹¹⁴ Olsen 1985, 158.

¹¹⁵ Ibid., 157.

¹¹⁶ Bastian 2001, 101; Bastian 2003, 26; "Skader og scanning", <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/skader-og-scanning/>; Bilag 1: Mail Fra Specialkonsulent Ved Rigsarkivet Asger Svane-Knudsen Vedr. Scanning Af Records.

Det usikre politiske klima har også været en trussel for dokumenterne. Ved oprøret i 1848 blev alle rets- og politiarkiver fra Frederikssted jurisdiktion på St. Croix brændt af den vrede forsamling.¹¹⁷ Et andet eksempel skete natten mellem den 22. og 23. februar 1851, da der opstod brand i guvernementshuset på St. Croix. I sin indberetning, skrev generalguvernør Peder Hansen: "Rimeligt er det, at nogle Lucifer-svovlstikker havde været gemte, maaske for flere Aar siden, paa en af de gamle ormædte Reoler imellem Papirerne, at Mus, hvoraf der er mange i Contorerne, havde gnavet paa dem og at de saaledes have fænget."¹¹⁸ Tabet bestod af nogle få stempelpapirregnskaber, men opbevaringsforholdene fik de koloniale embedsmænd og embedsmændene i Danmark til i højere grad at bekymre sig for bevaringen af recordsne fra midten af 1800-tallet.¹¹⁹

5.3. Løbende Afleveringer

Fra slutningen af 1800-tallet sker et af de vigtigste brud i arkivsamlingens liv, da arkivaren begynder at få en rolle og relation til samlingen. Det sker i konteksten af en stor forandring i det danske arkivvæsen på fastlandet. Den daværende gehejmearkivar Adolph Ditlev Jørgensen foreslog i 1885 at oprette et rigsarkiv med en rigsarkivar som øverste chef. Med vedtagelsen af Danmarks første arkivlov blev det danske Rigsarkiv således oprettet i 1889.¹²⁰ Rigsarkivet blev grundlagt med to forskellige formål som Marianne Paasch skriver i sin afhandling:

Først håndteringen af den offentlige administrations aktive arkivsamlinger, med henblik på at understøtte de offentlige forvaltningers daglige arbejde og herefter bevaringen af den offentlige administrations historiske arkivsamlinger med henblik på at understøtte dannelsen af en national historiefortælling og identitet.¹²¹

Med Rigsarkivets oprettelse blev den tidligere gehejmearkivar nu rigsarkivar. Det var under hans ledelse, at de vestindiske records blev interessante for Danmark, og der kom en større arkivfaglig opmærksomhed på vigtigheden af at bevare de dokumenter, der blev skabt på øerne. Arkivloven sikrede, at alle arkivinstitutioner blev sammenført, og i 1891 kom der regler, der bestemte, at man kunne overføre records fra de lokale autoriteter til et af provinsarkiverne,

¹¹⁷ Olsen 1985, 157; Bastian 2001, 102; Bastian 2003, 26.

¹¹⁸ Guvernør P. Hansens indberetning 02/03/1851. Koloniernes Centralbestyrelse. Citeret i Olsen 1985, 157.

¹¹⁹ Olsen 1985, 157. Bastian 2001, 101-102.

¹²⁰ Paasch 2018, 148.

¹²¹ Ibid., 148.

som også blev etableret ved loven af 1889. Med Arkivloven på plads kunne den danske regering således bringe records fra de danske kolonier til fastlandet.¹²²

En konsul Krebs, som var en historisk interesseret vestinder, havde forsøgt at vække interesse for at bevare records fra øerne, hvilket ikke havde givet nogen reaktion. I 1894 kom Sognepræsten Herman Lawaetz fra Christiansted på St. Croix i kontakt med en provst Jens Vahl i Nr. Alslev, som tidligere havde medvirket i at få overdraget kirkebøger fra Tranquebar til Rigsarkivet. Lawaetz mente, at da de vestindiske kirkebøger var ødelagte af fugt og myrer, måtte der gøres noget for at bevare dem. Han fik derfor sendt en besked gennem provst Vahl til rigsarkivaren. Det fik endelig rigsarkivaren til at gå til Kultusministeriet med et forslag om at få indsamlet embedsarkiver. Det var vigtigt dengang at få fastslået, at embederne blot skulle have muligheden for at komme af med overflødige records, da man ikke kunne forpligte dem til regelmæssige afleveringer. Netop fordi at hvis de skulle låne og anvende de afleverede records igen, ville det kun sjældent kunne finde sted grundet den fysiske afstand.¹²³

Sagen blev videresendt til Koloniernes Centralbestyrelse, som krævede af de vestindiske embedsmænd, at de lavede fortegnelser over recordsne, og tog en beslutning om, hvilke records de uden videre kunne aflevere. I løbet af 1895-96 modtog Koloniernes Centralbestyrelse fortegnelser fra de fleste embeder. Der var både stor forskel på, hvad de kaldte de forskellige records, men der var også stor forskel på embedsmændenes opfattelse af, hvad der kunne undværes i den daglige administration.¹²⁴

Den danske regering besluttede, at alle records før emancipationen (1848) og de store konstitutionelle ændringer, der skete i Danmark i denne tid (indførelsen af Grundloven og afskaffelsen af monarkiet)(1849), skulle flyttes fra øerne til København, fordi disse records udelukkende ville være historiske.¹²⁵ Rigsarkivet ønskede at få de historiske sager samlet i Rigsarkivet for at gøre dem tilgængelige for historieskrivningen, og for at kunne oplyse om samfundsforholdene og bekendte danske personer og familier. Ud fra fortegnelserne fik Rigsarkivet lavet en liste over de numre i arkivfortegnelserne som de ville have afleveret. Her blev guvernementerne bedt om kopibøger, referatprotokoller og sager op til år 1820. På dette tidspunkt mente de, at det nærmest kun var guvernementsarkiverne, der havde records af historisk interesse.

¹²² Bastian 2001, 102.

¹²³ Olsen 1985, 158.

¹²⁴ Ibid., 158-159.

¹²⁵ Bastian 2001, 102.

De records, der blev vurderet som de mest værdifulde at bevare blev sendt til København med danske orlogsfartøjer. Poul Olsen mener, at administrationen formentlig ikke kunne undvære de nyere sager medmindre det var værdiløst materiale – også for arkivvæsenets synspunkt.¹²⁶ Som nævnt kom centraladministrationen af øerne til at ligge under Koloniernes Centralbestyrelse under Finansministeriet i 1848, hvorfor dette også formede et naturligt administrativt skel i de records, der blev skabt i forbindelse med forvaltningen af øerne. Det er et tydeligt eksempel på, hvordan disse strukturelle handlinger fører til konkrete ændringer i arkivsamlingernes form. Det er ændringer, der påvirker måden denne samling ordnes på for eftertiden. Ved at forstå relationen mellem de politiske, sociale, kulturelle og administrative kontekster som recordsne er skabt i, kan vi således bedre forstå og anvende arkivsamlingen i dag.

Ud fra den vision rigsarkivaren arbejdede med, da Rigsarkivet blev oprettet, kan det udledes, at muligheden for en senere statslig og national historiefortælling har været det helt klare formål med bevaringen af recordsne. De to idéer om at kunne dokumentere offentlig administration og national historieskrivning er dem som det danske arkivvæsen hviler på, og som har påvirket udviklingen af måden at håndtere arkivsamlingerne på siden den første arkivlov. Det er disse formål med arkivinstitutionen, som har været en vedblivende faktor i bevaringen og håndteringen af den dansk-vestindiske arkivsamling op til i dag.

Rigsarkivet har givetvis ikke givet det megen tanke, at recordsne blev fjernet fra deres fysiske tilhørssted, og dermed fra de personer som recordsne beskriver. En vigtigere tanke for Rigsarkivet har sandsynligvis været at få recordsne, der var underlagt ringe opbevaringsforhold, bevaret sikkert for eftertiden. Ligeledes havde den danske regering også, i slutningen af 1800-tallet, i tankerne at skulle sælge øerne, der var blevet en stor finansiel byrde for Danmark. På Cuba, i Brasilien og i Østasien blev der produceret bedre og billigere sukker, og derfor begyndte man allerede diskussionerne om at sælge øerne til USA i 1860'erne.¹²⁷

Udsigten til koloniernes afståelse samt de dårlige opbevaringsforhold har været faktorer med stor betydning for dele af arkivsamlingens aflevering i slutningen af 1800-tallet. Her har det især været aktører som historieinteresserede vestindere og vestindiske embedsmænd, der har taget initiativet til at få bevaret recordsne. Rigsarkivet fik en betydning, men ansvarsforholdet har som nævnt været skarpt opdelt på dette tidspunkt. Efter Terry Cooks paradigmer, er arkivaren i *evidence*-paradigmet i 1800-tallet, hvilket også vil sige, at det er et *custodial*

¹²⁶ Olsen 1985, 160-162.

¹²⁷ Olsen (red.) 2017, 323-324.

synspunkt, arkivaren har på bevaringen af recordsne. Det kan overføres mere eller mindre direkte til det danske rigsarkivs håndtering af den dansk-vestindiske arkivsamling, hvor arkivskaber har ansvaret for udvælgelse og kassation af de records som de indgår i en aktiv relation med, når de skabes og anvendes i administrativ brug. Arkivaren er ikke inde over denne opgave som aktiv indsamler, men er i stedet en neutral, upartisk vogter af de records, som modtages. Arkivaren får først en relation til recordsne, når de skal bevares. Flytningen blev sat i gang af Rigsarkivet som den overordnede instans, der stod for bevaringen af de lokale embeder, men først da behovet blev skabt lokalt af embedsmændene med historisk interesse. Disse fortsætter med at have en aktiv rolle i bevaringen af samlingen omkring salget af øerne.

5.4. Salg, Flytning Og Splittelse

Salgsspørgsmålet kom op løbende omkring århundredeskiftet. I 1902 blev der indgået en traktat om overdragelsen, men denne faldt i Rigsdagens Landsting, og der skulle derfor som bekendt gå nogle år før øerne endelig blev solgt.¹²⁸ I 1890'erne blev spørgsmålet om et arkivcirkulære for de vestindiske øer rejst. Rigsarkivar A. D. Jørgensen mente, at der burde være en anledning for at få afleveret og oversendt de overflødige records. Med anbefaling fra rigsarkivaren gik guvernementssekretær Schultz på St. Thomas således i gang med at udarbejde et cirkulære, der beskrev de koloniale embedsmænds arkivalske forpligtelser. Til stor beroligelse for de interesserede i arkivsagen, udkom arkivcirkulæret den 6. august 1897. Rigsarkivaren var i tvivl om afleveringerne skulle fortsætte, når øerne skulle sælges, men man fortsatte dog med at transportere records, og i 1902, da salgstraktaten faldt, var afleveringerne afsluttet. Cirkulæret blev ikke overholdt, og det var i stedet pladsmangel i guvernementsarkiverne samt det ødelæggende klima, der fortsatte med at være push-faktor for at få afleveret records.¹²⁹

I 1915 blev diskussionen om afleveringer genoptaget. Både klimaet og pladsmanglen var vigtige faktorer, der truede arkivsamlingen, men landsarkivar Hornemann, arkivar hos Rigsarkivet Laurs Laursen og en fuldmægtig fra Koloniernes Centralbestyrelse besluttede at udsætte hjemsendelsen til krigen var overstået. Alt dette endte dog kun med at blive på tegnebrættet, da de endelige salgsforhandlinger mellem Danmark og USA begyndte i efteråret 1915.¹³⁰ Recordsne fra Dansk Vestindien fik en vigtig rolle i overdragelsen af kolonien, da de blev inddraget i bestemmelserne i konventionen af 4. august 1916 om salget til USA.

¹²⁸ Olsen (red.) 2017, 327-328.

¹²⁹ Olsen 1985, 163-164.

¹³⁰ Ibid., 164-165.

I konventionens artikel 1 står der, at al territorie, al ejendom, havne, rettigheder, privilegier med mere overgår fra Danmark til USA. Efter disse bestemmelser bliver recordsne nævnt i artiklens sidste paragraf:

In this cession shall also be included any government archives, records, papers or documents which relate to the cession or the rights and property of the inhabitants of the Islands ceded, and which may now be existing either in the Islands ceded or in Denmark. Such archives and records shall be carefully preserved, and authenticated copies thereof, as may be required shall be at all times given to the United States Government or the Danish Government, as the case may be, or to such properly authorized persons as may apply for them.¹³¹

Om de befandt sig på øerne eller i Danmark, skulle alle records, der omhandlede overdragelsen af øerne, og alle records, der berører rettigheder eller ejendomme hos øernes indbyggere, overdrages. Det var ikke unormalt at inddrage recordsne i salgsforhandlinger, men derimod ganske normal praksis for både Danmark og USA. Med overførslen af ejendomme og rettigheder kommer også symbolerne for disse, nemlig recordsne, der dokumenterer ejerskab. Her var det vigtigt for amerikanerne ikke at fraskrive sig retten til disse blot fordi de var opbevaret i Danmark. Det viser også, at dét at have varetægt over dokumenterne var essentielt for at have ejerskab over landet.¹³²

Danskerne opfattede artiklens ordlyd som en smule tvetydig. Nogle opfattede det som om, at der udelukkende var tale om records, der omhandlede overdragelsen. Andre gik i aktion for at sikre så mange records som muligt blev i – og kunne blive transporteret til – Danmark. Det var blandt andre den historisk interesserede Vilhelm Marstrand, der straks dagen efter vedtagelsen af konventionen i Landstinget den 21. december 1916 gik i gang med at sørge for recordsnes bevaring til fordel for dansk historieskrivning. Efter Marstrands opfattelse var Danmark forpligtet til at aflevere alle records, der vedrørte øerne, men han spurgte alligevel finansminister Edvard Brandes om det var muligt, at størstedelen af de vestindiske lokalarkiver blev i Danmark. Hvis ikke, ville nogle af de vigtigste records som guvernementets sager, kirkebøgerne og skifteprotokollerne blive utilgængelige for dansk forskning. Finansministeren mente

¹³¹ Leary 1992, 107.

¹³² Bastian 2001, 103; Olsen 1985, 166.

ikke, at han kunne fortolke konventionen på en anden måde, så spørgsmålet gik derfor videre til udenrigsministeriet. Her mente de at netop de førnævnte records ikke ville kunne holdes tilbage, når øerne blev afstået, og derfor ville man heller ikke kunne vinde noget ved at rejse spørgsmålet overfor USA. Embedsmændene måtte forsøge at udskille de records, som ikke vedrørte overdragelsen eller indbyggernes rettigheder og ejendom, men de fandt det svært at tage disse beslutninger.¹³³

Rigsarkivet var på daværende tidspunkt ikke gået ind i arkivsagen, så recordsnes skæbne lå fortsat i hænderne på Marstrand, der mobiliserede en samling af historieinteresserede, der skulle kæmpe aktivt for bevaringen af de vestindiske records for Danmark. Den 19. marts 1917 kom sagen så vidt, at der på et møde med Historisk Samfund og Samfundet for Dansk-Norsk Genealogi og Personalhistorie blev vedtaget en resolution, som også blev tiltrådt af Historisk Forening og Dansk Historisk Fællesforening. Denne skulle henlede regeringens og rigsdagens opmærksomhed på, hvor vigtigt og betydningsfuldt det ville være for dansk forskning, at de vestindiske records blev bevaret i Danmark. Foreningerne nedsatte en aktionskomité, der sendte nødråbet "Bevarelsen af vores historiske Minder paa de dansk vestindiske Øer" til regeringen den 30. april 1917.¹³⁴

Komiteen mente, at recordsne skulle gennemgås af en arkivfaglig person, hvilket var et ønske folketingsudvalget gerne ville opfylde. Der blev således indført en paragraf i salgsforhandlingerne, der sikrede arkivkyndig bistand under overdragelsen. Først da dette blev stadfæstet den 31. juli 1917 fik Rigsarkivet for alvor en rolle i sagen. Den daværende rigsarkivar Kristian Erslev var tilfreds med resultatet af arbejdet, men mente dog, at det til dels havde været unødvendigt, for efter hans fortolkning omfattede konventionen ikke records af historisk interesse. Records som ikke havde betydning for administrationen og de eksisterende rets- og ejendomsforhold på øerne skulle derfor ikke overdrages med øerne.¹³⁵

For at sikre de records, der var på øerne, blev landsarkivaren i Viborg, Georg Saxild opfordret til at rejse over Atlanten for at besigtige dem. Han indvilligede i rejsen i 1917, men det blev besluttet, at han først skulle tage afsted efter krigens afslutning. I foråret 1919 ankom han på St. Thomas, og kunne gå i gang med at orientere sig i guvernementsarkiverne. Den orden førnævnte prokurator Jørgensen havde lavet i 1880'erne var der ikke længere. Saxild beskrev

¹³³ Olsen 1985, 166-167.

¹³⁴ Ibid., 167.

¹³⁵ Ibid., 168.

opbevaringsforholdene i overensstemmelse med tidligere beskrivelser som et stort rod. Det lykkedes ham alligevel at få et nogenlunde overblik og orden i recordsne, og herefter kunne han komme med et forslag til amerikanerne om delingen af recordsne. Amerikanerne accepterede dog Saxilds forslag ubetinget, og der blev derfor ikke tale om forhandlinger.¹³⁶ Saxild havde tilmed skrevet i sin rapport, at den amerikanske administration ingen interesse havde i recordsne. Det var ifølge ham selv tydeligt, at de amerikanske embedsmænd ikke forstod, hvorfor han ville have alle de dokumenter med sig.¹³⁷ Landsarkivaren respekterede alligevel behovene for befolkningen på øerne, og undlod at medtage records, der dokumenterer ejendomsforhold som ejendomsskøder, gældsboøger og andre relevante juridiske og finansielle records.¹³⁸ Afleveringen, der blev afsluttet i 1920, bestod af i alt ca. 2000 bind og 1500 pakker.¹³⁹

Flytningen af de udvalgte records var et stort brud i arkivsamlingens liv. Både flytningen, men også de tidligere afleveringer er handlinger, der medfører risiko for store ændringer i arkivsamlingens oprindelige form og arkivskabers orden – eller mangel på samme. Det kan både være i form af utilsigtede kassationer eller generel uorden. Om end Rigsarkivet og landsarkivar Saxild kom sent ind i processen med at få recordsne transporteret til Danmark, har de alligevel haft en stor påvirkning af arkivsamlingens videre liv. Det har gennem flytningen af recordsne været umuligt at følge det traditionelle *custodial* ideal om at være passive modtagere af records, og undgå en påvirkning af de records, der skal bevares. Man kan have haft argumentet om en fiksering af dokumenterne, når de overdrages til en arkivinstitution, men selve ordningen, udvælgelsen – og dermed fravælgelsen – af records af Saxild er en aktiv handling, der påvirker og skaber recordsne, og har en betydning for arkivsamlingen som helhed.

I 1936, da det nyligt oprettede nationalarkiv (1934) anerkendte, at de havde et krav på, og et ansvar overfor disse records, sendte de den dansktalende arkivar Harold Larson til øerne for at agere assistent for guvernør Lawrence Cramer. Han blev på øerne indtil 1937, og ansatte sine egne assistenter for at undersøge og udvælge records, der kunne overføres til nationalarkivet. Selvom størstedelen af dem, der var tilbage, var skabt efter det administrative skæringspunkt 1848, var der alligevel records fra St. Croix, der dateredes helt tilbage til 1600-tallet. Larson fravalgte alle records, der havde noget at gøre med land, matrikler og skøder samt de

¹³⁶ Olsen 1985, 169.

¹³⁷ Bastian 2001, 105.

¹³⁸ Bastian 2003, 29; Olsen 2004, 89.

¹³⁹ Olsen 1985, 171-172.

records, der var skabt efter 1917, da disse burde blive på øerne. Størstedelen af de records som Saxild ikke tog med endte derved på National Archives i Washington i løbet 1950'erne, da krigen var overstået. De blev hovedsageligt placeret i Record Group 55, som er den officielle arkivgruppe for National Archives' samling af records om Dansk Vestindien.¹⁴⁰

Olsen skrev som fodnote i sin artikel fra 1985, at toldbøgerne fra St. Thomas og St. Croix oprindeligt skulle have været kasseret i 1915, men det blev de ikke, hvilket har resulteret i, at National Archives nu er i besiddelse af det bedst bevarede danske toldregnskab fra perioden 1750-1900.¹⁴¹ I slutningen af 50'erne stoppede overførslerne, og resten forblev på øerne. Skøde- og panteprotokoller blev ved de lokale embeder. Herudover er der få historiske records på øerne hovedsageligt vedrørende ejendoms- og personregistrering fra 1754-1917, men også records fra blandt andet Christiansted politimesterarkiv på St. Croix. Det meste af dette materiale ligger på Enid M. Baa Library, St. Thomas og på Florence M. Williams Library, St. Croix.¹⁴²

På tidspunktet for flytningen af recordsne fra slutningen af 1800-tallet, men især omkring salget af øerne, sker der en splittelse af samlingen, hvor de forskellige dele nu befinder sig i hver deres nye kontekst. Grundet forskellige krav om varetægt skete der, i objektbiografiske termer, et brud i arkivsamlingen, og den splittes i tre grene. Ud fra forståelsen at recordsne, der blev skabt på øerne, har samme proveniens i kolonisamfundet, så deler den oprindelige samling sig i to med flytningen af records til Danmark og med flytning af records til det nyligt oprettede National Archives i Washington i 1950'erne. Disse dele af samlingen lever parallelt med hinanden, og har forskellige betydninger for dem, der anvender dem. Ligeledes har de records, der blev på øerne haft deres egen fortsatte historie på øerne. Disse nye forståelser og kontekster vil påvirke og skabe samlingerne løbende og parallelt.

5.5. Bevaring Og Historieskrivning

I forhold til kronologien, tager jeg nu et skridt tilbage, og fortsætter objektbiografien fra og med de vestindiske lokalarkivers ankomst til Rigsarkivet. Da de nåede til Rigsarkivets magasiner, blev de pakket ud og placeret sammen med Vestindisk-guineisk Kompagnis records på trods af,

¹⁴⁰ Bastian 2003, 29-30. En registrant over Record Group 55 kan ses på National Archives hjemmeside, "Records of the Government of the Virgin Islands", <https://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/055.html>.

¹⁴¹ Olsen 1985, 175, n: 57.

¹⁴² Bastian 2003, 30-31; Olsen 1985, 172; "Arkivalierne", <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/arkivalierne/>.

at det er arkivfonde med forskellige provenienser.¹⁴³ Da recordsne blev opbevaret på øerne havde de i mange år ligget i dvale. I første halvdel af 1900-tallet befandt de sig ligeledes i en form for dvale, opbevaret i Rigsarkivets magasiner. De vestindiske lokalarkiver blev ikke registreret eller ordnet i forbindelse med udpakning og opstilling på hylderne, så den interesse arkivvæsenet måtte have haft i dem, da de blev flyttet, var ikke at spore i et stykke tid efter flytningen. Der var kun selvhjælpsvejledning til rådighed for den evt. interesserede i form af de lister, som var nedskrevet og indsamlet i forbindelse med de tidligere afleveringer i 1890'erne og i forbindelse med ekspeditionen i 1919.¹⁴⁴

Som nævnt blev Vestindisk-guineisk Kompagnis records overført til Gehejmearkivet, da øernes administration blev overdraget til kronen. Alligevel gik der lang tid før historikere tog udfordringen op om at skrive øernes samlede historie under kompagnitiden på baggrund af kompagniets records. Det første værk om denne tid hedder *The Danish West Indies Under Company Rule (1671-1754)*. Bogen udkom i 1917, og er skrevet af dansk-amerikaneren Waldemar Westergaard, som blandt andet anvendte kompagniets records i sin historieskrivning.¹⁴⁵

Udover Westergaard var der ikke mange interesserede i recordsne vedrørende Dansk Vestindien før årene efter anden verdenskrig. I 1952-53 udkom tobindsværket *Vore Gamle Tropekolonier*. Andet bind behandler tiden fra de første koloniseringsforsøg på St. Thomas til salget af de vestindiske øer. Det var det første store hovedværk, der gjorde et forsøg på at fortælle hele historien, men det har ifølge Poul Olsen ikke haft en virkning på brugen af den dansk-vestindiske arkivsamling, der stadig i høj grad var utilgængelig.¹⁴⁶

Selvom værket ikke medførte øget efterspørgsel på læsesalene, skete der alligevel ændringer, som påvirkede samlingen, og havde en betydning for dens fremtidige brug. En del af samlingen blev ordnet i forlængelse af udarbejdelsen af værket. J. O. Bro Jørgensen, som skrev første kapitel i andet bind om kompagnitiden frem til statens overtagelse, ordnede kompagniets records i løbet af 1960'erne. På baggrund af ordningen udarbejdede han en vejledende arkivregistratur i samarbejde med overarkivar Aage Rasch. Vejledningen under navnet *Vejledende Arkivregistraturer XIV: Asiatiske, vestindiske og guineiske handelskompagnier* blev trykt i

¹⁴³ Olsen 2004, 90; Agostinho 2019, 147.

¹⁴⁴ Olsen 1985, 172; 2004, 90.

¹⁴⁵ Westergaard 1917, 263-264.

¹⁴⁶ Olsen 2004, 90.

1969, og er tilgængelig på Rigsarkivets site Arkivalier online.¹⁴⁷ Internationalt steg interessen, da *Vore Gamle Tropekolonier* blev udgivet i et nyt oplag som 8 binds værk, i midten af 1960'erne.¹⁴⁸

Historikernes anvendelse af recordsne har haft en betydelig indflydelse på det narrativ, der blev udformet om kolonitiden. Hovedtendenserne for både standardværket og Westergaards bog var i tråd med de generelle tendenser i historieskrivningen for denne tid. Der kom fokus på socialhistorie, men kun i det omfang, det handlede om de overordnede strukturer. Det vil sige, der var fokus på koloniens magthavere, hvordan disse administrerede øerne, og dermed, hvordan livet for øernes befolkning var underlagt administrationens rammer. Herudover var den økonomiske historie vigtig, hvilket ses ved interessen for plantagedriften samt øernes transport af varer og den generelle handelsudvikling. Historien havde et europæisk udgangspunkt i magthaverne; guvernørerne, embedsmændene og plantageejerne. I dette tilfælde har det netop været vigtigt for historikeren at udvælge de records, der beskriver administrationen, plantagedriften og handlen. Det har f.eks. været forsikringspapirer, lønsedler, lister over gæld, plantagebøger, auktionsbøger, skibsprotokoller, regnskabsbøger, lister over last, handelsprotokoller, logbøger, lister over solgte slavegjorte personer og anden dokumentation for driften af øerne. *Vore Gamle Tropekolonier's* brug af records satte standarden for den type historieskrivning, der er gældende for dansk kolonihistorie helt op til i dag. Ove Hornby var forfatter på næste standardværk om øerne *Kolonierne i Vestindien*, som blev udgivet i 1980 i forbindelse med Politikens Danmarkshistorie.¹⁴⁹ Hornby var også mest interesseret i staten, og havde primært et økonomisk perspektiv på historien, hvilket blot forstærkede det ensidige blik på kolonisamfundet, der havde været med *Vore Gamle Tropekolonier*.

Efter andet oplag af *Vore Gamle Tropekolonier* blev der igen taget initiativ til at lave bedre registranter og vejledningsmateriale. Rigsarkivet påbegyndte en registrering af de bevarede regnskabs- og skifteprotokoller, men denne blev dog ikke gennemført grundet mangel på resourcer.¹⁵⁰ Ifølge Poul Olsen fandt Rigsarkivet i 1960'erne ikke grund til at øge interessen for recordsne om Dansk Vestindien ved at gøre dem mere tilgængelige.¹⁵¹

¹⁴⁷ Gøbel 2015, 90; "Arkivalieronline", <https://www.sa.dk/da/brug-arkivet/arkivalieronline-se-originale-dokumenter-paa-nettet/>; Bro-Jørgensen og Rasch 1969, <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17178005#195884.32774824>.

¹⁴⁸ Brøndsted (red.) 1966.

¹⁴⁹ Hornby 1980.

¹⁵⁰ Olsen 1985, 172-173; Olsen 2004, 91.

¹⁵¹ Olsen 2004, 91.

I midten af 1970'erne blev der imidlertid igangsat diskussioner af lokalhistorikere på USVI om, hvordan de kunne sikres adgang til materialet på Rigsarkivet. Den danske regering havde på dette tidspunkt ikke interesse i et arkivsamarbejde, og det måtte derfor vente.¹⁵² I slutningen af 1970'erne blev der fra Rigsarkivets side alligevel gjort et forsøg på en øget tilgængeliggørelse. Der kom en overfladisk registrering af guvernementernes records samt af records fra retsinstanserne på øerne. Ligeledes blev dele af protokolmaterialet restaureret med maskinlaminering. Dette opfyldte et stort behov for de danske historikere, der i stigende grad begyndte at vise interesse i kildematerialet.¹⁵³

Fordi den sene periode fra emancipationen i 1848 som nævnt var en nedgangsperiode for Danmarks tid på øerne, interesserede den ikke danske historikere. Dette hul i historien blev dog anerkendt af Karen Fog Olwig i artiklen "'Witnesses in spite of themselves': Reconstructing Afro-Caribbean culture in the Danish West Indian archives" (1984). Olwig besluttede sig for at benytte recordsne til at skrive det vestindiske samfunds historie. Hun indsamlede interviews som hun kombinerede med recordsnes vidnesbyrd. Denne sene periode var, på trods af nedgang, en opgangsperiode for den afro-caribiske kultur på øerne. En kultur, der dannede grundlaget for det moderne vestindiske samfund. Olwig forsøgte at fortælle den lokale befolknings historie ved at anlægge et andet syn og perspektiv på de samme records, som tidligere var blevet anvendt til forskning.¹⁵⁴ Hun forsøgte, med den franske historiker Marc Blochs vending, at anvende recordsne som "witnesses in spite of themselves."¹⁵⁵ Olwig skrev samtidigt på engelsk, hvor den hidtidige historieskrivning på dansk alene henvendte sig til et dansk publikum.

Der begyndte således at komme et større fokus på de mange forskellige aspekter af kolonihistorien som recordsne kan bruges til at belyse. På tidspunktet for Poul Olsens førnævnte artikel fra 1985 om arkivsamlingens tidlige historie var der blevet udarbejdet registraturer til cirka halvdelen af den vestindiske lokaladministrations samling på Rigsarkivet.¹⁵⁶ Det lettede historikerens arbejde betydeligt. Den første store beskæftigelse med slavesamfundet kom dog først med den jamaicanske historiker Neville A. T. Halls udgivelse *Slave Society in the Danish West Indies* (1992).¹⁵⁷ Hall havde lært dansk for at læse de danske records, og hans forskning

¹⁵² Olsen 2004, 91; Andersen 2017, 227.

¹⁵³ Olsen 1985, 173; Olsen 2004, 91.

¹⁵⁴ Olwig 1984, 62.

¹⁵⁵ Ibid., 75.

¹⁵⁶ Olsen 1985, 173.

¹⁵⁷ Hall 1992.

tager ikke udgangspunkt i Danmark som en kolonimagt, men i stedet i de forhold som afro-caribiere, både de slavegjorte og frie, levede under på øerne. Han var således den første engelsksprogede person, der undersøgte den danske historie med henblik på de personer, der ofte var glemt i den tidligere forskning. Danske forskere har efterfølgende benyttet sig af Halls arbejde – særligt hans statistiske optegnelser af befolkningstal og de slavegjorte personers arbejdskraft.

De klassiske og overordnede tendenser i historieskrivningen siger en del om, hvem arkivsamlingen egentlig har været til gavn for, og hvem der ikke har haft adgang til denne historie. Historikeren skaber historien gennem en bestemt læsning af de kilder, der er til rådighed. Derfor er det også endnu tydeligere, når de slavegjorte personers efterkommere ikke har haft sit syn på historien og kilderne med. I historieskrivningen har der ikke været fokus på øernes indbyggere. Derfor har befolkningen på USVI heller ikke kunnet bruge denne historieskrivning til at forme deres egen identitet og grundlægge en kollektiv erindring på baggrund af recordsne. Det var derfor ikke historieskrivningen, men jubilæerne i 1998 og 2017, der som en *performance of actions* for alvor satte gang i diskussionerne om de overførte records fra den vestindiske lokaladministration, og fik en afgørende betydning for recordsnes videre liv.

5.6. Arkivsamarbejde Og Retrodigitalisering

I forbindelse med 150 året for emancipationen, og grundet internationale diskussioner om undskyldning for slaveriet samt udbetaling af erstatninger til tidligere kolonier, blev den danske regering tvunget til at tage stilling til en eventuel undskyldning og udbetaling af erstatninger til efterkommerne. I 1998 var der derfor udbredt opbakning, men den danske regering nægtede at undskylde, og indledte i stedet en aftale med øerne om et arkivsamarbejde. Kulturminister Elsebeth Gerner Nielsen udtalte i en pressemeddelelse, at de i mange år havde følt sig forpligtet til at give kulturarven tilbage til de områder, den vedrører.¹⁵⁸ Der var altså en vis forståelse og anerkendelse af, at der skal være adgang til recordsne for befolkningen på USVI, og den 27. oktober 1999 underskrev guvernør Charles W. Turnbull og den danske kulturminister aftalen om de dansk-vestindiske lokalarkiver. I årene efter blev der udstedt en særbevilling på adskillige millioner til et projekt om at få ompakket, finregistreret og tilstandsvurderet recordsne, hvilket Rigsarkivet arbejdede med fra 1999-2002. Recordsne, der havde stået mere eller

¹⁵⁸ Andersen 2017, 225-227.

mindre urørt siden 1920 blev forseglet forsvarligt med komplette inventarlistes.¹⁵⁹ I forbindelse med arkivprojektet blev hjemmesiden www.virgin-islands-history.dk oprettet med information om recordsne og litteraturen om Dansk Vestindien. Hjemmesiden er ikke aktiv længere, men den er stadig mulig at besøge.

I 2008-2012 blev arkivprojektet opfulgt med en bevilling på 10 millioner kroner fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers fond samt en bevilling på 4.2 millioner kroner fra Kulturministeriets pulje til bevaring af danske kulturminde. Med disse bevillinger kunne projektet om scanningen af den dansk-vestindiske arkivsamling sættes i værk.¹⁶⁰ Den første del af projektet var offentliggørelsen af sitet "Vestindien – Kilder til historien" på hjemmesiden www.virgin-islands-history.org, der retter sig mod et bredere publikum end den tidligere hjemmeside. På sitet, der blev åbnet i 2015, findes der et væld af vejledningsmateriale, der hjælper brugeren til at søge i den store samling. Anden og primære del af arkivprojektet var at igangsætte scanningen af den dansk-vestindiske arkivsamling, som foregik fra 2013-2016. På hjemmesiden fremgår formålet med både det nye site og det store scanningsprojekt bag sitet, nemlig, at disse dokumenter i mange år kun har været anvendt af et fåtal af danske forskere: "Rigsarkivet ønsker, at alle har adgang til kilderne – også dem, som har slægtsbånd tilbage til kolonien, uanset om de bor i Vestindien, i Danmark eller i USA."¹⁶¹ Formålet er altså at få alle historier fortalt og inkludere så mange som muligt i fortællingen samt at sørge for, at alle har adgang til disse fortællinger.

Det praktiske arbejde med at scanne recordsne viste sig at være udfordrende på en række punkter. Nogle af arkivæskerne indeholdt løslade og sagsakter, der var blandet sammen i æsken. Disse skulle først sorteres og lægges i den rigtige rækkefølge, så scanneroperatøren kunne lave en billedserie, der ville give mening, når man læser den online.¹⁶² Herudover har de førnævnte skader på recordsne efter de mange år med ringe opbevaring også haft en indvirkning på muligheden for at retrodigitalisere recordsne. Det var derfor nødvendigt at undlade scanningen af 122 æsker, fordi recordsnes tilstand var så nedbrudt, at scanningen ville ødelægge dem yderligere. Disse 122 æsker er fordelt over en række forskellige arkivserier, men

¹⁵⁹ Andersen 2017, 227; "Internationalt samarbejde for at bevare den historiske arv", <https://www.virgin-islands-history.org/timeline/internationalt-samarbejde-bevare-historiske-arv/>.

¹⁶⁰ Andersen 2017, 231; "Dansk-vestindisk arkiv online", <https://www.apmollerfonde.dk/projekter/dansk-vestindisk-arkiv-online/>; "Den danske koloni Vestindien - nyt site formidler historien", https://www.sa.dk/da/press_release/nyt-site-formidler-historien-danske-koloni-vestindien/.

¹⁶¹ "Hvorfor dette website?", <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/hvorfor-dette-website/>.

¹⁶² "Dansk-vestindisk arkiv online", <https://www.apmollerfonde.dk/projekter/dansk-vestindisk-arkiv-online/>

størstedelen af de skadede æsker er under Landsoverretten for øerne og Landstinget på St. Croix. Spurgt ind til en mulig konservering af de records, der var i dårlig stand, svarede specialkonsulent for Rigsarkivet Asger Svane-Knudsen i en mail, at dette ville koste ”svimlende summer”, og måske ville det alligevel ikke kunne føre til et brugbart resultat. Overvejselen går derfor på en prioritering af, om det vil føre brugbare records med sig, eller om det blot vil forværre deres tilstand yderligere. Det er imidlertid lykkedes Rigsarkivet indenfor de seneste år at konservere enkelte æsker, fordi dette kunne gøres med et godt resultat, og fordi der var et passende forhold mellem indholdet og udgifterne til konservering. De enkelte æsker er fra Landsoverretten for de vestindiske øer, Det Sekrete Råd på St. Thomas, Sager fra St. Thomas og St. Jan guvernementet samt St. Thomas Byfoged. Svane-Knudsen nævnte herudover, at der ikke er planer om at forsøge at konservere mere.¹⁶³

Scanningerne af den store samling udgjorde 1,2 km arkiver eller 5 millioner billedfiler,¹⁶⁴ som blev offentliggjort den 1. marts 2017 med direkte indgang fra det officielle Vestindien-site.¹⁶⁵ En del af retrodigitaliseringen af disse filer indeholdt også udarbejdelsen af nye vejledninger og en ny brugervenlig søgefunktion, hvor der blev tilføjet emneord, så der kan søges i fritext.¹⁶⁶ Resultatet af retrodigitaliseringen og den tilhørende vejledning blev, at man nu kan få adgang til alle disse koloniale records hjemmefra.

Udover retrodigitaliseringen blev der, i anledningen af jubilæumsåret, udgivet det nyeste værk om Dansk Vestindien. Det var bogen *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan*,¹⁶⁷ der endelig skulle erstatte *Vore Gamle Tropekolonier* som standardværk for historikere og studerende. Den er et bind ud af fem i serien *Danmark og Kolonierne*, der også indeholder værker om Grønland og kolonierne i Indien og Vestafrika. Bogen bærer præg af en del af den nyeste forskning, der er gjort af Gunvor Simonsen, Louise Sebro, Niklas Thode Jensen, Poul Olsen og Erik Gøbel, som alle er forfattere bag værket. Forskningen efter århundredeskiftet placerer generelt set de slavegjorte afrikanere i en større social kontekst, hvor de får en rolle som handlende aktører, der skaber forandring. Det er altså en tiltrængt og mere inkluderende skildring af

¹⁶³ Bilag 1: Mail Fra Specialkonsulent Ved Rigsarkivet Asger Svane-Knudsen Vedr. Scanning Af Records.

¹⁶⁴ Det er svært at se ud fra beskrivelser af scanningsprojektet, hvad der menes med 5 millioner filer, da der også skrives ”5 millioner optagelser”, men ud fra antallet, er der sandsynligvis tale om scanningen af én side.

¹⁶⁵ ”Dansk-vestindisk arkiv online”, <https://www.apmollerfonde.dk/projekter/dansk-vestindisk-arkiv-online/>; ”Vestindien”, <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/collection/theme/8>.

¹⁶⁶ ”Dansk-vestindisk arkiv online”, <https://www.apmollerfonde.dk/projekter/dansk-vestindisk-arkiv-online/>.

¹⁶⁷ Olsen (red.) 2017.

kolonihistorien, hvori de ufrie aktører, som var en betydelig del af kolonisamfundet, spiller en større rolle i historiens udvikling.

Efter retrodigitaliseringen af samlingen i 2017 igangsatte Rigsarkivet endnu et tilgængeliggørelsestiltag i form af et crowdsourcingsprojekt, hvor frivillige, der har lyst til at deltage, kan transskribere records, der er skrevet med gotisk håndskrift og efterfølgende oversætte indholdet til engelsk.¹⁶⁸ Arkivar i Rigsarkivets brugerservice Markus Schunck informerede i en mail om, at 420 brugere er tilknyttet det såkaldte DVI-projekt, hvor der er udvalgt nogle bestemte records, som kan transskriberes i indtastningsportalen. Ud fra de udvalgte records er der 134.523 afskrevne dokumenter af 201.381 billedfiler, hvilket gør projektet ca. 67% færdigt. Spurgt ind til, hvilke overvejelser, der er blevet gjort i forhold til udvælgelsen af de records, der kan transskriberes, svarede førnævnte forsker og tidligere projektleder på DVI-projektet Niklas Thode Jensen, at recordsne er udvalgt for at være interessante for samme målgruppe som retrodigitaliseringen var rettet imod, nemlig slægtsforskere. Som nævnt mente Rigsarkivet, at forskernes behov allerede var dækket, men det skulle gøres muligt for især slægtsforskere og interesserede på USVI og i USA at bruge recordsne. Herudover var det vigtigt at tilfredsstille et behov blandt indtasterne for at arbejde både med indeksering såvel som mere detaljerede historiske forløb.¹⁶⁹

Håbet er således, at de frivillige indtastere kan stilles tilfredse med så mange forskellige typer opgaver at vælge imellem som muligt. På nuværende tidspunkt er projektet dog ikke så aktivt som det tidligere har været. Transskribering i form af indeksering, hvilket vil sige indtastning af navne, fødsler, dødsfald og lignende i folketællinger og andre opgørelser, samt fuld-sidetransskribering er begge handlinger, der er med til at skabe arkivsamlingen på ny. Herudover oversættes teksterne til engelsk, hvilket i mange tilfælde også kan ændre betydningen af recordsnes indhold.

Arkivprojekterne har haft en stor betydning og tilfredsstillelse af behovet for adgang til recordsne og historien, men der er ikke tvivl om, at de ikke løser de socioøkonomiske problemer som slaveriet og kolonialismen i sig selv har efterladt sig for befolkningen på øerne.¹⁷⁰ Alligevel kan retrodigitaliseringen ses som et stort skridt i den rigtige retning, hvad angår adgang

¹⁶⁸ "Vær med til at taste og gøre kulturarven tilgængelig for alle!", <https://cs.sa.dk>; "CS Dansk Vestindien", <https://cs.sa.dk/collection/3>.

¹⁶⁹ Bilag 2: Mail Fra Arkivar I Rigsarkivets Brugerservice Markus Schunck Vedr. Transskribering Af Records.

¹⁷⁰ Andersen 2017, 232-233.

til den arkivalske kulturarv. Rigsarkivet har også afholdt et kursus på øerne om, hvordan man benytter hjemmesiden til at finde de retrodigitaliserede records, hvordan man søger i dem, og hvordan man tyder den gotiske håndskrift. De mener, at med lidt vilje kan en engelsktalende person lære sig selv at tyde skriften, og derefter lave en simpel oversættelse i Google Translate, for at lette forståelsen.¹⁷¹

Rigsarkivets tilgang til arkivsamlingens potentialer er i skarp kontrast til håndteringen af samlingen i 1900-tallet, men når bevillingerne er der, viser det også tydeligt et moderne arkiv, der har en aktiv relation til arkivsamlingerne, i inddragelse af borgerne i crowdsourcingstiltag, og i at sørge for større adgang til recordsne.

5.7. En Splittet Kolonisamling

Den dansk-vestindiske arkivsamling har levet et langt og begivenhedsrigt liv, der absolut ikke er slut endnu. For et overblik over arkivsamlingens historie, er en tidslinje indsat nedenunder:¹⁷²

1665 Vestindisk Kompagnis første forsøg på at kolonisere i Vestindien. Ca. 1665-1672 Den dansk-vestindiske arkivsamling skabes. Ca. 1665-1917 Den dansk-vestindiske arkivsamling er i administrativt brug. 1672 Vestindisk-guineisk Kompagni overtager øen St. Thomas. 1718 St. Jan koloniseres. 1733 Vestindisk-guineisk Kompagni køber den franske ø St. Croix. 1754 Vestindisk-guineisk Kompagnis arkiv bliver sendt til Gehejmearkivet ved opløsningen af kompagniet. 1755 Vestindisk-guineisk Kompagni opløses og varetages af Dansk Vestindien overgår til den danske krone.	1760'erne Der foretages historiske undersøgelser og ordning af guvernementsarkiverne. 1772 Orkan rammer øerne, hvor næsten alle records ældre end 1755 går tabt. 1773 Guvernementerne bliver pålagt at anvende rentekammersystemet med journal og kopibog. 1801 Det meget rodede arkiv på St. Croix flyttes og ordnes. 1823 En del ældre sager fra guvernementsarkivet på St. Thomas bliver lagt i behandlede kasser og anbragt i fortet. Nyere records bliver også anbragt i fortet, hvor de lider af fugtighed, termitter og orme. 1848 I forbindelse med opstanden bliver alle rets- og politiarkiver fra Frederikssted jurisdiktion brændt. 1851 Natten mellem den 22. og 23. februar opstår der brand i guvernementshuset på St. Croix, hvor nogle stempelpapirregnskaber går tabt.	1860'erne Det koloniale råd beslutter, at officielle dokumenter skal skrives på både engelsk og dansk. Diskussionerne om salget af øerne begynder. 1880'erne Prokurator J. P. Jørgensen bringer St. Thomas-arkivet i orden. 1889 Rigsarkivet oprettes med vedtagelsen af den første danske arkivlov. 1894 Bekymrede embedsmænd stiller spørgsmål til Rigsarkivet om aflevering af arkiverne. Ca. 1895 De nyere records fra guvernementsarkivet på St. Thomas bliver anbragt i en kælder under guvernementskontoret. 1895-96 Der bliver lavet arkivfortegnelser over dele af de vestindiske lokalarkiver. 1897 Den 6. august udkommer et arkivcirkulære med bestemmelser om afleveringer af vestindiske lokalarkiver. 1897-1902 En del af de vestindiske lokalarkiver afleveres til Rigsarkivet
--	--	--

¹⁷¹ "Nu kan alle gå på jagt i Dansk Vestindiens historie", <https://videnskab.dk/kultur-samfund/nu-kan-alle-gaa-paa-jagt-i-dansk-vestindiens-historie>.

¹⁷² Se bilag 4: Tidslinje Over Den Dansk-Vestindiske Arkivsamling Liv for en mere detaljeret version.

1915 Spørgsmål om aflevering af de vestindiske lokalarkiver bliver genoptaget, pga. pladmangel. 1916 Den 4. august udkommer konventionen om salget af Dansk Vestindien til USA. Den 22. december starter den historisk interesserede Vilhelm Marstrand en aktion om at få overført de vigtigste historiske records til Danmark. 1917 I begyndelsen af september anmoder Rigsarkivar Erslev om at finde en mand til en ekspedition til øerne, som kan få transporteret recordsne til Danmark. Landsarkivar Georg Saxild opfordres til at påtage rejsen, og takker ja. 1919 I marts ankommer Saxild til St. Thomas, og går straks i gang med at ordne arkiverne. I juni ordner han arkiverne på St. Croix. 1920 Afleveringerne afsluttes og de 108 kasser som Saxild har pakket ankommer i januar og pakkes ud i marts. 1934 National Archives, Washington, USA oprettes.	1936-37 Størstedelen af de arkivalier som Saxild ikke tog med til Danmark bliver ordnet. 1942 Gaston Litton, udsendt fra National Archives, USA, laver undersøgelser på øerne, hvor han beslutter, at nogle af recordsne skal flyttes. 1954-55 Records fra primært før 1818 til 1917 og få post-1917 transporteres til National Archives. 1960'erne Kompagniararkiverne bliver registreret på Rigsarkivet. Slut 1970'erne Der er en summarisk registrering af guvernements- og retsarkiverne. 1998 Der bliver startet arkivaftale mellem Danmark, USVI og USA. 1999 Den danske stat afsætter millioner til arkivprojekt om at ordne den dansk-vestindiske arkivsamlings. 2001 Danmark og US Virgin Islands indgår aftale om arkivsamarbejde.	2008-12 Kulturministeriet yder 4,2 millioner og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers fond yder 10 millioner til opfølgning af projektet. 2013-16 Scanning af den dansk-vestindiske arkivsamlings foretages. 2017 Scanning af den dansk-vestindiske arkivsamlings tilgængeliggøres på Rigsarkivets Vestindien-site. 2017- DVI-projektet kører i Rigsarkivets indtastningsportalen.
---	--	---

Figur 1: Tidslinje over den dansk-vestindiske arkivsamlings liv.

I modsætning til en museumsgenstand, har den dansk-vestindiske arkivsamlings som objekt flere forskellige skabelsespunkter, da dele af den blev skabt både i lokaladministrationen på øerne og i centraladministrationen i København. På den måde adskiller denne objektbiografi sig fra en traditionel objektbiografi, hvor der kan spores én begyndelse. Samlingen udviklede sig, og der blev tilføjet nyt materiale gennem hele perioden, Danmark havde kontrollen over øerne. Grundstammen i samlingen er kompagniets arkiver som allerede i Gehejmearkivets tid blev inkorporeret, og dermed var en del af Rigsarkivets samlinger. I 1890'erne blev der tilføjet nyt materiale til samlingen gennem afleveringer fra lokaladministrationen på øerne. Det skete på samme måde som en hvilken som helst anden aflevering fra en lokaladministration i Danmark, når records er klar til arkivering. Efter salget i 1917 tilføjes den største gruppe af records fra den vestindiske lokaladministration med henblik på bevaring på Rigsarkivet.

Det største brud i arkivsamlingsens historie skete med flytningen efter salget af øerne. I denne periode splittedes samlingen i tre grene; en gren af records, der forblev på øerne, en gren af records, der blev transporteret til National Archives i 50'erne og en gren af records, der

fortsatte sit liv på Rigsarkivet. Det er denne historie, jeg har fokuseret på fra og med splitningen. Det er således en splittet samling, der har været en del af forskellige kontekster. Sociale, kulturelle og politiske begivenheder og faktorer som 1848-opstanden, ikrafttrædelsen af den danske arkivlov, indledende diskussioner om salget af øerne, og USA's mangel på et nationalt arkiv har påvirket samlingens form løbende. Disse har haft en betydning for samlingens liv, og har alle ført til, at størstedelen af recordsne i dag er bevaret på Rigsarkivet i Danmark. Det er en samling, der har fået påvirket sin fysiske form grundet tropisk klima og ringe opbevaringsforhold. Herudover har ansvarsfordelingen i arbejdet med recordsne været skarpt opdelt mellem arkivskaber og arkivar i tråd med en *custodial* tradition, hvor arkivaren havde en minimal rolle under de første afleveringer, og først for alvor fik en rolle i samlingens historie, da øerne blev solgt. I det meste af 1900-tallet stod samlingen i dvale, og arkivaren havde ikke en lige så betydelig rolle i årene op til arkivaftalen og retrodigitaliseringen. Disse handlinger påviste en større grad af ansvarlighed i at tilgængeliggøre samlingen fra arkivarens og arkivinstitutionens side.

Historieskrivningen de seneste 40 år har vist, at arkivsamlingen har potentialet til et væld af historier, når blot der anlægges et nyt perspektiv på recordsne. I nyere tid har recordsne samtidig indgået som en vigtig faktor i erindringspolitiske diskussioner om erstatning og undskyldning. Den samling vi sidder tilbage med som resultat af denne historie er en splittet samling, som er blevet sammensat på ny. Der mangler dog stadig en del records, før den dansk-vestindiske arkivsamling kan siges at være hel. Det har været umuligt at overholde de traditionelle arkivprincipper om original orden i bevaringen af denne samling. Principperne måtte i stedet tilsidesættes til fordel for at flytningen af samlingen, og derved kan opsplittningen også ses som et brud på arkivprincipperne. Samlingen er skabt gentagende gange gennem arkivarens ordning og udvælgelse ved afleveringer og flytninger. Her har arkivaren ud fra sit eget synspunkt, erfaringsgrundlag og faglige forståelsesramme samlet samlingen til det den er i dag.

Den dansk-vestindiske arkivsamling befinder sig nu i en ny digital kontekst, hvor der hele tiden bliver skabt ny viden, både gennem retrodigitaliseringen i sig selv, men også med de løbende tilføjelser af data i transskriberingsprojekterne. Flytningen af recordsne skabte et behov for tilgængeliggørelse, grundet den fysiske afstand mellem recordsne og de personer, de dokumenterer. Det nødvendiggjorde arkivsamarbejdet og retrodigitaliseringen, hvor også transskribering og oversættelse til engelsk er afgørende for at gøre op med den manglende tilgængelighed, der altid har gennemsyret samlingens historie.

6. DISKUSSION

I dette kapitel vil jeg diskutere, hvilken rolle proveniens, ejerskab og varetægt spiller i den dansk-vestindiske arkivsamlings historie. Efterfølgende vil jeg diskutere de udfordringer, som rejses, når en arkivinstitution retrodigitaliserer en arkivsamling. Hele samlingens historie samt udfordringerne ved retrodigitalisering skal danne grund for en diskussion af mulighederne ved retrodigitalisering samt af, hvordan arkivaren ideelt set bør forholde sig til den arkivalske koloniarv. Diskussionen tager udgangspunkt i de idealer som den internationale forskning skriver sig ind i. Som vist i kapitel 3 har især den engelsksprogede tradition i nyere tid haft en fokus på den aktive arkivar og dennes rolle i reparerende tiltag i forhold til kolonihistorien. Den danske arkivverden har generelt ikke forholdt sig til disse diskussioner, hvorfor idealerne ligger et stykke fra dansk praksis. Min diskussion skal derfor ses som en undersøgelse af, hvordan disse idealer kunne se ud i en dansk kontekst.

6.1. Proveniens, Ejerskab Og Varetægt

Disse tre begreber har nogle overlap, men er tre forskellige arkivfaglige begreber. Proveniens er en hjørnesten i arkivteorien, der bestemmer, at records altid skal ordnes efter arkivskabers orden. Ejerskab handler om den juridiske ejendomsret, en arkivinstitution har på bevaringen af en arkivsamling. Varetægt er et begreb, der er skabt på baggrund af den juridiske og fysiske ret til en arkivsamling, og bliver i den internationale forskning brugt til at diskutere, hvorledes arkivarer kan forvalte og håndtere en arkivsamling uden at udøve kontrol.

6.1.1. Proveniens

Det første arkivfaglige begreb, jeg vil tage fat i, er proveniens. Det første man spørger sig selv om, når man taler om en records opkomst er, hvem er arkivskaber? På trods af det faktum, at meget få ikke-europæiske personer tog del i administrationen af øerne, og derfor kun producerede få records selv, reflekterer de i høj grad også deres liv.¹⁷³ Selvom den danske stat ejede øerne og dennes udvalgte embedsmænd var de primære arkivskabere i kolonien, var den europæiske del af befolkningen aldrig i overtal igennem Danmarks 250 år som koloniregering. Den afrikanske befolkning – om de var slavegjorte eller frie – udgjorde den demografiske

¹⁷³ Bastian 2001, 101.

majoritet.¹⁷⁴ De var en integreret del af livet i kolonien, og spillede en central rolle i skabelsen af records, lige meget om de var involveret i en transaktion, eller om de var transaktionen selv.¹⁷⁵ Jeannette Bastian argumenterer derfor for en udvidelse af begrebet om arkivskaber:

the fact that these records were neither created by nor written for the majority of the population does not lessen their importance as means for understanding the history of these islands and reconstructing the identity of its peoples. Rather, it suggests that, in order to use records as reliable indicators of an entire society, both the subjects as well as the creators of the records must be seen as active participators in a process in which record creating is defined as much by place, people, and community as it is by the act of creating itself.¹⁷⁶

Det var ikke blot embedsmændene, men hele det brede kolonisamfund samt konteksten omkring arkivskabelsen, der skabte records. Bastian argumenterer for, at recordsskabelse i højere grad skal ses i en større kontekst, hvor hele samfundet har haft del i skabelsen af arkivsamlingen og ikke blot den enkelte embedsmand, der fører pennen. En record er en dokumentation af handling. Den handling, der dokumenteres udføres af befolkningen i kolonisamfundet, hvilket gør, at forholdet mellem handling og record definerer samfundet.¹⁷⁷ Recorden har derfor en helt afgørende betydning for et samfund i at forstå sin egen identitet, lige meget om det har været det oprindelige formål med skabelsen af recorden eller ej. Denne forståelse af forholdet mellem recordsskabelse og kontekst samt relationen til menneskerne lægger op til en udvidelse af begrebet om proveniens, fordi hvis arkivskaber bliver set som hele samfundet, så udvides proveniensen også.

Det er ikke nyt at se proveniens på denne måde. Princippet om proveniens har udviklet sig fra at handle om den konkrete arkivskabelse til at handle om både de specifikke arkivskabelsesprocesser og den større kontekst – samfundet – som records er skabt i. Den canadiske arkivar Hugh Taylor mente i 1970, at arkivarer bør udvide deres forståelse af proveniens, og fokusere mindre på indholdet af den givne record og mere på, hvorfor og hvordan der skabes

¹⁷⁴ Hall 1992, 5.

¹⁷⁵ Bastian 2001, 99-101; Bastian 2003, 24.

¹⁷⁶ Bastian 2003, 2.

¹⁷⁷ Ibid., 5.

dokumentation.¹⁷⁸ I nyere tid har den canadiske arkivar Tom Nesmith også talt for at udvide begrebet til:

the societal and intellectual contexts shaping the action of the people and institutions who made and maintained the records, the functions the records perform, the capacities of information technologies to capture and preserve information at a given time, and the custodial history of the records¹⁷⁹.

I behovet for at kontrollere og skabe orden i samfundet, bliver samfundet skabt. På den måde bør proveniens som både Bastian og Nesmith gør opmærksom på, ses som et bredere begreb, hvor også hele det omkringliggende samfund bliver set som arkivskaber. Man kunne tro, at så måtte lokalsamfundet også være ejere af de vestindiske lokalarkiver, men sådan er det ikke, fordi det selvfølgelig ikke blot er et spørgsmål om det arkivteoretiske, men også det juridiske.

6.1.2. Ejerskab Og Varetægt

Det er besværligt at diskutere begreberne ejerskab og varetægt uafhængigt af hinanden, da varetægt er et begreb, der ligger i direkte forlængelse af den juridiske ejendomsret over arkivsamlingen. En måde at tænke proveniens ind i ejerskab, er altså ved at diskutere begrebet varetægt, fordi det som nævnt tager udgangspunkt i den juridiske og fysiske ejendomsret over records. Varetægt som begreb blev udviklet med indtoget af den fornævnte *postcustodialism* i arkivfaget i 1980'erne. Arkivteoretiker F. Gerald Ham mente, at dét at håndtere records mere end blot bevare dem, ville blive en større rolle for arkivaren i fremtiden. Ligeledes blev records set som *houses of memory* af den tidligere præsident for International Council on Archives Jean Pierre Wallot, og hvis de er det, skrev Bastian, "then the ability to access records is a vital factor in their custody."¹⁸⁰ Det at have varetægt over en arkivsamling betyder derfor også at håndtere samlingen ved at give adgang. Hvis man medtager *the postcustodial* blik på varetægt, handler det dermed ikke længere blot om at bevare recordsne, og altså have dem i sin varetægt som Rigsarkivet arbejdede ud fra i 1917-1920, da recordsne blev flyttet. Det handler også om at håndtere dem.

¹⁷⁸ Bastian 2003, 3.

¹⁷⁹ Nesmith 2002, 35.

¹⁸⁰ Bastian 2001, 97.

Bastians argument for, at de vestindiske lokalarkiver er skabt af og i hele det koloniale miljø er baseret på, at selvom recordsne var skabt af danske embedsmænd, så reflekterer de alligevel funktionerne som deres kontorer havde samt de transaktioner og behov, der var i samfundet på øerne.¹⁸¹ Det kan derfor også bruges som et argument for, at de burde være blevet på øerne, eller at de endda burde tilbageleveres. På den anden side har Danmark en legitim ret til recordsne ved at have udgangspunktet i en arkivfond hos centraladministrationen i København, som havde en direkte forbindelse til lokaladministrationen. Herudover kan man også argumentere for, at USA's Record Group 55 er legitim i og med, at når et land skifter ejer, så gør recordsne det også. Alle tre parter har derfor legitime krav om varetægt over de records, der blev skabt på øerne.¹⁸² På den måde demonstrerer Bastian også, at en af konsekvenserne ved konfliktende varetægtskrav er, at arkivprincipperne bliver ladt i stikken:

While both Denmark and the United States initially felt that they were exercising their legitimate custodial rights as well as fulfilling their archival responsibilities, their actions, each taken from a different archival perspective, only compromised the records they were trying to preserve.¹⁸³

De vestindiske lokalarkiver, der har sit udgangspunkt og sin proveniens i kolonisamfundet blev splittet, hvilket dermed overtrådte de traditionelle arkivprincipper, der siger, at en arkivsamling skal holdes samlet i den originale orden som arkivskaber har lavet, og som udgår fra proveniensen.

Et spørgsmål, der kan rejses er, hvorfor det endte med at være Danmark, der fik de fleste records i sin varetægt ved salget. Der var som allerede etableret ingen, der skænkede det en tanke dengang, om hvorvidt recordsne burde blive på øerne hos den befolkning, hvis historie de dokumenterer. Den danske regering besluttede at flytte recordsne til Danmark ud fra den forståelse, at de records, der var skabt af danskere på danske kontorer i kolonien, fungerede som en forlængelse af Danmarks administration, og derfor tilhørte de retmæssigt Rigsarkivet. Danmark tog den fysiske varetægt, men hvis de skulle have krav på den juridiske varetægt, skulle de demonstrere, at ingen af recordsne omhandlede ejendomsforhold og rettigheder for befolkningen på øerne jf. konventionens artikel 1. Gennem Daniela Agostinhos læsning af sagen,

¹⁸¹ Bastian 2001, 111; Bastian 2003, 82.

¹⁸² Bastian 2001, 113.

¹⁸³ Ibid., 113.

mener hun, at begreberne ejendomsforhold og rettigheder blev fortolket meget snævert, hvilket ultimativt resulterede i, at befolkningens rettigheder ikke blev taget med i overvejelserne.¹⁸⁴ Herudover skal det også tilføjes, at en stor del af grunden til, at der blev overført records fra øerne var af bekymring for deres stand på øerne, hvorfor Rigsarkivet øjensynligt også har set det som en professionel forpligtelse at "redde" recordsne. Disse records var i mange år utilgængelige for danske brugere, men især også for befolkningen på USVI, som havde fået fjernet en del af deres historie.

6.2. Udfordringer Ved Retrodigitalisering

Formålet med retrodigitaliseringen af recordsne i 2017 var at gøre dem tilgængelige for især befolkningen på USVI. Rigsarkivet anerkendte dermed, at det samfund, hvis liv afspejles i disse records, skulle have adgang til historien. Hvis man ser det i lyset af den tankegang, der var i 1917, hvor der udelukkende blev fokuseret på bevaringen og ejendomsretten, er det en skarp kontrast i forhold til, hvem Rigsarkivet mener historien bør være til gavn for i dag.

Der er en række indlysende fordele ved at scanne en arkivsamling og uploade den til internettet. Brugere skal ikke bestille materialet og vente på, at det ankommer på en læsesal. Såfremt brugerne har en internetforbindelse, kan de finde materialerne direkte fra deres eget hjem. Det er muligt at have flere "æsker" åbne samtidig, så brugeren kan krydsreferere. Af risiko for at blande materialerne sammen, er dette forbudt at gøre på en læsesal. Herudover sikrer scanningen bevaringen af recordsne for eftertiden, hvilket især er vigtigt for det materiale, der er i så dårlig stand, at det ikke er til at redde. Yderligere kan recordsne deles med hele verden, og det bliver således muligt for befolkningen på USVI at anvende dem uden at skulle rejse til Danmark. Der er ingen tvivl om, at retrodigitaliseringen af denne samling har været et kæmpe skridt mod en større tilgængeliggørelse for befolkningen på USVI. Der kan argumenteres for, at den fysiske barriere, der hindrede adgangen er slettet, hvilket for Rigsarkivet må have været det største mål med handlingen.

Hvis man ser hen mod den internationale arkivforskning, er der imidlertid en del andre barrierer i forbindelse med adgangen til en retrodigitaliseret samling. Inddrages disse barrierer i diskussionen, skaber det en række andre krav og muligheder i forhold til udnyttelsen af denne type tilgængeliggørelse. Der er generelle problematikker i forhold til retrodigitaliseringen af en

¹⁸⁴ Agostinho 2019, 150.

hvilken som helst arkivsamling, men disse bliver kun flere, når de koloniale arkivsamlinger medtages. Nyere forskning om emnet påpeger, hvorledes retrodigitaliseringen af koloniale arkivsamlinger reproducerer og viderefører de magtforhold, der findes i koloniale records. De digitale infrastrukturer er nye måder at håndtere information, og gøre op med tidligere magtforhold, men hvis denne magt ikke bliver påpeget, vil den videreføres digitalt.¹⁸⁵ Det ses både gennem sproget og de administrative metoder, der udøves i skabelsen af recordsne.

Den overordnede problematik er, at hvis der ikke bliver taget stilling til magtforholdene, kan man ende med at reproducere et syn på de slavegjorte personer, hvor deres menneskelighed bliver frataget dem på ny. For begge administrationer – den lokale og den centrale – handlede det ikke kun om at have styr på handlen. Det handlede også om at kunne kontrollere befolkningen, der levede på øerne, både den europæiske befolkning, de frie afro-caribiere og de slavegjorte afrikanere. Administrationen blev i sig selv brugt til at yde social kontrol over befolkningen gennem arkivskaberens beskrivelser af indbyggerne. Som Ann Laura Stoler beskriver det i sin artikel "Colonial archives and the arts of governance" (2002) er koloniarkiver i sig selv magtinstrumenter, der kan bruges til at udøve magt over den befolkning som recordsne beskriver og dokumenterer.¹⁸⁶

Denne magtudøvelse bliver tydelig, når man går helt tilbage til den konkrete skabelse af de enkelte records. Et populært eksempel ses i et regnskab, der blev ført af guvernør Jørgen Iversen (1672-1680) i 1675. I mangel på navne, har Iversen i regnskabet over 24 erhvervede afrikanere fra et forlist portugisisk skib beskrevet enkelte kvindelige afrikanere ud fra umiddelbart fysiske karakteristika som "Beenrad", "Indtørret", "Uden Bug" og "Skiden Side".¹⁸⁷ Denne beskrivelse af afrikanerne er med til at umenneskeliggøre dem og forstærke magtforholdet. Agostinho argumenterer for, at beskrivelsen af slavegjorte afrikanere i slaveauktionsprotokoller, rapporter om slavegjortes arbejde, plantage dokumenter og lignende kan ses som en måde at nedbryde kroppene i forskellige informationsenheder. Her bliver beskrivelsen i sig selv en konstatering af det faktum, at disse personer var nægtet deres menneskelighed. Retrodigitaliseringen af arkivsamlingen bliver derfor en måde, hvor man endnu en gang umenneskeliggør de slavegjorte personer ved at indskrænke deres eksistens til data.¹⁸⁸ Retrodigitaliseringen

¹⁸⁵ Thylstrup et al. 2021, 1; Agostinho 2019, 155-157.

¹⁸⁶ Stoler 2002, 87.

¹⁸⁷ Olsen (red.) 2017, 68-69. Dokumentet er indsat som billede i hovedværket, men kan også findes i Vestindisk-guineisk Kompagnis arkiv under Jørgen Iversens regnskabsbøger, pakke 534.

¹⁸⁸ Agostinho 2019, 152, 155-157.

kræver, at man samtidig tager stilling til handlingen og konfronterer dette menneskesyn, når man netop skaber ny viden ved at sætte samlingen ind i en ny digital kontekst.

Et andet eksempel på, hvordan undertrykkende magtforhold kan videreføres i måden der bliver ordnet og beskrevet på ses også i casen for dette speciale, hvor der er lavet et formidlende site til det digitale arkiv. I det danske vejledningsmateriales beskrivelse af forskellige kildegrupper på Vestindien-sitet bliver slavegjorte personer nævnt som "slaver".¹⁸⁹ I stedet for at bibeholde den terminologi og det verdenssyn som recordsne har med sig, kunne man vælge at anvende en terminologi, der netop tager stilling til de records, der praktisk talt bliver formidlet på ny, hvilket er gjort i det engelske vejledningsmateriale. Det kan i sig selv forekomme pudsigt, at man i det engelske vejledningsmateriale har valgt at tilpasse sig den konceptualisering, der ses i nyere forskning¹⁹⁰, mens man i det danske materiale fortsat anvender den tidligere terminologi. Det kan givetvis forklares som en tilfældighed mere end et aktivt valg, hvilket kun fremhæver problematikken. Et projekt, der sætter fokus på en ny konceptualisering af begreber vedrørende slavegjorte personer, og samtidig udfordrer den magt som klassificering kan have, er "Freedom on the Move".¹⁹¹ Det er en database over flygtninge fra de Nordamerikanske slaverier. I projektet kaldes disse personer for *self-liberating people* i stedet for *runaway slaves*, og med det står projektet som en påpegning om, hvordan en digital arkivpraksis kunne se ud, når man stræber mod at anerkende og ære menneskeligheden bag de personer, der blev gjort til slaver.¹⁹² Koloniarkiver er influeret af kolonialismens undertrykkende magtforhold, men når recordsne gøres digitale med et formidlende site, kan de samtidig ses som en ny mulighed for at udfordre og konfrontere umenneskeliggørelsen af personer, der i sagens natur var mennesker, som havde fået frataget deres frie vilje af et eller flere andre mennesker.

De enkelte dokumenters form kan i sig selv ses som et undertrykkende værktøj. Udover den terminologi, der anvendes i beskrivelsen af recordsne, er der den mest fremtrædende forhindring; at recordsne er skrevet på dansk. Både i den bredere kolonimagts kontekst fra centraladministrationens synspunkt og i det mindre kolonisamfund på øerne fik det, at recordsne er skrevet og skabt på dansk en klar funktion i at styre befolkningen, og tydeliggøre afstanden mellem de koloniserede, og dem, der koloniserer. Samfundet bestod af en befolkning, der aldrig

¹⁸⁹ Se vejlednings-tab'en "Kilder om slaveri" på Vestindien-sitet, <https://www.virgin-islands-history.org/>.

¹⁹⁰ Se f.eks. Jensen og Simonsen 2016, der anvender betegnelsen *enslaved*.

¹⁹¹ "Freedom on the Move", <https://freedomonthemove.org/>.

¹⁹² Agostinho 2019, 158.

lærte at tale eller læse det danske sprog, og derfor blev disse personer holdt uden for den administrative drift. Bastian påpeger, at "[t]he lack of any Danish-language tradition significantly affected the ability of later generations of Virgin Islanders to read the records of their own history."¹⁹³ At der aldrig har været en tradition for at lære det danske sprog, har trukket bestandige tråde op til i dag, og hindrer arkivsamlings tilgængelighed for befolkningen på USVI. Disse records indgår som et magt- og styringsværktøj i relationen mellem arkivskaber, som er embedsmændene, der dokumenterer på vegne af kolonimagten og subjekterne, som er den befolkning, der styres. Uden en tradition for at lære det danske sprog på øerne er det tydeligt, at disse records' fysiske karakteristika allerede på tidspunktet for skabelsen igangsatte noget, der skulle blive en hindring for den nuværende befolkning på USVI. Der blev således tidligt i den dansk-vestindiske arkivsamlings liv etableret en barriere i tilgængeligheden foruden den fysiske afstand fra Caribien til Danmark.

Selvom den dansk-vestindiske arkivsamling er retrodigitaliseret, så er dette som nævnt ofte kun en sekundær barriere, fordi sproget og andre digitale infrastrukturelle barrierer hindrer befolkningen på USVI i at få adgang til recordsne.¹⁹⁴ Flere forskere slår fast at tilgængeliggørelse handler om mere end at stille til rådighed.¹⁹⁵ Det bliver blandt andre påpeget af forskerne Danielle Allard og Shawna Ferris, at adgang betyder mere end blot at vide, hvordan man bruger recordsne: "Digital access must also be characterized by access to reflective, meaningful, and representative content that resonates with community ways of seeing and understanding the world."¹⁹⁶ Det der bliver tilgængeliggjort skal understøtte de verdenssyn som forskellige brugere måtte have, og netop ikke reproducere de undertrykkende magtforhold, der ligger i recordsne. Den måde recordsne er beskrevet kan altså i sig selv hindre adgangen. Foruden at hindre, kan de digitale infrastrukturer dog også forbinde brugeren til materialet. Det er især gældende for de koloniale arkivsamlings, som er forbundet med en masse forskellige erfaringer og følelser.¹⁹⁷ På samme tid kan retrodigitaliseringen altså forbinde efterkommere til deres historiske fortid, men den kan også hindre adgangen grundet de ovenstående udfordringer.

Retrodigitaliseringen er kun begyndelsen. Det kan ses på den måde, at Rigsarkivet er løbet ud af starthullet, men der er stadig en del skridt og bump på vejen før de er i mål. Forskeren

¹⁹³ Bastian 2003, 25.

¹⁹⁴ Agostinho 2019, 151.

¹⁹⁵ Christen 2011, 194; Allard og Ferris 2015, 366; Agostinho 2019, 162.

¹⁹⁶ Allard og Ferris 2015, 366.

¹⁹⁷ Agostinho et al. 2019, 12.

Robert Leopold skrev det således: "The digital return of collections to source communities is always just a beginning."¹⁹⁸ Rigsarkivet har stillet samlingen til rådighed med vejledninger og et transskriberingsprojekt, der indeholder dele af samlingen, men det skal kun ses som et skridt på vejen. Ser man på de internationale diskussioner, er der en del mere man både kan og bør gøre, for at opfylde de krav, der stilles til arkivaren i forhold til tilgængeliggørelse. Især hvis målet er at rette op på uretfærdige handlinger, hvoraf den sidste store uretfærdighed i rækken har været fjernelsen af de vestindiske lokalarkiver.¹⁹⁹

6.3. Arkivarens Rolle Og Ansvar

Det interessante bliver, hvordan arkivaren bør forholde sig til arkivsamlingens nye digitale liv, samt hvorledes arkivaren har en rolle i at sørge for at anvende potentialerne i det digitale arkiv. Inden for en stor del af den internationale forskning er idealet for en arkivar i dag at være aktiv; proaktiv overfor forvaltningerne i at fremme en sagsdannelse, der støtter arkivering, og aktiv i deres bidrag til sociale retfærdighedssager og inkluderingen af minoriteter i alle arkivets arbejdsområder.

Arkivforskerne Ricardo L. Punzalan og Michelle Caswell mener, at fordi praksissen omkring indsamling, bevaring og udstilling af samlinger er forbundet med historien om kolonialisme, må de personer, der har ansvaret for disse materialer, altså blandt andre arkivarer og andre informationsforvaltere, sørge for passende måder at håndtere kulturarven på.²⁰⁰ Den dansk-vestindiske arkivsamling har, som kolonisamlinger er flest, en historie, der har tydelige tråde til kolonialismens undertrykkelse gennem blandt andet fjernelse af kulturarv. Derfor har Rigsarkivet et ansvar for om ikke andet at agere facilitatorer for, at samlingen tilgængeliggøres på en måde, der understøtter behovene hos befolkningen på USVI.

Det første skridt, der bliver påpeget i forskningen om retrodigitaliseringens muligheder i at fungere som reparerende for uretfærdigheder, er anerkendelsen af, at retrodigitalisering er lig med skabelsen af et nyt digitalt arkiv: "Digital surrogates are not intended to be replacements for, or synonymous with, the physical materials they may represent. Instead, digital (or digitized) cultural materials provide an alternative form of and dynamic life for many physical objects."²⁰¹ De digitale infrastrukturer præsenterer samlingen på en anden måde end da de var i

¹⁹⁸ Leopold 2013, 95.

¹⁹⁹ Agostinho 2019, 144.

²⁰⁰ Punzalan og Caswell 2016, 12.

²⁰¹ Christen 2011, 187.

papirform, hvilket kommer til udtryk i det formidlende Vestindien-site. Gennem vejledningsmateriale, en søgemaskine og specifikt udvalgte historier vil sitet henlede brugeren til bestemte søgeresultater, og mod bestemte forståelser af fortiden. Det får brugeren til at se nogle narrativer til fordel for andre, og dermed er søgemaskinen også en faktor, når de indscannede records formes til historiske narrativer.²⁰² Den dansk-vestindiske arkivsamling er fysisk tæt knyttet til de historier, der bliver formidlet gennem Vestindien-sitet. Det er en af de største forskelle mellem det nye digitale arkiv og de originale records.

En af de vigtigste pointer her er en som jeg allerede har nævnt, at retrodigitaliseringen af omstridt koloniarkivmateriale aldrig blot kan være en teknisk proces. Man må som arkivar tage aktiv stilling til arkivsamlingen, fordi den er influeret af magtforhold, racisme og nationale forestillinger, som fortsætter med at forme de nutidige samfund, der har en relation til den historie recordsne dokumenterer. Der genereres ny viden, men det giver også muligheden for at konfrontere den viden som vi får fra recordsne, og det mener de fleste forskere, der taler for den aktive arkivar, er et ansvar man bør tage på sig.²⁰³ Agostinho argumenterer for, at en ny arkivetik må kræve, at arkivarer tager stilling det digitale efterliv som nogle kolonisamlinger får.²⁰⁴ Det kan blandt andet være ved som beskrevet ovenover at konfrontere terminologien. Herudover foreslår Bastian, at arkivaren kan tage rollen på sig ved, at der i arkivfeltet bliver lavet et skifte fra *custodianship* til *stewardship*. Det vil sige, at i stedet for, at arkivaren agerer en form for vogter over materialet, hvilket også har konnotationer til, at det er arkivaren og arkivinstitutionen, der er ejere af recordsne, så kan *stewardship* manifestere sig i rollen som forvalter. Ved en forvaltningstilgang bliver arkivmaterialet set mindre som en ejendom og mere som et kulturelt aktiv, der bliver opbevaret og forvaltet af et arkiv i samarbejde med det samfund som det kommer fra.²⁰⁵

Det digitale arkiv er et nyt arkiv, der hele tiden skaber nye forståelser af fortiden. Herudover har de 100 år uden adgang til recordsne for befolkningen på USVI skabt en ulige relation til den historiske viden, hvilket der er brug for at blive gjort op med. Den dansk-vestindiske arkivsamling og arkivsamlinger generelt tilhører ikke kun fortiden, men former os som mennesker i nutiden: "[t]his is why the colonial archives matter and keep reverberating the colonial

²⁰² Thylstrup et al. 2021, 8; Ringel 2020, 13.

²⁰³ Agostinho 2019, 143-145

²⁰⁴ Ibid., 162.

²⁰⁵ Bastian 2020, 34.

past in the present.”²⁰⁶ De relationer som arkivsamlinger har med arkivskaber, subjekterne, brugerne og samfundet udvikler sig konstant.²⁰⁷ Derfor foreslår arkivforskerne Michelle Caswell og Marika Cifor, at arkivarer tager en tilgang, der kan beskrives ud fra feministisk omsorgsetik. Ud fra den tilgang bliver arkivarer set som *caregivers*, altså en form for plejere af de førnævnte relationer. En feministisk omsorgsetik skifter fokus fra at adressere bekymringer om social retfærdighed ud fra individuelle rettigheder til en model, der er baseret på omsorg og pleje af de mange relationer arkivaren uundgåeligt er viklet ind i, gennem de samlinger, der bevares. Ifølge Caswell og Cifor har arkivaren et ansvar for at udøve omsorgsetik i forhold til disse specielle samlinger, hvor der er en gensidig påvirkning af relationerne. De kalder det at udøve *radical empathy*, hvilket vil sige, at arkivaren har evnen til at forstå og værdsætte andre personers følelser og erfaringer.²⁰⁸ Denne måde at opfatte arkivarens rolle på kan bindes sammen med det grundlæggende syn på records, jeg har forsøgt at videreføre i min objektbiografi, hvor det netop drejer sig om, at arkivsamlingen har et liv med relationer i forskellige kontekster i modsætning til, at det blot er nogens ejendom. Relationerne og konteksterne er definerende for arkivsamlingen, og derfor er det ikke muligt at se, hverken Danmark som helhed eller den enkelte embedsmand som arkivskaber og dermed ejer. Hvis man tænker på casen i forhold til disse argumenter, bliver det også muligt at tænke udover ejendom og over på en form for delt varetægt, hvor arkivaren er en *caregiver*.

Det handler generelt om at sørge for, at de personer, der stadig i dag påvirkes af historien, bliver hørt og repræsenteret i de beslutninger, der tages om samlingen. Arkivaren kan spørge sig selv, om det er de rette ord, der bliver anvendt i beskrivelsen af recordsne. Er det en respektfuld måde at omtale recordsnes subjekter i forhold til at fremme mere end blot den fysiske tilgængelighed overfor de større fællesskaber af mennesker, der er interesserede i arkivsamlingen? Bliver recordsne bevaret og tilgængeliggjort på en måde, der stemmer overens med kulturen hos det samfund som recordsne har sin opkomst i?²⁰⁹ I tilfældet med den dansk-vestindiske arkivsamling er befolkningen på USVI ikke blevet hørt og inddraget tilstrækkeligt, når det gælder håndteringen af samlingen. Ved at praktisere en rolle som *caregiver*, kan arkivaren

²⁰⁶ Agostinho et al. 2019, 5.

²⁰⁷ Caswell og Cifor 2016, 42.

²⁰⁸ Ibid., 24-25.

²⁰⁹ Ibid., 39.

givetvis være et skridt tættere på at kunne tilfredsstille gruppen af interesserede i den dansk-vestindiske arkivsamling.

For arkivaren indeholder denne rolle ikke kun synet på sig selv og sine relationer. Den indeholder naturligvis også konkrete handlinger. Hvis tilgængeliggørelse er målet med registrering og beskrivelse, og vi har etableret at tilgængeliggørelse indebærer mere end den fysiske adgang til records, så må beskrivelsen også understøtte og skabe meningsfuld brug af recordsne for de interesserede. Rigsarkivets arkivarer kan gøre en del ved at forsøge at beskrive recordsne respektfuldt, men i dette tilfælde, hvor vi har at gøre med en arkivsamling, der kommer fra et samfund og en kontekst, der er så langt væk fra Danmarks nutid, vil det kræve en større inddragelse af befolkningen på USVI i arkivprocessen. Konceptet om tilgængelighed "goes beyond physical access to archival materials and involves making meaningful use of those materials through descriptive aids that enhance access."²¹⁰ Beskrivelsen er en lige så stor del af tilgængeliggørelsen som dét at stille recordsne til rådighed.

Forskere i kendskab om den indfødte befolkning i Nordamerika, Marisa Elena Duarte og Miranda Belarde-Lewis påpeger, at før der kan skabes et rum for alternative informationsstrukturer ud fra indfødte personers forestillinger og verdenssyn, må man først forstå, hvornår og hvordan katalogiserings- og klassifikationspraksisser blev koloniseringsteknikker.²¹¹ Hvis arkivarer forsøger at gøre sig opmærksomme på de bagvedliggende praksisser, i Caswell og Cifors ord; udøver *radical empathy*, og derved forsøger at sætte sig i befolkningens sted, vil det hjælpe dem til at forstå den frustration enkelte befolkningsgrupper kan opleve, når de forsøger at forske og undersøge historien gennem vestlige klassifikationssystemer.²¹² I forhold til casen om den dansk-vestindiske arkivsamling, er det vigtigt at inddrage befolkningen på USVI, og skabe et samarbejde om samlingen. På den anden side af retrodigitaliseringen er der "an urgent need to explore not only the contents of the archive, but also to expand the context within which these archives are situated, experienced and interpreted."²¹³ Det begynder ved, at der indledes en dialog mellem de forskellige interessenter i samlingen. Allard og Ferris foreslår, at interessenter både digitalt og personligt anvender nogle værktøjer til at vidensdele og erfaringsudveksle, såvel som at benytte muligheden for at håndtere det digitale arkiv sammen.²¹⁴ Det kan

²¹⁰ Christen 2011, 194.

²¹¹ Duarte og Belarde-Lewis 2015, 682.

²¹² Ibid., 685.

²¹³ Thylstrup et al. 2021, 9.

²¹⁴ Allard og Ferris 2015, 361.

udfolde sig ved, at Rigsarkivet og befolkningen på USVI indgår i et samarbejde, det kan f.eks. være i form af et råd, om at planlægge, håndtere og diskutere samlingen. Herunder, hvordan recordsne skal beskrives.²¹⁵

Forsker Kimberly Christen beskrev i sin artikel "Opening Archives: Respectful Repatriation" (2011) et eksempel på, hvordan man kan inddrage befolkningsgrupper i beskrivelsen af de relevante records. Hendes casestudie er et arkivprojekt, der sigter efter en digital genoprettelse og gensidig håndtering af kulturarvsmateriale fra Plateau-stammerne i Nordamerika. Personerne, der var inddraget i projektet, havde et felt foruden de øvrige felter til registrering. Dette felt kunne bruges til ekstra beskrivelser og tilføjelser der hvor arkivets registrering var utilstrækkelig. F.eks. kunne man læse hvis der var et navn stavet forkert, eller hvis der var brug for yderligere kontekstuelle beskrivelser som kun den indfødte befolkning kunne forklare. Systemet tillader, at arkivinstitutionen opretholder integriteten af materialerne, der er bevaret, samtidig med, at recordsne udfoldes gennem indtastningen af stammernes nye indhold og narrativer. Det kunne både gøres som individuelle indtastninger ved hvert enkelt record, ved hele samlinger eller gennem lyd og video kommentarer.²¹⁶

På lignende vis kunne USVI's befolkning samarbejde med Rigsarkivet om et sådant projekt for at skabe et bredere og mere inkluderende billede af kolonitiden på de dansk-vestindiske øer. Her kunne dem, der var interesserede i at deltage tilføje deres kontekstuelle beskrivelser til recordsne. Det Rigsarkivet tilbyder i dag, i forhold til kommentering af recordsne, er et felt under selve transskriberingen på deres indtastningsportal, hvor man kan skrive sin egen kommentar til siden.²¹⁷ Det er formentligt ment i højere grad som en kommentar til selve transskriberingen, og ikke som et større postkolonialt skridt i retningen af at inkludere USVI's befolkning i beskrivelsen. Der er behov for en mere tydelig og radikal tilgang end dette kommentarfelt, hvis det skal blive muligt at inddrage befolkningen på USVI i beskrivelsen.

6.4. En Ny Virtuel Arkivsamling?

En løsning, der kan omfavne alle disse forslag til tilgængeliggørelse kan findes i den ambitiøse idé om at skabe et virtuelt museum over arkivsamlingen og historien. Det er endda muligt at

²¹⁵ Allard og Ferris 2015, 370-371.

²¹⁶ Christen 2011, 201-206.

²¹⁷ Bilag 3: Screenshot Af Rigsarkivets Indtastningsportal.

drage inspiration fra flere eksempler på museums- og arkivsamlinger, der bliver sat ind i en virtuel, formidlende museumsudstilling.²¹⁸

Virgin Islands Studies Collective (VISCO) er en gruppe af akademikere, kunstnere og aktivister, der arbejder for at gøre op med glemslen af USVI fra de større diskurser i både det danske koloniarkiv, men også i dansk kulturerindring. I en artikel fra 2019 argumenterer de for et virtuelt museum, hvor det retrodigitaliserede arkivmateriale fra den dansk-vestindiske arkivsamling kan huses. De mener, at selvom det er et vigtigt skridt, at samlingen er blevet retrodigitaliseret, så er måden disse dokumenter er arkiveret på ikke inkluderende eller inddragende for USVI's befolkning. Herudover mangler den afgørende kontekst som de kan bidrage med:

This need to contextualize archival material in ways that are accessible to the descendants of Black inhabitants of the Danish West Indies is a central concern of the Virgin Islands Studies Collective—and should be also for those concerned with the Danish colonial presence in the Caribbean and its continuing legacy.²¹⁹

Et nyt virtuelt rum for de retrodigitaliserede records kan være indgangen til mere inklusion. Forskere i arkæologi Peter Dawson, Richard Levy og Natasha Lyons beskrev et sådant eksempel i artiklen "Breaking the Fourth Wall: 3D Virtual Worlds As Tools for Knowledge Repatriation in Archeology" (2011). Museum of Canada har tilvejebragt en virtuel, arkæologisk udstilling af huse fra Thule, lavet af hvalknogler. Udstillingen er henvendt til de indfødte Inuit befolkningsgrupper i Canada og Alaska, og er lavet i 3D, så den besøgende kan få en følelse af at være der selv. Forfatterne lægger vægt på, at følelsen af nærvær, som kommer ud af denne 3D oplevelse forstærker følelsen for inuitterne i at være tættere knyttet til sin fortid. Således kan udstillingen også være en form for genoprettelse af manglen på traditionel viden, hvor 3D teknologien kan bidrage til en større og mere inkluderende grad af udforskning, skabelse og vedligeholdelse af kulturelle identiteter.²²⁰

Hvis man skal omfavne dét, at det digitale arkiv er noget helt nyt, er en virtuel udstilling en oplagt mulighed for, for det første at samle hele samlingen et sted. Hvis der bliver skabt et samarbejde på tværs af de institutioner, der opbevarer records fra Dansk Vestindien, vil man

²¹⁸ Agostinho 2019, 157 omtaler det digitale projekt "Early Modern Caribbean Digital Archive", som er en open acces samling af caribiske tekster, kort og billeder fra før 1900-tallet.

²¹⁹ Belle et al. 2019, 24.

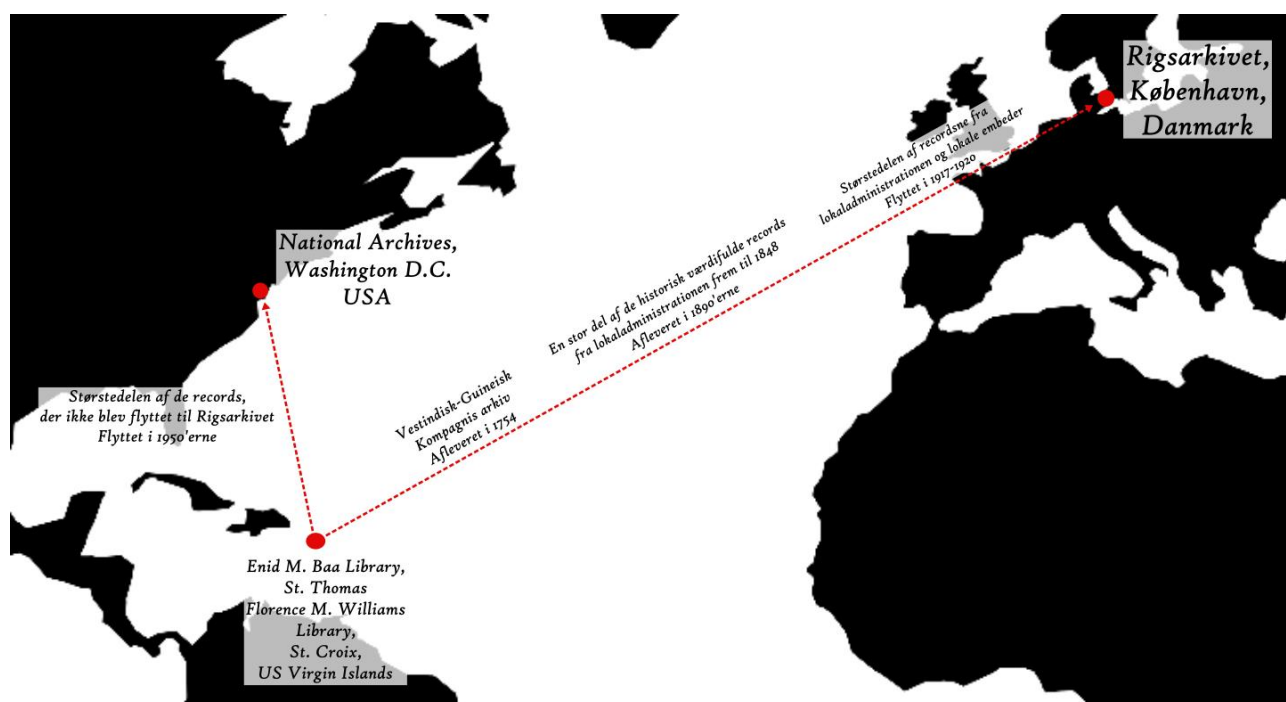
²²⁰ Dawson, Levy og Lyons 2011, 387.

gennem retrodigitalisering af recordsne på lokalarkiverne på USVI og de records, der ligger i Record Group 55 på National Archives, kunne samle disse virtuelt med den dansk-vestindiske arkivsamling på Rigsarkivet. For det andet er det en mulighed for at skabe en høj grad af tilgængelighed og synlighed for hele historien, hvis man samtidig kombinerer de tiltag, der inddrager befolkningen på USVI i beslutningstagningen om og beskrivelsen af recordsne. Herudover kan den form for nærvær man kan skabe i en virtuel udstilling give en følelse af blive transporteret tilbage i tid- og rum, eller få trukket historien frem til ens egen nutid.²²¹ Det digitale arkiv bliver således også smeltet sammen med formidlingen og museumsfølelsen, hvori der ligger et stort potentiale for at forene den nutidige befolkning på USVI med deres historie.

Der er som etableret valide varetægtskrav flere steder i verden, fordi denne historie tilhører mange mennesker, både europæere, afrikanere, amerikanere og mennesker, der måske hellere vil kalde sig afro-caribiere. Udover den politiske beslutning om tilbagelevering af kulturarven, må det vigtigste derfor være at tage et standpunkt og være gennemsigtige med historien om opkomsten af den dansk-vestindiske arkivsamling og de records, der blev spredt ud andre steder i verden, samt hvor recordsne befinder sig fysisk i dag. Det kan gøres ved at lade historien være en aktiv del af det virtuelle rum gennem f.eks. en tidslinje som præsenteret i kapitel 5. Herved anerkendes det også, at recordsne har en bred proveniens, og tilhører mange forskellige mennesker i verden. Som del af det virtuelle rum, kan der laves en virtuel kortlægning af alle de records, der omhandler Dansk Vestindien, og som udsprang fra øerne i perioden ca. 1665-1917, samt hvad deres videre færd var i løbet af 1900-tallet. I denne kortlægning kan historien om arkivsamlingen fremhæves med tabs, der udgår fra de forskellige nedslagspunkter på kortet. Jeg har forsøgt at give et beskedent bud på, hvordan en sådan kortlægning kunne se ud.²²²

²²¹ Dawson, Levy og Lyons 2011, 389.

²²² Kan også ses i bilag 5: Kort Over Recordsnes Placering Og Bevægelse.

Figur 2: Kort over recordsnes placering og bevægelse.

Med et nyt virtuelt arkiv, der indeholder kommentering og tagging kan man modbalancere de opretholdte narrativer, der primært kommer fra det danske syn på historien, hvorved de marginaliserede befolkningsgrupper og deres kultur i højere grad vil få sit synspunkt og sin kultur udbredt og repræsenteret.²²³ Samtidig er denne form for tagging og kommentering i et digitalt arkiv en mulighed for at skabe nye narrativer, uden at gå på kompromis med arkivprincipperne. Det vil komplementere de tavsheder og mangler som arkivsamlingen har grundet dens opkomst som del af en kolonimagts administration.

En vigtig ting at være opmærksom på i forhold til at skabe et helt nyt digitalt museums-lignende arkiv er dog, at man også risikerer at skabe ensidede narrativer, når man formidler. Med et sympatisk formål om at centrere afro-caribiære i historien, og placere de retrodigitaliserede records i en radikal anderledes kontekst,²²⁴ er der en uundgåelig risiko for ensidede narrativer, der ikke sigter mod en samling af historien, men mere en slags omdirigering. Derfor er det afgørende at være gennemsigtig omkring formålet med digitaliseringen af den analoge samling. I projektet om at skabe et nyt virtuelt arkiv kan man have gode intentioner om at tilgængeliggøre med det formål, at hele historien bliver bragt sammen, men det har den udfordring, at det kan ende med at gøre præcis det samme som man ville kritisere den nuværende

²²³ Allard og Ferris 2015, 364.

²²⁴ Thylstrup et al. 2021, 9.

retrodigitalisering for, hvor det i stedet er en anden del af historien, der bliver sat i front. Som nævnt ovenover, er det vigtigt at mindes, at disse records fortæller mange menneskers historie, mennesker, der bor både på USVI, i Danmark, i USA og i resten af verden.

Agostinho påpeger, at en vedblivende konsekvens af kolonialisme i forhold til den dansk-vestindiske arkivsamling, er, at befolkningen mangler kontrol over, hvordan relevant information og kulturel viden om deres eget samfund bliver brugt og fortolket.²²⁵ Et samarbejde om både håndteringen af samlingen, men også skabelsen af ny viden, vil ydermere føre til flere kreative løsninger mellem Rigsarkivet og befolkningen på USVI end man kan finde på hver for sig. Som skrevet i kapitel 3 har arkivarer magt over de arkivsamlinger, de arbejder med. Derfor har de et ansvar for, at disse er håndteret på en måde, der er inkluderende og repræsentativ. Idealet er at bidrage til at gøre op med de magtforhold, som kan produceres på ny i en digital sfære. Det kan gøres med udgangspunkt i en omsorgsetik, der er centreret omkring de subjekter, der har brug for genoprettelse.²²⁶

Idéhistoriker Astrid Nonbo Andersen påpeger i sin bog *Ingen Undskyldning: erindringer om Dansk Vestindien og kravet om erstatninger for slaveriet* (2017), at mange caribiere afviser de administrative kilder som valide, da de næsten udelukkende er skrevet af kolonimagten, slavehandlere og slaveejere, med videre. Dokumenterne bliver således mistænkt for at være vildledende og gøre slavegjorte afrikaneres stemmer tavse, se småt på deres lidelser og fratage dem deres plads i de historiske begivenheder.²²⁷ Netop derfor vil der være brug for kontekstuel metadata fra befolkningen på USVI, som derved vil kunne give et andet perspektiv på historien. Denne inddragelse vil være et vigtigt skridt i at skabe meningsfuld viden, og centrere de erfaringer, som kommer fra de fællesskaber, der engagerer sig med recordsne.²²⁸

Arkivarens rolle og ansvar i disse forslag bliver at agere en partner, en plejer, en tovholder og en forvalter af de records, der bevares til evig tid. Denne rolle sigter mod en større inddragelse af efterkommere af subjekterne i recordsne, for at tilføje nye kontekstuelle beskrivelser, og samtidig slå fast, at historien indebærer flere narrativer end der hidtil har været i fokus. Tilgængeliggørelse handler lige så meget om sproget, og om hvordan recordsne præsenteres udadtil, og indbyder de fællesskaber, der har en relation til dem. Derfor er det heller ikke nok

²²⁵ Agostinho 2019, 162.

²²⁶ Ibid., 158.

²²⁷ Andersen 2017, 135.

²²⁸ Agostinho 2019, 157.

kun at lægge den dansk-vestindiske arkivsamling ud på en internet-site, og tilføje nogle registraturer og vejledninger. Hvis man anerkender, at tilgængeliggørelse er mere end at vide, hvordan man bruger samlingen, så kræver det et større arbejde fra arkivinstitutionens side. Når der skabes et digitalt arkiv, lever det videre på denne platform, som tillader en brug, der er vidt forskellig fra måden de originale records blev anvendt på. Derfor kræver det fra arkivaren, at der er en løbende opmærksomhed på det digitale arkiv, og ikke udelukkende, når der er jubilæer. Det er herudover også vigtigt at være opmærksom på, at målgrupperne og deres forhold til det digitale vil ændre sig konstant. Dem, der måtte have brug for adgang til historien kan være yngre personer, der er opvokset med internettet, og derfor har en hel anden viden om at navigere i de digitale sfærer end de ældre generationer. Tilgængeliggørelsen skal derfor også i højere grad sigte mod at tilfredsstille nye interessegrupper, der unægteligt vil få brug for viden om de øer, de er vokset op på.

7. KONKLUSION

Som de fleste andre koloniarkivsamlinger, har den dansk-vestindiske arkivsamling haft et begivenhedsrigt liv. Recordsne blev både skabt på kontorer i København og i det varme klima på øerne St. Thomas, St. Croix og St. Jan i Caribien. De står som et imponerende bevis på dansk kolonihistorie samt den omfattende koloniadministration, der dokumenterede, beskrev og holdt regnskab med Danmarks foretagender over Atlanten. Det er imidlertid ikke kun de økonomiske og forretningsmæssige aktiviteter, recordsne kan bruges til at beskrive. De dokumenterer også opkomsten af en specifik vestindisk-caribisk kultur med sit fundament i de slave-samfund, der udfoldede sig på øerne. Derfor er de også en vigtig kulturarv for nulevende efterkommere af både de frie og de slavegjorte mennesker på USVI.

Da det danske "sukkereventyr" fik sin ende grundet nedgang i produktionen, så danskerne i stedet mod at sælge øerne, hvilket skete med salget til USA i 1917. På trods af valide varetægtskrav fra alle tre involverede parter endte Danmark med at transportere de fleste af recordsne, som var blevet skabt på øerne, til bevaring på det danske rigsarkiv, hvor de i mange år lå opbevaret uden større tilgængelighed for den befolkning, de var blevet fjernet fra. De blev kun sjældent benyttet af hovedsageligt danske historikere, før der endelig blev indgået et samarbejde mellem USVI's og Danmarks regeringer, om at gøre recordsne mere tilgængelige for øernes befolkning. Med en særbevilling blev recordsne ordnet, ompakket og registreret som følge af diskussioner under Emancipation Day i 1998. Først i 2013 blev der, med endnu en bevilling fra både Kulturministeriet og A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers fond, igangsat et omfattende retrodigitaliseringsprojekt, der havde til formål at scanne de mange records, så de kunne lægges ud online til fri afbenyttelse for alle interesserede. Som markering af 100 året for salget af Dansk Vestindien offentliggjorde Rigsarkivet i 2017, sammen med et nyt formidlende website, den dansk-vestindiske arkivsamling online. Dette blev begyndelsen på et nyt digitalt arkiv, som skulle nedlægge den barriere, der i så mange år havde været mellem samlingen og befolkningen på USVI.

Formålet med dette speciale var for det første at undersøge udviklingen af arkivarens rolle og ansvar i forhold til bevaring og tilgængeliggørelse i den dansk-vestindiske arkivsamplings liv. Herudover var formålet at diskutere, hvorledes udfordringer og muligheder ved retrodigitalisering er med til at forme arkivarens rolle og ansvar i dag. Til at analysere arkivsamlingens liv valgte jeg objektbiografimetoden, der traditionelt er blevet anvendt til at undersøge

fysiske genstande ved at stille de samme spørgsmål til genstanden som man ville, søgte man at skrive et menneskes biografi. Metoden fokuserer på de relationer, arkivsamlingen har til sin omverden, der konstant skaber nye betydninger for samlingen i nye sociale kontekster. For at tilpasse metoden til arkivsamlinger, valgte jeg at kombinere metodens syn på genstanden med synet på records fra *Records Continuum*-tankegangen. Denne tankegang er baseret på en model, der beskriver en record som værende i konstant udvikling, og altid i færd med at blive skabt på ny alt efter, hvilke nye kontekster den befinder sig i. Objektbiografimetoden viste sig at være en nyttig måde at fortælle arkivsamlingens historie på, samtidig med, at samlingens relationer til aktørerne, der berører samlingen i dens livstid, og de forskellige kontekster samlingen placeredes i, blev fremhævet. Objektbiografien viste, at de records, der blev skabt på øerne, blev skabt løbende hver eneste gang de blev påvirket af relationerne til menneskerne omkring dem. Ligeledes blev deres form og betydning påvirket af udefrakommende kulturelle, sociale, politiske, klimamæssige faktorer som de slavegjorte arbejderes oprør, oprettelsen af det danske rigsarkiv, luftfugtigheden i det varme Caribien, salget af øerne og større postkoloniale diskussioner.

Metoden kompliceredes i anvendelsen på en arkivsamling ved, at der ikke blot kan spores en begyndelse, men flere skabelsespunkter i forskellige kontekster. Mit analyseobjekt, arkivsamlingen, blev skabt løbende og parallelt gennem de 250 år i henholdsvis de københavnske kontorer og i administrationen lokalt på øerne. Parallelt har disse dele af samlingen også levet i forskellige kontekster om end de samtidig har været tæt knyttet administrativt. En genstand bliver i stedet skabt på et tidspunkt, anvendt, og derefter kan vi skrive dens historie. Når man, som jeg har gjort, ser på en hel arkivsamling som objekt, så er der en længere skabelsesperiode, og der kommer flere sideløbende historier, fordi der er mange individuelle objekter i den enkelte samling. Det tydeliggør især den konsekvens, at vi ikke kan behandle den dansk-vestindiske arkivsamling som var den en enhed. Vi må forstå de forskellige kontekster samlingen er skabt under, hvilket i dette tilfælde gør det klart, at denne samling ikke er en hvilken som helst samling, hvor der kan spores kun én proveniens og ét tydeligt varetægtskrav. Samlingen er udgjort af et væld af forskellige recordstyper og skabt i forskellige kontekster, hvilket komplicerer samlingens tilhørsforhold, og forsikrer os om, at denne samling ikke kun tilhører én institution eller én gruppe mennesker. Med et syn på recorden, der fokuserer på relationerne og konteksterne, recorden er influeret af, mere end på selve recorden i sig selv, samt et bredere syn på den dansk-vestindiske arkivsamlingens proveniens, åbnes der op for en udvikling af den måde vi opfatter arkivarens rolle og ansvar i forhold til denne type samlinger.

Traditionelt skulle arkivaren være en passiv kustode og vogter af arkivmaterialet. Således var idealet og rollen også fra og med de første 200 år efter den dansk-vestindiske arkivsamlings initiale skabelse. Det kom til udtryk gennem den skarpe afstand mellem arbejdet hos henholdsvis arkivskaber og arkivar. I slutningen af 1800-tallet fik arkivaren imidlertid en større rolle, da vedtagelsen af den første danske arkivlov i 1889 foreskrev oprettelsen af Rigsarkivet, og der hermed kom en lettere procedure for afleveringen af records fra Dansk Vestindien. Arkivaren blev mere involveret i ordning og bevaring af de lokale records, men fik i 1917 en endnu større rolle i at tage beslutningerne om bevaringen og flytningen af recordsne til Danmark. Om end det kan siges, at arkivarens relation til samlingen var en del tydeligere i 1917, handlede det stadig udelukkende om at agere en neutral kustode, der bevarede samlingen efter gældende arkivprincipper. Da recordsne befandt sig i en form for dvale i løbet af 1900-tallet, havde arkivaren kun en minimal rolle i få ordningsprojekter og udarbejdelse af diverse overfladiske registraturer. Fra 1970'erne og 1980'erne gik det internationale arkivfelt ind i en ny æra med introduktionen af begreberne om den aktive arkivar og *postcustodialism*. Arkivarer blev betragtet som forvaltere af recordsne og aktive medspillere i håndteringen af dem. Ideelt set blev det vigtigere at sørge for inklusion og repræsentativitet i arkivarbejdet. Rigsarkivet er på en del punkter fulgt med denne udvikling, hvilket ses i deres anerkendelse af vigtigheden af den udvidede tilgængeliggørelse af den dansk-vestindiske arkivsamling samt brugerinddragelsen i indtastningsprojektet. Rollen Rigsarkivet havde i løbet af 1900-tallet står i skarp kontrast til den handling det var at scanne og tilgængeliggøre recordsne, og dermed ændre arkivsamlings form betydeligt. Denne handling er lig med skabelsen af ny viden, og den internationale forskning påpeger derfor, at disse tiltag ikke er tilstrækkelige, da de ikke alene kan tilfredsstille behovet for tilgængeliggørelse.

I specialet diskuteredes det, hvorledes barrierer som sprog, ulige digitale infrastrukturer og videreførelsen af undertrykkende magtforhold har en rolle i at modvirke formålet med retrodigitaliseringen. Disse udfordringer gør, at Rigsarkivet ikke opfylder de idealer som en del af den internationale arkivforskning sætter for arkivarens håndtering af samlingen. Det konkluderes i kapitel 6, at den ideelle rolle for arkivaren i forhold til den dansk-vestindiske arkivsamling bør være en partner, en plejer, en facilitator og en forvalter. Rollen sigter imod, at efterkommere af subjekterne, der dokumenteres i arkivsamlingen, bliver inddraget i langt højere grad end hidtil gennem diverse tiltag, der kan sikre flere og mere inkluderende narrativer gennem nye kontekstuelle beskrivelser af det samfund, hvori recordsne har sin rod. Herudover bør

arkivaren sørge for, at de samlinger, de håndterer, tilgængeliggøres på en empatisk måde, hvor arkivaren evner at sætte sig ind i de involveredes følelser omkring materialet og dets indhold.

Retrodigitaliseringen og skabelsen af et helt nyt digitalt arkiv har en række muligheder for at imødekomme idealerne og udnytte arkivsamlingens genoprettende potentialer. Jeg argumenterer for, at det i en digital sfære igen bliver muligt at samle recordsne, der blev splittet ad, i et nyt virtuelt arkiv, der ikke blot er varetaget af Rigsarkivet, men er varetaget i samarbejde med befolkningen på USVI. I samarbejde kan der arbejdes med oversættelse, håndteringen af retrodigitaliseringen og beskrivelsen af recordsne samt formidlingen af et bredere narrativ, der ikke blot har et eurocentrisk perspektiv, men anerkender et bredere varetægtskoncept. Øsamfundene i Caribien har en del tilfælles, men de har også en lang, kompliceret historie i hvert enkelt øsamfund. Med recordsne gjort mere tilgængelige for befolkningen på USVI, vil de få mulighed for i større grad at finde en unik plads i Caribien, og definere sig selv ud fra en samlet grundfortælling uden at skulle beskrive sig selv ud fra andres historie.

Ultimativt kan det konkluderes, at hvis vi ændrer vores syn på records og arkivsamlinger til at fokusere mere på relationerne og de kontekster, der influerer en arkivsamling, så bliver det lettere for os at se udover varetægt. Herved bør arbejdet med den dansk-vestindiske arkivsamling i højere grad varetages af et bredere fællesskab, end blot Rigsarkivet. På den måde kan det også blive muligt for det danske rigsarkiv at anerkende, konfrontere og tage ansvar for sin rolle i kolonihistorien, heriblandt i fjernelsen af kulturarv fra befolkningen på USVI. At sørge for tiltag, hvor kulturarven til en vis grad tilbageleveres for at tilfredsstille både ældre og yngre generationer af efterkommere må ses som en pligt. Det er et vigtigt skridt på vej til at sikre, at befolkningen på USVI har midlerne til for eftertiden at kunne fortælle oprindelsen af deres øer og de folk, der levede der gennem en periode på 250 år.

8. LITTERATUROVERSIGT

- Agostinho, Daniela. "Archival encounters: rethinking access and care in digital colonial archives". *Archival Science* 19, nr. 2 (2019): 141–65. <https://doi.org/10.1007/s10502-019-09312-0>.
- Agostinho, Daniela, Katrine Dirckinck-Holmfeld, og Karen Louise Grova Sjølen. "Archives That Matter: Infrastructures for Sharing Unshared Histories. An Introduction". *Nordisk Tidsskrift for Informationsvidenskab Og Kulturformidling* 8, nr. 2 (2019): 1–18. <https://doi.org/10.7146/ntik.v7i2.118472>.
- Allard, Danielle, og Shawna Ferris. "Antiviolence and Marginalized Communities: Knowledge Creation, Community Mobilization, and Social Justice through a Participatory Archiving Approach". *Library Trends* 64, nr. 2 (2015): 360–83. <https://doi.org/10.1353/lib.2015.0043>.
- Andersen, Astrid Nonbo. *Ingen undskyldning: erindringer om Dansk Vestindien og kravet om erstatninger for slaveriet*. Kbh.: Gyldendal, 2017.
- AP Møller Fonden. "Dansk-vestindisk arkiv online". Set 17. februar 2021. <https://www.apmoller-fonde.dk/projekter/dansk-vestindisk-arkiv-online/>.
- "Arkivalierne". Set 17. februar 2021. <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/arkivalierne/>.
- Atherton, Jay. "From Life Cycle to Continuum: Some Thoughts on the Records Management–Archives Relationship". *Archivaria*, 1985, 43–42. <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11233>.
- Bastian, Jeannette A. "A Question of Custody: The Colonial Archives of the United States Virgin Islands". *The American Archivist* 64, nr. 1 (2001): 96–114. <https://doi.org/10.17723/aarc.64.1.h6k872252u2gr377>.
- . "Mine, yours, ours: archival custody from transaction to narrative". *Archival Science*, 2020, 1–18. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1007/s10502-020-09341-0>.
- . *Owning memory: how a Caribbean community lost its archives and found its history*. Libraries Unlimited, 2003.
- . "Taking Custody, Giving Access: A Postcustodial Role for a New Century". *Archivaria* 53 (2002): 76–93. <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12838>.
- Belle, La Vaughn, Tami Navarro, Hadiya Sewer, og Tiphany Yanique. "Ancestral Queendom: Reflections on the Prison Records of the Rebel Queens of the 1878 Fireburn in St. Croix, USVI (Formerly the Danish West Indies)". *Nordisk Tidsskrift for Informationsvidenskab Og Kulturformidling* 8, nr. 2 (2019): 19–36. <https://doi.org/10.7146/ntik.v7i2.118478>.

- Bro-Jørgensen, J. O., og AA. Rasch. *Vejledende Arkivregistraturer XIV: Asiatiske, vestindiske og guineiske handelskompagnier*. København: Rigsarkivet, 1969. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/other/index-creator/23/143617/17178005>.
- Brøndsted, Johannes, red. *Vore gamle tropekolonier*. 2. udg. Kbh, 1966.
- Carbone, Kathy. "A collection and its many relations and contexts: Constructing an object biography of the police historical/archival investigative files". *Journal of Documentation* 76 (2020): 753–67. <https://doi.org/10.1108/JD-06-2019-0111>.
- Dansk Biografisk Leksikon. "Carl Holten – embedsmand | lex.dk". Set 11. april 2021. https://biografiskleksikon.lex.dk/Carl_Holten_-_embedsmand.
- Caswell, Michelle, og Marika Cifor. "From Human Rights to Feminist Ethics: Radical Empathy in the Archives". *Archivaria*, 2016, 23–43. <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/13557>.
- Christen, Kimberly. "Opening Archives: Respectful Repatriation". Redigeret af Mary Pugh. *The American Archivist* 74, nr. 1 (2011): 185–210. <https://doi.org/10.17723/aarc.74.1.4233nv6nv6428521>.
- Cook, Terry. "Electronic Records, Paper Minds: The Revolution in Information Management and Archives in the Post-Custodial and Post-Modernist Era". *Archives & Social Studies: A Journal of Interdisciplinary Research* 1, nr. 0 (1994 2007): 399-. https://archivo.cartagena.es/doc/Archivos_Social_Studies/Vol1_n0/06-cook_electronic.pdf.
- . "Evidence, memory, identity, and community: four shifting archival paradigms". *Archival Science* 13, nr. 2 (2013): 95–120. <https://doi.org/10.1007/s10502-012-9180-7>.
- "CS Dansk Vestindien". Set 2. maj 2021. <https://cs.sa.dk/collection/3>.
- Cunningham, Adrian. "The postcustodial archive". I *The Future of Archives and Recordkeeping: A Reader*, redigeret af Jennie Hill, 177–94. Facet, 2010. <https://doi.org/10.29085/9781856048675.010>.
- Dawson, Peter, Richard Levy, og Natasha Lyons. "'Breaking the Fourth Wall': 3D Virtual Worlds as Tools for Knowledge Repatriation in Archaeology". *Journal of Social Archaeology* 11, nr. 3 (2011): 387–402. <https://doi.org/10.1177/1469605311417064>.
- "Den danske koloni i Vestindien - nyt site formidler historien". Set 2. maj 2021. https://www.sa.dk/da/press_release/nyt-site-formidler-historien-danske-koloni-vestindien/.
- Duarte, Marisa Elena, og Miranda Belarde-Lewis. "Imagining: Creating Spaces for Indigenous Ontologies". *Cataloging & Classification Quarterly* 53, nr. 5–6 (2015): 677–702. <https://doi.org/10.1080/01639374.2015.1018396>.

- Engel, Rolf. *Arkivhåndbog for statslige myndigheder: fra informationer til arkivalier*. [1. oplag]. Kbh: Statens Arkiver, 2005.
- “Freedom on the Move”. Set 25. maj 2021. <https://freedomonthemove.org/>.
- Gosden, Chris, og Yvonne Marshall. “The cultural biography of objects”. *World Archaeology* 31, nr. 2 (1999): 169–78. <https://doi.org/10.1080/00438243.1999.9980439>.
- Greene, Mark. “A Critique of Social Justice as an Archival Imperative: What Is It We’re Doing That’s All That Important?” *The American Archivist* 76, nr. 2 (2013): 302–34. <https://doi.org/10.17723/aarc.76.2.147441214663kw43>.
- Gøbel, Erik. *A guide to sources for the history of the Danish West Indies (U.S. Virgin Islands), 1671-1917*. Administrationshistoriske studier; nr. 15. Odense: University Press of Southern Denmark, 2002.
- Gøbel, Erik. *Vestindisk-guineisk Kompagni 1671-1754: studier og kilder til kompagniet og kolonierne: med Peder Mariagers beretning om kompagniet*. 1. oplag. University of Southern Denmark studies in history and social sciences. Odense: Odense Universitetsforlag, 2015.
- Hall, Neville A. T. *Slave society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. John and St. Croix*. Mona: University of the West Indies Press, 1992.
- Hamilton, Carolyn. “Backstory, Biography and the life of the James Stuart archive”. *History in Africa* 38 (2011): 319–41. <http://www.jstor.org/stable/41474554>.
- Hornby, Ove. “Kolonierne i Vestindien”. København: Politiken, 1980.
- Hoskins, Janet. “Agency, Biography and Objects”. I *Handbook of Material Culture*, 74–84. London: SAGE Publications Ltd, 2006. <http://dx.doi.org/10.4135/9781848607972.n6>.
- “Hvorfor dette website?” Set 6. maj 2021. <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/hvorfor-dette-website/>.
- “Internationalt samarbejde for at bevare den historiske arv”. Set 17. februar 2021. <https://www.virgin-islands-history.org/timeline/internationalt-samarbejde-bevare-historiske-arv/>.
- Jensen, Niklas Thode, og Gunvor Simonsen. “Introduction: The Historiography of Slavery in the Danish-Norwegian West Indies, c. 1950-2016.” *Scandinavian Journal of History* 41, nr. 4–5 (2016): 475–94. <https://doi.org/10.1080/03468755.2016.1210880>.
- Jespersen, Leon, red. *Dansk forvaltningshistorie: stat, forvaltning og samfund: Fra middelalderen til 1901*. 1. udgave, 1. oplag. Bd. 1. 3 bd. Kbh.: Jurist- og Økonomforbundet, 2000.
- Jimerson, Randall C. “Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice”. *The American Archivist* 70, nr. 2 (2007): 252–81. <https://www.jstor.org/stable/40294571>.
- Joy, Jody. “Reinvigorating object biography: reproducing the drama of object lives”. *World Archaeology* 41, nr. 4 (2009): 540–56. <https://doi.org/10.1080/00438240903345530>.

- Kopytoff, Igor. "The cultural biography of things: commoditization as process". I *The Social Life of Things: Commodities in Cultural Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
<https://doi.org/10.1017/CB09780511819582>.
- Leary, Paul M. *Major Political & Constitutional Documents of the United States Virgin Islands*. St. Thomas: University of the Virgin Islands, 1992.
<https://ufdc.ufl.edu/CA01300015/00001/125j>.
- Leopold, Robert. "Articulating Culturally Sensitive Knowledge Online: A Cherokee Case Study". *Museum Anthropology Review* 7, nr. 1–2 (2013): 85–104.
<http://www.proquest.com/docview/2387822347/abstract/B91B6723B83E4F6FPQ/1>.
- Lugo, Susan Laura. "What a Pistarckle! Access to Caribbean Records for Family History Research". *World Library and Information Congress: 74th IFLA General Conference and Council*. Québec., 2008. <http://archive.ifla.org/IV/ifla74/papers/117-Lugo-en.pdf>.
- McKemmish, Sue. "Are Records Ever Actual?", 1994. <https://doi.org/10.4225/03/57D77D8E72B71>.
- McKemmish, Sue, Frank H. Upward, og Barbara Reed. *Records Continuum Model. Encyclopedia of Library and Information Sciences, Third Edition*. CRC Press, 2015. <https://doi.org/10.1081/E-ELIS3-120043719>.
- Moreland, John. "The world(s) of the cross". *World Archaeology* 31, nr. 2 (1999): 194–213.
<https://doi.org/10.1080/00438243.1999.9980441>.
- Nadel, Ira B. *Biography: Fiction, Fact and Form*. Springer, 1986.
- Nesmith, Tom. "Seeing Archives: Postmodernism and the Changing Intellectual Place of Archives". *The American Archivist* 65, nr. 1 (2002): 24–41.
<https://doi.org/10.17723/aarc.65.1.rr48450509r0712u>.
- "Nu kan alle gå på jagt i Dansk Vestindiens historie", 30. marts 2017. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/nu-kan-alle-gaa-paa-jagt-i-dansk-vestindiens-historie>.
- Oliver, Gillian. "Managing Records in Current Recordkeeping Environments". I *Currents of Archival Thinking*, Second Edition. Santa Barbara, California; Denver, Colorado: Libraries Unlimited, an imprint of ABC-CLIO, LLC, 2017.
- Olsen, Poul E. "Multinational Records, or Sleeping Beauty and the Danish West Indian Local Archives". *Comma* 1 (2004): 87–94. <https://doi.org/10.3828/comma.2004.1.12>.
- . "Negeroprør, termittter og landsarkivar Saxild: Om de danske-vestindiske lokalarkivers skæbne". *Arkiv* 10, nr. 3 (1985): 156–75.
- , red. *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan*. 1. udgave. Danmark og kolonierne. Kbh.: Gad, 2017.

- Olwig, Karen F. "Witnesses in spite of themselves': Reconstructing Afro—Caribbean culture in the Danish West Indian archives". *Scandinavian Economic History Review* 32, nr. 2 (1984): 61–76. <https://doi.org/10.1080/03585522.1984.10408023>.
- Pedersen, Mikkel Venborg, red. *Danmark: en kolonimagt*. 1. udgave, 1. oplag. Danmark og kolonierne. København: Gads Forlag, 2017.
- Punzalan, Ricardo L., og Michelle Caswell. "Critical Directions for Archival Approaches to Social Justice". *The Library Quarterly* 86, nr. 1 (2016): 25–42. <https://doi.org/10.1086/684145>.
- Paasch, Marianne. "Gemt eller glemt?: En undersøgelse af recordsbegrebets betydning for fremtidens informationsforvaltnings- og arkivpraksisser". Aalborg Universitetsforlag, 2018. <https://doi.org/10.5278/vbn.phd.socsci.00083>.
- Cambridge Dictionary. "Record". Set 23. marts 2021. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/record>.
- "Records of the Government of the Virgin Islands", 15. august 2016. <https://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/055.html>.
- Reed, Barbara. "Records". I *Archives: Recordkeeping in Society*. Chandos Publishing, 2005. <http://sbi-proxy.uqac.ca/login?url=http://international.scholarvox.com/book/88827712>.
- Ringel, Sharon. "Interfacing with the Past: Archival Digitization and the Construction of Digital Depository". *Convergence*, 2020, 1354856520972997. <https://doi.org/10.1177/1354856520972997>.
- Schwartz, Joan M., og Terry Cook. "Archives, Records, and Power: The Making of Modern Memory". *Archival Science* 2, nr. 1 (2002): 1–19. <https://doi.org/10.1007/BF02435628>.
- "Skader og scanning". Set 17. februar 2021. <https://www.virgin-islands-history.org/om-projektet/skader-og-scanning/>.
- Stoler, Ann L. "Colonial archives and the arts of governance". *Archival Science* 2, nr. 1 (2002): 87–109. <https://doi.org/10.1007/BF02435632>.
- Thylstrup, Nanna Bonde, Daniela Agostinho, Katrine Dirckinck-Holmfeld, og Kristin Veel. "Infrapolitics, Archival Infrastructures and Digital Reparative Practices". *Feminist Digital Humanities*, 2021, 16. https://tu-dresden.de/gsw/ressourcen/dateien/genderconceptgroup/veranstaltungen-der-gcg/20201203_Thylstrup-et-al.pdf?lang=en.
- "Vær med til at taste og gøre kulturarven tilgængelig for alle!" Set 2. maj 2021. <https://cs.sa.dk/>.
- Westergaard, Waldemar. *The Danish West Indies under Company Rule (1671-1754): With a Supplementary Chapter, 1755-1917*. New York: Macmillan, 1917.
- Zinn, Howard. "Secrecy, Archives, and the Public Interest". *The Midwestern Archivist* 2, nr. 2 (1977): 14–26. <http://www.jstor.org/stable/41101382>.

8.1. Forsidebilleder

Billede tv.:

Rigsarkivet - Danish National Archives. *Magasingang i Rigsarkivet*. 2. august 2011. Photo.

<https://www.flickr.com/photos/statensarkiver/6001654171/>.

Billede th.:

Internet Archive Book Images. *Image from page 315 of "The Danish West Indies under company rule*

(1671-1754)" (1917). 1. januar 1917. Photo. <https://www.flickr.com/photos/internetarchive-bookimages/14586908349/>